

XXV ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ВТОРА РЕДОВНА СЕСИЯ

Стенографски дневникъ

НА

21. заседание

Срѣда, 4 декемврий 1940 г.

Открито въ 16 ч. 20 м.

Председателствувалъ подпредседателъ Димитъръ Пешевъ. Секретари: Димитъръ Сараджовъ и Светославъ Славовъ.

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Съобщения:		Законопроекти: 1) за сключване заемъ отъ Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата при Българската земеделска и кооперативна банка въ размѣръ на 150.000.000 л. за довършване на желѣзнопѣтни линии (Първо четене)	
Отпуски	433	Говорилъ: Е. Екимовъ	447
Питане	433	2) за сключване заемъ отъ Главната дирекция на строежитѣ при Българската земеделска и кооперативна банка въ размѣръ на 210.000.000 л. подъ гаранция на държавата, за нуждитѣ на пѣтищата (Първо четене)	448
Предложение	433	Говорили: С. Ганевъ	450
По дневния редъ:		М-ръ Д. Василевъ	453
Предложения: 1) за одобрение подписанитѣ на 10 септемврий 1940 г. въ София конвенция за въздухоплаване между България и Унгария и пр. (Приемане)	433	А. Цанковъ	454
Говорилъ: Д-ръ Г. Липовански	445	3) за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата за 1940 бюджетна година, въ размѣръ на 85.320.000 л. (Първо четене)	454
2) за одобрение V-то постановление на Министерския съветъ отъ 22 ноемврий 1940 г., протоколъ № 208 — относно продължаване срока за обандероването на чуждестранни кибритѣ въ Южна Добруджа (Приемане)	445	4) за опростотворение на прѣжитѣ данѣци (Първо четене — разискване)	455
3) за одобрение XXII-то постановление на Министерския съветъ отъ 22 ноемврий 1940 г., протоколъ № 208 — относно освобождаване отъ бандеролъ и др. 20.000 кгр. папириси (Приемане)	446	Говорили: д-ръ Г. Рафаиловъ	459
4) за освобождаване отъ вносно мито и други данѣци и такси материалитѣ и стоки, изброени въ удостоверение № 5839, отъ 7 септемврий 1940 г., и № 6759, отъ 19 октомврий 1940 г., на Варненската митница и пр. (Приемане)	446	М. Ковачевъ	463
		Дневенъ редъ за следващото заседание	467

Председателствувашъ Димитъръ Пешевъ: (Звъни) Пристѣпствуватъ нуждниятъ брой народни представители. Обявявамъ заседанието за открито.

(Отстѣпствуватъ народнитѣ представители: Ангелъ Вълчевъ, Атанасъ Ганчевъ, Борисъ Мончевъ, Велизаръ Багаровъ, Георги Свиначевъ, Данаилъ Жечевъ, Димитъръ Андреевъ, Найдено Райновъ, Петъръ Грънчаровъ, Симеонъ Андреевъ, Стефанъ Керкенецовъ, и Стефанъ Стателовъ)

Имамъ да направя следнитѣ съобщения.

Председателството е разрешило отпускъ на следнитѣ г-да народни представители:

Александъръ Гатевъ — 1 день;
Димитъръ Киревъ — 1 день;
Д-ръ Николай Николаевъ — 1 день;
Петъръ Савовъ — 1 день, и
Георги Кендеровъ — 2 дена.

Постѣпило е питане отъ народния представител г-нъ Серафимъ Георгиевъ до г-на министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, съ което пита защо отъ неговата речъ не е допустнатъ въ печата нито единъ редъ.

Постѣпило е отъ Министерството на финанситѣ проекторешение за възвръщане на депозирани въ митницитѣ суми срещу амбалажнитѣ теменки, съ които е изчесено сирене отъ страната преди 19 априлъ 1940 г., и за разрешаване износа на 6-500 кгр. стара медъ.

Питането ще бѣде изпратено на г-на министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, а проекторешението ще бѣде поставено на дневенъ редъ.

Минаваме къмъ точка първа отъ дневния редъ:

Одобрение проекторешението за одобрение подписанитѣ на 10 септемврий 1940 г. въ София конвенция за въздухоплаване между България и Унгария, съ протоколъ за подписване и спогодба между българското Министерство на войната (Въздушни на Негово Величество войски) и унгарското кралско министерство на търговията и съобщенията.

Моля докладчика на комисията по Министерството на външнитѣ работи да го прочете.

Докладчикъ Стефанъ Караивановъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законодателното предложение за одобрение подписанитѣ въ София на 10 септемврий 1940 г. конвенция за въздухоплаване между България и Унгария съ протоколъ за подписване и спогодба между българското Министерство на войната (Въздушни на Негово Величество войски) и унгарското кралско министерство на търговията и съобщенията.

Г-да народни представители! По покана на унгарското правителство и съ целъ да се установятъ и експлоатиратъ редовни въздушни линии между България и Унгария, както и да се улеснятъ по този начинъ международнитѣ въздушни съобщения, заведени бѣха въ София между една българска делегация и една унгарска делегация преговори, които се приключиха съ изработването и парафирането на една конвенция за въздухоплаване между България и Унгария съ протоколъ за подписване и на една спогодба между българското министерство на войната (Въздушни на Негово Величество войски) и унгарското кралско министерство на търговията и съобщенията.

Въпроснитѣ конвенция (съ протокола за подписване) и спогодба се подписаха въ София на 10 септемврий 1940 г. и като представямъ тѣхното съдържание, моля ви, г-да народни представители, да приемете тукъ приложеното решение за тѣхното одобрение.

Гр. София, 15 ноемврий 1940 г.

Министъръ на външнитѣ работи и на изповѣданията:
Ив. Попевъ.

РЕШЕНИЕ

за одобрение подписанитѣ на 10 септемврий 1940 г. въ София конвенция за въздухоплаване между България и Унгария съ протоколъ за подписване и спогодба между българското Министерство на войната (Въздушни на Негово Величество войски) и унгарското кралско министерство на търговията и съобщенията.

Одобряватъ се подписанитѣ на 10 септемврий 1940 г. въ София конвенция за въздухоплаване между България и Унгария съ протоколъ за подписване и спогодба между българското Министерство на войната (Въздушни на Негово Величество войски) и унгарското кралско министерство на търговията и съобщенията.

КОНВЕНЦИЯ

ЗА

ВЪЗДУХОПЛАВАНЕ МЕЖДУ БЪЛГАРИЯ И УНГАРИЯ

НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО ЦАРЬТЪ НА БЪЛГАРИТЪ
И НЕГОВА СВЪТЛОСТЪ РЕГЕНТЪТЪ НА
КРАЛСТВО УНГАРИЯ,

еднакво убедени отъ взаимния интересъ на България и Унгария да благоприятствуватъ, за мирно-временни задачи, своитъ въздушни съобщения и изобщо международнитъ съобщения посредствомъ въздухоплаването, решиха да сключатъ за тази цел конвенция и посочиха за свои пълномощници:

НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО ЦАРЬТЪ НА БЪЛГАРИТЪ:

г-нъ Иванъ Поповъ, министъръ на външнитъ работи
и на изповѣданията

НЕГОВА СВЪТЛОСТЪ РЕГЕНТЪТЪ НА КРАЛСТВО
УНГАРИЯ:

г-нъ Мишелъ Юнгертъ-Арноти, извънреденъ пратеникъ и пълномощенъ министъръ въ София,

които, следъ като си размѣниха пълномощията, намѣрени въ надлежна и добра форма, се съгласиха върху следнитъ постановления:

Членъ първи.

1. Всѣка отъ високитъ договарящи страни ще дава въ мирно време на въздушнитъ уреди на другата договаряща страна, които сж редовно вписани, свобода за незлонамѣрено прелитане надъ нейна територия, при условие, че ще бждатъ съблюдавани постановленията на тази конвенция.

2. Приема се уреждането или експлоатацията на редовни въздушни линии, минаващи надъ територията на другата договаряща страна, съ или безъ кацане, отъ страна на едно предприятие, принадлежащо на една отъ високитъ договарящи страни, да бжде подчинено на нарочни постановления, установени въ спогодба, която ще се сключи между компетентнитъ въздухоплавателни власти на дветъ високи договарящи страни.

3. Въздухоплавателното предприятие, посочено отъ всѣка отъ високитъ договарящи страни, ще се ползува на територията на другата договаряща страна най-малко съ сжитѣ права и улеснения, каквито сж дадени на най-благоприятствуваното чуждестранно въздухоплавателно предприятие.

4. Всѣка отъ дветъ високи договарящи страни има право да установява въ полза на своитъ национални въздушни уреди резерви и ограничения относно превоза на лица и на предмети между две точки на своята територия и когато този превозъ се извършва:

а) срещу заплащане отъ каквото и да е естество и

б) макаръ и безъ заплащане, щомъ като превозътъ се извършва отъ предприятие за въздушенъ превозъ, съ изключение на случаитъ, когато този превозъ е необходимъ за обезпечаване функционирането на въздушнитъ служби на самото предприятие.

CONVENTION

ENTRE

LA BULGARIE ET LA HONGRIE RELATIVE A LA NAVIGATION AERIENNE

SA MAJESTE LE ROI DES BULGARES ET SON
ALTESSE SERENISSIME LE REGENT DU ROYAUME
DE HONGRIE,

également convaincus de l'intérêt réciproque qu'ont la Bulgarie et la Hongrie à faciliter, dans un but pacifique, leurs relations aériennes, et, en général, les relations internationales par la voie des airs, ont résolu de conclure une Convention à cet effet et ont désigné pour leurs Plénipotentiaires respectifs, savoir:

SA MAJESTE LE ROI DES BULGARES:

M. Ivan Popoff, Ministre des Affaires Etrangères et des Cultes

SON ALTESSE SERENISSIME LE REGENT DU
ROYAUME DE HONGRIE:

M. Michel Jungerth-Arnothy, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire à Sofia,

lesquels, après avoir échangé leurs pleins pouvoirs reconnus en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes:

Article premier.

1. Chacune des deux Hautes Parties Contractantes accordera en temps de paix aux aéronefs de l'autre Partie Contractante, qui y sont régulièrement immatriculés, la liberté de passage inoffensif au-dessus de son territoire, pourvu que soient observées les conditions de la présente Convention.

2. Il est entendu, toutefois, que l'établissement ou l'exploitation par une entreprise ressortissant à l'une des Hautes Parties Contractantes de lignes aériennes régulières passant au-dessus du territoire de l'autre Partie Contractante, avec ou sans escale, sera subordonné à des arrangements spéciaux contenus dans l'accord à conclure entre les autorités aéronautiques compétentes des deux Hautes Parties Contractantes.

3. L'entreprise de navigation aérienne désignée par chacune des Hautes Parties Contractantes jouira sur le territoire de l'autre Partie Contractante, au moins des mêmes droits et facultés, concédés à l'entreprise de navigation aérienne étrangère la plus favorisée.

4. Chacune des deux Hautes Parties Contractantes aura le droit d'édicter, au profit de ses aéronefs nationaux, des réserves et restrictions concernant le transport de personnes et de choses entre deux points de son territoire:

a) moyennant rémunération de quelque nature qu'elle soit,

b) même sans rémunération, si le transport est effectué par une entreprise de transport aérien, sauf s'il s'agit pour cette entreprise d'un transport nécessaire au fonctionnement propre des services aériens qu'elle assure.

5. По смисъла на настоящата конвенция, подъ територия трѣбва да се разбира територията на държавата заедно съ териториалнитѣ води.

6. По смисъла на настоящата конвенция, подъ въздушенъ уредъ се разбиратъ частнитѣ и държавнитѣ въздушни уреди, които не се използватъ за военни, полицейски или митнишки служби.

7. Изречението „въздушенъ уредъ“ означава всѣки уредъ, пригоденъ да се държи въ атмосферата вследствие на въздушни въздействия. Постановленията на настоящата конвенция не се прилагатъ за въздушни уреди, които не притежаватъ собствени двигателни сръдства, доколкото специалниятъ характеръ на такива уреди допуша това.

8. Военнитѣ, митнишкитѣ и полицейскитѣ въздушни уреди на дветѣ високи договарящи страни, които желаятъ да преминатъ на територията на другата договаряща страна, или да прелетятъ надъ сѣщата (съ или безъ кацане), трѣбва, за всѣки отдѣленъ случай, да бждатъ снабдени съ нарочно разрешение.

Членъ 2.

1. Националнитѣ въздушни уреди на една отъ високитѣ договарящи страни, които ще прелитатъ съ или безъ кацане територията на другата договаряща страна, както и тѣхнитѣ екипажи, пжтници и товари, ще бждатъ подчинени на задълженията, произлизащи отъ наредбитѣ, действащи въ прелитаната територия, а именно: на разпоредбитѣ относно въздухоплаването изобщо, доколкото тѣ се прилагатъ за всички чуждестранни въздушни уреди, безъ изключение на поданството; на редовнитѣ митнишки и други такси; на запрещенията относно износа и вноса; на предписанията относно превоза на лица, багажи и стоки; на разпоредбитѣ относно безопасността и обществения редъ, както и на здравнитѣ и паспортни наредби. Извънъ това, тѣ ще бждатъ подчинени на другитѣ задължения, произлизащи отъ действащото общо законодателство, освенъ ако не се предвижда друго въ настоящата конвенция.

2. При пристигане, горивнитѣ и смазочни материали, намиращи се въ нормалнитѣ резервуари на въздушния уредъ, се освобождаватъ отъ митнишки и други такси. Никакво количество, обаче, не може да бжде разтоварвано безъ мито.

3. При тръгване се доставятъ безъ мито или други такси горивнитѣ материали, предназначени за снабдяването на въздушнитѣ уреди на другата договаряща страна, отиващи въ чужбина. Държавата, обаче, въ която въздушниятъ уредъ се е снабдилъ, може да подчини освобождаването отъ мито на известни опредѣлени условия, въ случай на кацане по продължение на пжтя върху нейна територия.

Членъ 3.

1. Всѣка отъ високитѣ договарящи страни има право по военни съображения или въ интереса на обществената сигурност, да забрани на въздушнитѣ уреди на другата договаряща страна да прелитатъ надъ известни зони на нейната територия, подъ страхъ на наказанията, предвидени въ нейното законодателство, и при условие, че нѣма да се прави никаква разлика въ това отношение между нейнитѣ частни въздушни уреди и тѣзи на другата договаряща страна.

2. Всѣка отъ високитѣ договарящи страни може да разреши, по изключение и въ интереса на обществената сигурност, на нейнитѣ национални въздушни уреди да прелитатъ надъ казанитѣ зони,

5. Au sens de la présente Convention, le territoire signifie le territoire métropolitain y compris les eaux territoriales.

6. Par aéronef on comprend, au sens de la présente Convention, les aéronefs privés et ceux des aéronefs d'Etat qui ne sont pas affectés au service militaire, de police ou de douane.

7. Le mot „aéronef“ désigne tout appareil pouvant se soutenir dans l'atmosphère grâce aux réactions de l'air. Les stipulations de la présente Convention ne s'appliquent aux aéronefs ne possédant pas de moyens propres de propulsion qu'en tant que le caractère spécial de tels aéronefs le permet.

8. Les aéronefs militaires, de douane ou de police des deux Hautes Parties Contractantes, désirant se rendre sur le territoire de l'autre Partie Contractante ou survoler ce territoire (avec ou sans atterrissage) doivent chaque fois être munis d'une autorisation spéciale.

Article 2.

1. Les aéronefs ressortissant à l'une des Hautes Parties Contractantes, qui survoleront avec ou sans escale le territoire de l'autre Partie Contractante, ainsi que leurs équipages, leurs passagers et leur chargement, seront soumis aux obligations résultant des dispositions qui seront en vigueur dans l'Etat survolé, notamment aux prescriptions relatives à la navigation aérienne en général, en tant qu'elles s'appliquent à tous les aéronefs étrangers sans distinction de nationalité, aux droits de douane et autres droits réglementaires, aux interdictions d'exportation et d'importation, aux prescriptions de transport de personnes, de bagages et de marchandises, aux prescriptions relatives à la sécurité et à l'ordre public, ainsi qu'aux prescriptions sanitaires et de passeports. Ils seront, en outre, soumis aux autres obligations résultant de la législation générale qui sera en vigueur, à moins qu'il n'en ait été prévu autrement dans la présente Convention.

2. A l'arrivée, le combustible et les lubrifiants contenus dans les réservoirs normaux de l'aéronef sont admis en franchise de droits de douane ou autres. Aucune quantité ne peut toutefois être débarquée en franchise.

3. Au départ, est livré en franchise de tout droit de douane ou autre le combustible destiné au ravitaillement des aéronefs de l'autre Partie Contractante se rendant à l'étranger. Toutefois, en cas d'escale intermédiaire sur son propre territoire, l'Etat dans lequel l'aéronef s'est approvisionné peut subordonner l'octroi de la franchise à certaines conditions déterminées.

Article 3.

1. Chacune des Hautes Parties Contractantes a le droit d'interdire, pour raison d'ordre militaire ou dans l'intérêt de la sécurité publique, aux aéronefs ressortissant à l'autre Etat Contractant, sous les peines prévues par sa législation et sous réserve qu'il ne sera fait aucune distinction à cet égard entre ses aéronefs privés et ceux de l'autre Partie Contractante, le survol de certaines zones de son territoire.

2. Chacune des Hautes Parties Contractantes peut autoriser, à titre exceptionnel et dans l'intérêt de la sécurité publique, le survol desdites zones par ses aéronefs nationaux.

3. Всъка отъ високитѣ договарящи страни се задължава да съобщава на другата договаряща страна мѣстоположението и протежението на зонитѣ въ своята територия, чието прилитане е забранено, както и извънреднитѣ разрешения, дадени възъ основа на горната алинея.

4. Извънъ горепоменатитѣ зони, всъка отъ високитѣ договарящи страни си запазва правото, въ време на миръ, при изключителни обстоятелства, временно да ограничи или да забрани отчасти или изцяло и незабавно, въздушното движение надъ своята територия, при условие, че нѣма да се прави никаква разлика между въздушнитѣ уреди, принадлежащи на другата договаряща страна и тѣзи, принадлежащи на чужди държави.

5. Всѣко такова решение ще бжде обнародвано и съобщено на другата договаряща страна.

Членъ 4.

1. Всѣки въздушенъ уредъ, когато попадне надъ забранена зона, е длъженъ, щомъ забележи това, да даде сигнала за тревога, предписанъ въ правилника за въздухоплаването на прелитаната държава; освенъ това, той трѣбва въ възможното най-скоро време да кацне на суша или вода вънъ отъ забранената зона на най-близкото летище на тази държава.

2. Сжшото задължение се прилага и за въздушнитѣ уреди, прелитащи надъ забранена зона, на които е билъ даденъ специалниятъ сигналъ, предназначенъ да привлѣче вниманието имъ.

Членъ 5.

Воздушнитѣ уреди трѣбва да носятъ ясни и добре видими отличителни знаци (знаци за националностъ и за вписване), които да позволяватъ точното имъ разпознаване презъ време на летението; на борда на въздушнитѣ уреди трѣбва да се намиратъ удостоверения за вписване, за въздухоплаваемостъ и всички други документи, предписани за въздушно движение въ държавата, отъ която произхождатъ.

Членъ 6.

1. Членоветѣ отъ екипажа, които изпълняватъ на борда на въздушния уредъ длъжности, които въ родната имъ държава сж подчинени на нарочно разрешение, трѣбва да бждатъ снабдени съ съответнитѣ документи, предписани за въздухоплаването въ тази държава и особено съ редовни бревети и позволителни за летение.

2. Другитѣ членове отъ екипажа трѣбва да бждатъ снабдени съ документи, отъ които да се вижда службата имъ на борда, специалността, самоличността и поданството имъ.

3. Екипажътъ и пътниците сж длъжни да носятъ съ себе си документитѣ (паспорти и пр.), изисквани евентуално при влизането или пребиваването въ територията, въ която отиватъ, освенъ ако между дветѣ високи договарящи страни по този въпросъ не е било постигнато противно споразумение.

Членъ 7.

1. Удостоверенията за въздухоплаваемостъ на въздушнитѣ уреди, бреветитѣ и позволителнитѣ за летение на екипажа, издадени или признати отъ една отъ високитѣ договарящи страни, ще бждатъ, докато въздушниятъ уредъ запазва това поданство, признавани за валидни и отъ другата договаряща страна.

3. Chacune des Hautes Parties Contractantes s'engage à faire connaître à l'autre Partie Contractante l'emplacement et l'étendue des zones de son territoire dont le survol est interdit, ainsi que les autorisations exceptionnelles délivrées en vertu du paragraphe précédent.

4. En dehors des zones ci-dessus mentionnées, chacune des Hautes Parties Contractantes se réserve le droit, en temps de paix, de restreindre ou d'interdire provisoirement en partie ou complètement dans des circonstances exceptionnelles et avec effet immédiat, la navigation aérienne au-dessus de son territoire, à condition qu'il ne soit fait aucune distinction entre les aéronefs ressortissant à l'autre Partie Contractante et ceux ressortissant aux autres Etats étrangers.

5. Une telle décision sera rendue publique et notifiée à l'autre Partie Contractante.

Article 4.

1. Tout aéronef se trouvant au-dessus d'une zone interdite est tenu, dès qu'il s'en apercevra, de donner le signal de détresse prescrit par le règlement de la navigation aérienne de l'Etat survolé; il devra, en outre, le plus tôt possible, atterrir ou amerir en dehors de la zone interdite sur un aéroport de cet Etat le plus rapproché.

2. Cette même obligation s'applique aux aéronefs survolant une zone interdite et auxquels aura été fait le signal spécial destiné à appeler leur attention.

Article 5.

Les aéronefs doivent porter des marques distinctes et bien visibles permettant leur identification en vol (marques de nationalité et d'immatriculation); à bord des aéronefs doivent se trouver des certificats d'immatriculation, de navigabilité et tous autres documents prescrits pour la navigation aérienne dans leur Etat d'origine.

Article 6.

1. Les membres de l'équipage qui exerceront à bord de l'aéronef des fonctions soumises dans leur pays d'origine à une autorisation spéciale, devront être munis des documents prescrits dans cet Etat pour la navigation aérienne et notamment des brevets et licences réglementaires.

2. Les autres membres de l'équipage devront être munis de documents certifiant leur occupation à bord, leur profession, leur identité et leur nationalité.

3. L'équipage et les passagers seront tenus d'avoir sur eux les documents (passeport, etc.) exigés éventuellement pour l'entrée ou le séjour dans le territoire sur lequel ils se rendent, à moins qu'une entente contraire à ce sujet ne soit intervenue entre les deux Hautes Parties Contractantes.

Article 7.

1. Les certificats de navigabilité des aéronefs, brevets et licences de l'équipage, délivrés ou rendus exécutoires par l'une des Hautes Parties Contractantes seront, tant que l'aéronef conservera cette nationalité, reconnus valables par l'autre Partie Contractante.

2. Всѣка отъ високитѣ договарящи страни си запазва правото да не признава за въздушното движение надъ своя територия свидетелствата за правоспособностъ и позволителнитѣ за летение, издадени на нейни поданици отъ другата договаряща страна.

Членъ 8.

1. Никакъвъ апаратъ за радиосъобщение, какъвто и да е, не може да бѣде носенъ отъ въздушенъ уредъ безъ нарочно разрешение, дадено отъ държавата, чието поданство въздушниятъ уредъ притежава.

2. Употрѣбата на тия апарати надъ територията на всѣка отъ високитѣ договарящи страни се подчинява на правилата, действащи въ тази страна.

3. Тѣзи апарати ще се обслужватъ само отъ членове на екипажа, притежаващи нарочно позволително, издадено и признато за тази целъ отъ компетентнитѣ власти на държавата, чието поданство въздушниятъ уредъ притежава.

4. Дветѣ високи договарящи страни си запазватъ правото, по съображения на сигурностъ, да издаватъ разпоредби относно задължителното носене на апарати за радиосъобщение въ въздушнитѣ уреди.

Членъ 9.

1. Въздушнитѣ уреди, тѣхнитѣ екипажи и пътници нѣматъ право да превозватъ оружие, муниции, задушливи газове, взривове, нито пощенски гълъби освенъ съ нарочно разрешение отъ държавата, чието територия прелита въздушниятъ уредъ.

2. Въ духа на настоящата конвенция материалитѣ и мунициитѣ за сигнализация не се считатъ за оружие и муниции.

3. Всѣка отъ високитѣ договарящи страни може, въ областта на въздухоплаването, да забрани или да установи правила за превоза или употребата на фотографически и кинематографически апарати.

4. Всѣка отъ високитѣ договарящи страни има правото, по съображения отъ общественъ редъ и безопасностъ, да ограничи върху своята територия превоза и на други предмети, освенъ изброенитѣ такива въ алинея първа на този членъ, при условие, че не ще се прави разлика въ това отношение между националнитѣ въздушни уреди и тѣзи на другата договаряща страна.

Членъ 10.

1. Въздушнитѣ уреди, превозващи пътници, багажи или стоки, трѣбва да бѣдатъ снабдени съ списъкъ на пътницитѣ, а относно стокитѣ — съ манифестъ, съдържащъ описание на товара по естество и количество, както и съ нужнитѣ митнишки декларации.

2. Ако при пристигане на единъ въздушенъ уредъ се установи разлика между превозенитѣ стоки и горепоменатитѣ документи, митнишкитѣ власти въ летището на пристигането трѣбва да влѣзатъ направо въ връзка съ компетентнитѣ митнишки власти на другата договаряща страна.

Членъ 11.

Пощенскитѣ превози ще бѣдатъ уредени направо отъ пощенскитѣ администрации на дветѣ високи договарящи страни, чрезъ нарочни споразумения.

Членъ 12.

Въ всички случаи при заминаване и пристигане всѣка висока договаряща страна може да преглежда

2. Chacune des Hautes Parties Contractantes se réserve le droit de ne pas accepter pour la navigation aérienne sur son territoire les brevets d'aptitude et licences, délivrés à ses ressortissants par l'autre Partie Contractante.

Article 8.

1. Aucun appareil de radiocommunication, quel qu'il soit, ne pourra être porté par un aéronef sans une licence spéciale délivrée par l'Etat dont l'aéronef possède la nationalité.

2. L'usage de ces appareils est soumis au-dessus du territoire de l'une des Hautes Parties Contractantes aux règlements en vigueur dans cet Etat.

3. Ces appareils ne seront desservis que par les membres de l'équipage porteurs d'une licence spéciale délivrée ou rendue exécutoire à cet effet par les autorités compétentes de l'Etat dont l'aéronef possède la nationalité.

4. Les deux Hautes Parties Contractantes se réservent le droit, pour des raisons de sécurité, d'édicter des règlements relatifs à l'installation obligatoire d'appareils de radiocommunication dans les aéronefs.

Article 9.

1. Les aéronefs, leur équipage et leurs passagers n'ont pas le droit de transporter des armes, des munitions, des gaz asphyxiants, des explosifs, ni des pigeons voyageurs, si ce n'est avec une autorisation spéciale de la part de l'Etat survolé par l'aéronef.

2. Dans la présente Convention, le matériel et les munitions de signalisation ne sont pas considérés comme armes et munitions.

3. Chacune des deux Hautes Parties Contractantes peut, en matière de navigation aérienne, interdire ou régler le transport ou l'usage d'appareils photographiques ou cinématographiques.

4. Chacune des Hautes Parties Contractantes a le droit, pour des raisons d'ordre et de sécurité publiques, de limiter sur son territoire le transport d'objets autres que ceux énumérés à l'alinéa premier du présent article, pourvu qu'il ne soit pas fait de différence à cet égard entre les aéronefs nationaux et ceux de l'autre Partie Contractante.

Article 10.

1. Les aéronefs transportant des passagers, bagages ou marchandises devront être munis d'une liste des voyageurs, et, pour les marchandises, d'un manifeste descriptif de la cargaison en nature et quantité, ainsi que des déclarations en douane nécessaires.

2. Si à l'arrivée d'un aéronef, une divergence est constatée entre les marchandises transportées et les documents ci-dessus mentionnés, les autorités douanières du port d'arrivée devront se mettre directement en rapport avec les autorités douanières compétentes de l'autre Partie Contractante.

Article 11.

Les transports postaux seront réglés directement par les administrations postales des deux Hautes Parties Contractantes par voie d'arrangements spéciaux.

Article 12.

Dans tous les cas de départ et d'atterrissage chaque Haute Partie Contractante pourra faire visiter sur son

върху своя територия, чрез своите компетентни власти, въздушните уреди на другата договаряща страна и да проверява редовността на свидетелствата и документите им.

Член 13.

Летищата, открити за обществено ползуване, ще бъдат при еднакви условия достъпни за въздушните уреди на високите договарящи страни, които могат също да се ползват от метеорологичните, радио-електричните служби, както и от инсталациите, служещи за сигурността на въздушния трафик. Евантуалните такси (за кацане, пребиваване и пр.) ще бъдат еднакви за националните въздушни уреди и тези на другата договаряща страна.

Член 14.

1. При влитане и излитане, въздушните уреди отиващи или пристигащи от една от високите договарящи страни, могат да се ползват само от държавните митнишки летища (със паспортна служба) и то без да кацат между границата и тези летища.

2. Във особени случаи, компетентните власти могат да разрешат отлитане или кацане и въ други летища, въ които ще се извършват митнишките прегледи и проверката на паспортите. Разноските, причинени по този повод, ще бъдат въ тежест на заинтересуваната страна. Запрещението да се каца между летището и границата се прилага също и за тези особени случаи.

3. Във случай на принудително кацане, или на кацане, поменато въ чл. 4, вън от летищата, предвидени въ алинея първа на този член, бордният командант, екипажът и пътниците на въздушния уред трябва да се съобразяват със разпоредбите, действащи въ държавата, въ която става кацането, и командантът или този, който трябва да бъде смѣтанъ за такъв, е длъженъ да извести незабавно най-близката компетентна митнишка или полицейска служба.

4. Двете високи договарящи страни ще си съобщават взаимно списъците на летищата, открити за публично ползуване. Тези списъци ще съдържат митнишките летища със служба за проверка на паспортите.

5. Всички измѣнения направени въ тези списъци, както и всички ограничения, макаръ и временни, относно използването на тези летища, трябва да се съобщават незабавно на другата договаряща страна.

Член 15.

1. Всяка от високите договарящи страни може да предписва, щото всяки въздушен уред, преминаващ границата ѝ, задължително да прави това между известни определени точки.

2. Коридорите, определени от една от високите договарящи страни, за прелитане на границите ѝ от нейните въздушни уреди или от чуждестранни такива, сж също отворени и за въздушните уреди на другата договаряща страна.

3. Въздушните уреди на всяка от двете високи договарящи страни, намиращи се върху територията на другата договаряща страна, сж длъжни да спазват строго маршрутите, предписани от заинтересуваната държава, изключая случаите, когато тѣ сж били принудени, поради атмосферни причини, да се отклонят от тези маршрути. При липса на предписания относно маршрута, трябва да се следва най-кжсото разстояние.

territoire, par les autorités compétentes, les aéronefs de l'autre Partie Contractante et faire vérifier les certificats et documents réglementaires.

Article 13.

Les aérodromes ouverts à la navigation aérienne publique seront accessibles dans les mêmes conditions aux aéronefs des Hautes Parties Contractantes qui pourront également profiter des services météorologiques, radio-électriques, ainsi que des installations servant à la sécurité, du trafic aérien. Les taxes éventuelles (pour atterrissage, séjours, etc.) seront les mêmes pour les aéronefs nationaux et ceux ressortissant à l'autre Partie Contractante.

Article 14.

1. A l'entrée et à la sortie, les aéronefs à destination ou en provenance d'une des Hautes Parties Contractantes ne pourront utiliser que les aérodromes douaniers publics (avec service de passeports) et ce sans atterrissage entre la frontière et ces aérodromes.

2. Dans des cas particuliers, les autorités compétentes pourront autoriser le départ ou l'arrivée sur d'autres aérodromes où seront effectués les opérations douanières et le contrôle des passeports. Les frais entraînés par ce service spécial seront alors à la charge de la partie intéressée. L'interdiction d'atterrissage entre l'aérodrome et la frontière s'applique également à ces cas spéciaux.

3. En cas d'atterrissage forcé ou d'atterrissage prévu par l'article 4, en dehors des aérodromes prévus au premier alinéa du présent article, le commandant de bord, l'équipage et les passagers de l'aéronef devront se conformer à la réglementation en vigueur dans l'Etat où l'atterrissage aura lieu et le commandant, ou celui qui peut être réputé comme tel sera tenu de prévenir immédiatement le service fiscal compétent ou de police le plus voisin.

4. Les deux Hautes Parties Contractantes se communiqueront réciproquement la liste des aérodromes ouverts à la navigation aérienne publique. Cette liste définira les aérodromes douaniers avec service de contrôle des passeports.

5. Toutes les modifications apportées à ces listes, ainsi que toutes restrictions, même temporaires, du droit d'utiliser l'un de ces aérodromes, devront être immédiatement communiquées à l'autre Partie Contractante.

Article 15.

1. Chacune des Hautes Parties Contractantes peut prescrire que tout aéronef qui franchit sa frontière doit obligatoirement le faire entre certains points déterminés.

2. La zone de franchissement fixée par l'une des Hautes Parties Contractantes pour le survol de ses frontières par ses aéronefs ou par des aéronefs étrangers est aussi ouverte aux aéronefs de l'autre Partie Contractante.

3. Les aéronefs des deux Hautes Parties Contractantes au-dessus du territoire de l'autre Partie Contractante sont tenus de suivre strictement les itinéraires prescrits par l'Etat intéressé, excepté le cas où ils seraient forcés, par les conditions atmosphériques, de dévier desdits itinéraires. A défaut de prescriptions relatives à l'itinéraire, la direction la plus courte devra être suivie.

Членъ 16.

Отъ борда на въздушенъ уредъ могатъ да бждатъ хвърлени като баластъ само ситенъ пѣськъ и вода.

Article 16.

En fait de lest, il ne peut être jeté de bord de l'aéronef que du sable fin et de l'eau.

Членъ 17.

По продължение на пътя, освенъ баласта, могатъ да бждатъ хвърлени или пускани само предмети и материали, за които държавата, на чиято територия се намира въздушниятъ уредъ, би дала нарочно разрешение за това.

Article 17.

En cours de route ne pourront être jetés ou abandonnés en dehors du lest que des objets ou des matières pour lesquels l'Etat, au-dessus du territoire duquel se trouve l'aéronef, aura accordé une autorisation spéciale à cet effet.

Членъ 18.

При всички въпроси за поданство, възникнали при прилагането на настоящата конвенция, приема се, че въздушниятъ уреди иматъ поданството на държавата, въ регистритъ на която сж редовно вписани.

Article 18.

Pour toutes les questions de nationalité à envisager dans l'application de la présente Convention, il est entendu que les aéronefs ont la nationalité de l'Etat sur les registres duquel ils sont régulièrement immatriculés.

Членъ 19.

Всѣки въздушенъ уредъ, който пристига на територията на една отъ високитъ договарящи страни или преминава тази територия и извършва върху нея нуждитъ кацания, може да бжде освободенъ отъ задържане, поради поправка на бреветъ, чертежъ или моделъ, чрезъ депозирание залогъ за гаранция, размѣрътъ на който залогъ, при липса на доброволно съгласие, се опредѣля, въ възможния най-късъ срокъ, отъ компетентната властъ на мѣстото, въ която задържането трѣбва да бжде извършено.

Article 19.

Tout aéronef arrivant dans le territoire de l'une des Hautes Parties Contractantes ou traversant ce territoire et y effectuant les atterrissages nécessaires, pourra être souss trait à la saisie pour contrefaçon d'un brevet, dessin ou modèle moyennant le dépôt d'un cautionnement dont le montant, à défaut d'accord amiable, sera fixé, dans le plus bref délai possible, par l'autorité compétente au lieu où la saisie devra être effectuée.

Членъ 20.

1. Въздушниятъ уреди, принадлежащи на дветъ високи договарящи страни, иматъ право при принудително кацане и особено въ случай на злополука, да се ползватъ отъ сжититъ мѣрки за помощъ, съ каквито се ползватъ националнитъ въздушни уреди.

2. Спасяването на въздушнитъ уреди, търпещи злополука на море, се урежда, ако нѣма нарочна спогодба, съгласно принципитъ на морското право.

Article 20.

1. Les aéronefs, ressortissant aux deux Hautes Parties Contractantes auront le droit, pour l'atterrissage, notamment en cas de détresse, aux mêmes mesures d'assistance que les aéronefs nationaux.

2. Le sauvetage des aéronefs se trouvant en danger sur la mer est réglé, sauf convention spéciale, par les principes du droit maritime.

Членъ 21.

Всѣка отъ дветъ високи договарящи страни ще съобщава на другата договаряща страна всички правилници по въздухоплаването, действащи на нейната територия.

Article 21.

Chacune des deux Hautes Parties Contractantes communiquera à l'autre Partie Contractante tous les règlements sur la navigation aérienne en vigueur sur son territoire.

Членъ 22.

Подробноститъ по прилагането на настоящата Конвенция и особено тѣзи, засѣгащи митнишкитъ формалности, ще бждатъ уредени, ако стане нужда и въ рамкитъ на възможното, по прѣко разбирателство между компетентнитъ администрации на дветъ високи договарящи страни.

Article 22.

Les détails d'application de la présente Convention et surtout ceux intéressant les formalités douanières, seront réglés au besoin et dans les limites du possible par entente directe entre les administrations compétentes des deux Hautes Parties Contractantes.

Членъ 23.

Спороветъ, възникнали при прилагането и тълкуването на настоящата конвенция ще се уреждатъ при всички случаи по прѣко разбирателство между заинтересуванитъ власти на дветъ високи договарящи страни.

Article 23.

Les litiges surgis de l'application et l'interprétation de la présente Convention seront réglés dans tous les cas par accord direct entre les autorités intéressées des deux Hautes Parties Contractantes.

Членъ 24.

1. Всѣка отъ високитъ договарящи страни може да денонсира, когато пожелае, настоящата конвенция съ предизвестие отъ една година.

Article 24.

1. Chacune des Hautes Parties Contractantes pourra à tout moment dénoncer la présente Convention avec un préavis d'un an.

2. Високитѣ договарящи страни, обаче, си запазватъ правото, при взаимно разбирателство, да обезсилятъ веднага конвенцията.

Членъ 25.

Настоящата конвенция ще бѣде ратифицирана и ратификационнитѣ инструменти ще бѣдатъ размѣнени въ Будапеща въ най-късия срокъ. Тя ще влѣзе въ сила на тридесетия день следъ размѣната на ратификационнитѣ инструменти.

За утвърждение на което съответнитѣ пълномощници подписаха настоящата конвенция и сложиха своитѣ печати.

Изготвена въ два екземпляра въ София на 10 септември 1940 г. на френски езикъ.

За България: (п.) **Ив. Поповъ**

За Унгария: (п.) **М. Юнгертъ-Арноти**

2. Cependant les Hautes Parties Contractantes se réservent la faculté de mettre fin de commun accord à la Convention avec effet immédiat.

Article 25.

La présente Convention sera ratifiée et les instruments de ratification seront échangés à Budapest dans le plus bref délai. Elle entrera en vigueur le trentième jour qui suivra l'échange des instruments de ratification.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires respectifs ont signé la présente Convention et y ont apposé leurs sceaux.

Fait en double exemplaire à Sofia, le 10 septembre 1940 en langue française.

Pour la Bulgarie: (s.) **Iv. Popoff**

Pour la Hongrie: (s.) **M. Jungerth-Arnothy**

Протоколъ за подписване.

При подписването на конвенцията за въздухоплаване между България и Унгария, отъ днешна дата, долуподписанитѣ пълномощници се споразумѣха върху следното:

1. Постановленията на чл. 1, т. 3, отъ конвенцията, отнасящи се до облагитѣ, дадени на други чуждестранни въздухоплавателни предприятия, нѣма да се прилагатъ по отношение на данъци и други обществени такси.

2. Постановленията на спогодбата между българското Министерство на войната (Въздушни на Н. В. Войски) и унгарското Кралско министерство на търговията и съобщенията, подписана съ днешна дата, както и тѣзи на договора, който следва да се сключи въз основа на чл. 3 отъ спогодбата, за да се опредѣли датата на учредяването на редовнитѣ въздушни линии, ще се приложатъ временно преди влизането въ сила на конвенцията.

Съставенъ въ два екземпляра на френски езикъ въ София на 10 септември 1940 г.

За България: (п.) **Ив. Поповъ**

За Унгария: (п.) **М. Юнгертъ-Арноти**

Protocole de signature.

Au moment de procéder à la signature de la Convention entre la Bulgarie et la Hongrie, relative à la navigation aérienne, datée de ce jour, les plénipotentiaires soussignés sont tombés d'accord sur ce qui suit:

1. Les stipulations contenues au paragraphe 3 de l'article premier de la Convention, ayant trait aux privilèges accordés à toutes autres compagnies aériennes étrangères, ne trouveront pas application quant aux impôts et autres redevances publiques.

2. Il est entendu que les stipulations de l'Accord entre le Ministère Royal Bulgare de la Guerre (Forces Aériennes de Sa Majesté) et le Ministère Royal Hongrois du Commerce et des Communications, signé ce jour, et du contrat à conclure selon l'article 3 de cet Accord pour fixer la date de l'établissement de lignes aériennes régulières, soient mises en application provisoirement avant la mise en vigueur de la Convention.

Fait en double exemplaire à Sofia, le 10 septembre 1940 en langue française.

Pour la Bulgarie: (s.) **Iv. Popoff**

Pour la Hongrie: (s.) **M. Jungerth-Arnothy**

СПОГОДБА

между

българското Министерство на войната (Въздушни на Негово Величество войски) и унгарското Кралско министерство на търговията и съобщенията за учредяване и експлоатация на редовни въздушни линии.

Българското Министерство на войната (Въздушни на Н. В. войски) и унгарското Кралско министерство на търговията и съобщенията, въ изпълнение на чл. 1, алинея 2, от въздухоплавателната конвенция между България и Унгария, се споразумѣха върху следното:

Членъ първи.

Българското правителство ще отстъпи на едно унгарско въздухоплавателно предприятие, което ще бѣде посочено отъ унгарското правителство, правото да експлоатира на българска територия частъта отъ въздушната линия: Будапеща — Бѣлградъ — София — Солунъ — Атина и обратно.

Унгарското правителство ще отстъпи на едно българско въздухоплавателно предприятие, което ще бѣде посочено отъ Българското правителство, правото да експлоатира на унгарска територия частъта отъ въздушната линия: Будапеща — Бѣлградъ — София — Солунъ — Атина и обратно.

Правата и задълженията на посоченитѣ национални въздухоплавателни предприятия ще се опредѣлятъ въз основа на пълна взаимностъ, безъ, обаче, да иматъ изключителенъ характеръ.

Членъ 2.

Установяването на въздушни линии, преминаващи презъ територията на дветѣ държави, различни отъ тази за която се говори въ предшествувания членъ, ще става въз основа на прѣко разбирателство между компетентнитѣ въздухоплавателни власти на дветѣ страни

Разпорежданията на настоящата спогодба, обаче ще се прилагатъ сѣщо така и по отношение на тѣзи нови въздушни линии.

Членъ 3.

Позволителнитѣ, предвидени въ членове 1 и 2 на настоящата спогодба, както и условията за експлоатацията на гореспоменатитѣ линии, ще бѣдатъ опредѣлени въ договори, които ще бѣдатъ сключени между компетентната въздухоплавателна власть, отъ една страна, и въздухоплавателното предприятие, отъ друга.

Членъ 4.

Презъ време на експлоатацията на въздушната линия, спомената въ чл. 1, българското въздухоплавателно предприятие ще си служи на унгарска територия съ летището Будапеща.

Унгарското въздухоплавателно предприятие ще си служи на българска територия съ летището София.

ACCORD

entre

Le Ministère de la Guerre Bulgare (Forces Aériennes de Sa Majesté) et le Ministère Royal Hongrois du Commerce et des Communications, concernant l'établissement et l'exploitation des lignes aériennes régulières

Le Ministère de la Guerre Bulgare (Forces Aériennes de Sa Majesté) et le Ministère Royal Hongrois du Commerce et des Communications, en exécution de l'article 1-er, alinéa 2 de la Convention entre la Bulgarie et la Hongrie relative à la navigation aérienne, sont convenus de ce qui suit:

Article premier.

Le Gouvernement Bulgare concédera à une entreprise hongroise de navigation aérienne, à désigner par le Gouvernement Hongrois, l'autorisation d'exploiter sur le territoire bulgare la partie de la ligne aérienne: Budapest—Belgrade—Sofia—Salonique—Athènes et vice versa.

Le Gouvernement Hongrois concédera à une entreprise bulgare de navigation aérienne, à désigner par le Gouvernement Bulgare, l'autorisation d'exploiter sur le territoire hongrois la partie de la ligne aérienne: Budapest—Belgrade—Sofia—Salonique—Athènes et vice versa.

Les droits et les engagements des entreprises nationales de navigation aérienne désignées seront déterminés sur la base d'une réciprocité complète, sans toutefois qu'elles aient un caractère exclusif.

Article 2.

L'établissement des lignes aériennes traversant les territoires des deux Etats, autres que celle dont il est question à l'article précédent, s'effectuera en vertu d'une entente directe entre les autorités aéronautiques compétentes des deux Pays.

Toutefois, les stipulations du présent accord seront également applicables à ces nouvelles lignes aériennes.

Article 3.

Les permis prévus aux art. art. 1 et 2 du présent Accord et les conditions de l'exploitation des lignes susmentionnées seront fixés dans des contrats à conclure entre l'autorité aéronautique compétente, d'une part, et l'entreprise de navigation aérienne, d'autre part.

Article 4.

Lors de l'exploitation de la ligne aérienne citée à l'art. 1, l'entreprise bulgare de navigation aérienne se servira sur le territoire hongrois de l'aéroport de Budapest

L'entreprise hongroise de navigation aérienne se servira sur le territoire bulgare de l'aéroport de Sofia.

Въздухоплователните уреди на договарящите страни, които извършват редовна въздушна служба по договорната линия, могат да използват, в случай на непреодолима сила, летищата, разположени по продължение на пътя им, доколкото сжити са открити за граждански въздушни уреди. Тъзи летища, обаче, не могат да бъдат за тях търговски летища.

Член 5.

Когато някое летенне бъде прекъснато вследствие на злополука, принудително кацане или други причини, на съответното предприятие ще се дават всички възможни улеснения, за да може то да отправи, в най-краткия възможен срок, пътниците, стоките и пощата към тяхното местоназначение.

В случай на непреодолима сила, въздушните уреди ще имат право да кацат и на други летища, вън от тези, предвидени в член първи, щом като са открити за обществено движение.

Член 6.

Упълномощените предприятия не могат да отстъпват, нито изцяло, нито отчасти, въпросите свои пълномощия на други предприятия.

Всѣка от двете договарящи страни има право, в всѣко време, да посочи на другата страна някое друго национално предприятие, което да замѣсти по-рано упълномощеното такова.

Новопосоченото предприятие ще се ползува от всички права на по-рано упълномощеното предприятие, включително и от срока на пълномощието.

Предприятието, което се оттегля от експлоатацията, няма право да предявява никакъв искъ за обезщетение по отношение на другата страна.

Член 7.

Всѣко предприятие е длъжно да представи на съответните компетентни власти на другата държава, най-късно 4 седмици преди влизането имъ въ сила, разписанията и възможностите за връзка съ други въздушни линии, както и тарифите и правилника за превоза и чистотата на службата.

Член 8.

Всѣка от договарящите страни ще даде на разположение на предприятието на другата страна, в най-големите граници на възможността, хангари за подслонъ на самолетите, повдигателни уредби, място или помещение за работилница за поправки, складове, летищни канцеларии, радиоелектрични и метеорологични услуги, както и всички земни уредби, и ще улесни, въ кръга на възможното, снабдяването съ горивни материали.

Евентуалните такси, представляващи стойността на тези услуги, ще бъдат установени въз основа на пълна взаимност.

В случай че някои уредби липсват, или бъдат недостатъчни, предприятието има право, при условията, предвидени въ договора, да построи на свои разходи хангари, работилници или други уредби, необходими за въздушното движение.

В случай на принудително кацане, или други злополуки, станали съ въздушните уреди на упълномощеното предприятие, местните власти се задължават

Les aéronefs des Parties Contractantes, effectuant le service régulier sur la ligne aérienne contractuelle, pourront utiliser en cas de force majeure les aéroports jalonnant leur itinéraire pour autant que ces bases soient ouvertes aux aéronefs civils. Ces aéroports ne pourront cependant constituer pour eux des escales commerciales.

Article 5.

Lorsqu'un vol sera interrompu par suite d'un accident, d'un atterrissage forcé ou d'autres raisons, toutes facilités possibles seront accordées à l'entreprise en cause pour qu'elle puisse faire acheminer dans le plus bref délai possible les passagers, les marchandises et la poste vers leur destination.

En cas de force majeure, les aéronefs seront autorisés d'atterrir même sur d'autres aérodromes que ceux mentionnés à l'article premier et ouverts au trafic public.

Article 6.

Les entreprises concessionnaires ne pourront céder, ni entièrement, ni partiellement les concessions en question à d'autres entreprises.

Chacune des deux Parties Contractantes aura le faculté de désigner à tout moment à l'autre Partie une autre entreprise nationale qui remplacerait l'entreprise autorisée antérieurement.

L'entreprise nouvellement désignée bénéficiera des droits de l'entreprise remplacée, même en ce qui concerne la durée de l'autorisation.

L'entreprise ayant dû renoncer à l'exploitation n'est pas admise de faire valoir aucun droit d'indemnité à l'égard de l'autre Etat.

Article 7.

Chaque entreprise présentera à l'autorité compétente de l'autre Etat, au moins 4 semaines avant leur entrée en vigueur, les horaires et les possibilités de correspondances avec d'autres lignes aériennes, ainsi que les tarifs, le règlement de transport et la fréquence du service.

Article 8.

Chacune des deux Parties Contractantes mettra à la disposition de l'entreprise de l'autre Partie, dans toute la mesure du possible, les hangars destinés à abriter les aéronefs, les installations de hissage, les terrains ou locaux à l'usage d'atelier de réparation, les dépôts, les bureaux d'aérodrome, les services radioélectriques et météorologiques, ainsi que toutes installations d'infrastructure et facilitera dans les limites du possible le ravitaillement en combustibles.

Les taxes éventuelles représentant la contre-valeur de ces services seront établies sur la base de parfaite réciprocité.

Dans le cas où certaines installations manqueraient ou seraient insuffisantes, l'entreprise aura le droit, aux conditions prévues dans le contrat, de construire à ses frais des hangars, des ateliers ou autres installations nécessaires au trafic aérien.

En cas d'atterrissage forcé ou d'autres accidents survenus aux aéronefs de l'entreprise concessionnaire, les autorités locales sont obligées de leur prêter, contre rem-

да имъ даватъ, срещу заплащане на направенитъ раз-
носки, сжщата помощъ, каквато е предвидена въ дей-
стващитъ разпоредби за националнитъ въздушни уреди.

Членъ 9.

Всѣка отъ договарящитъ страни ще даде на своя
територия на въздухоплавателното предприятие, посочено
отъ другата договаряща страна, правото да внася и
изнася безъ мито и други такси (но съ изключение на
гербовия налогъ) въздухоплавателни уреди, мотори,
запасни части, бордни уреди, превозни срѣдства, гориво,
смазочни материали, пропаганденъ материалъ и всѣкаквъ
другъ материалъ, който компетентната въздухоплава-
телна власт на прелитаната държава смѣта необходимъ
за експлоатацията на договорнитъ въздушни линии.

Гореспоменатитъ предмети и материали оставатъ
подъ надзора на съответнитъ власти и могатъ да бждатъ
употрѣбени само за експлоатацията на договорнитъ въз-
душни линии.

Предметитъ и материалитъ, които сж повредени,
непотрѣбни или вънъ отъ употрѣбление и които сж
били внесени безъ заплащане на митнишкитъ такси,
трѣбва да бждатъ изнесени, обезмитнени или разрушени
подъ официаленъ надзоръ.

Митнишки надзоръ ще се упражнява сжщо така
върху пътниците, багажитъ и стокитъ, които минаватъ
транзитъ. Тѣзи багажи и стоки, обаче, ще бждатъ осво-
бождавани отъ всѣкакви митнишки такси.

Членъ 10.

Договарящитъ страни се задължаватъ да улеснятъ
експлоатацията на договорнитъ линии, като опростятъ
и намалятъ всички митнишки и полицейски формалности
до минимума, допустимъ отъ тѣхнитъ закони и пра-
вилници.

Ржководниятъ и борденъ персоналъ на посоченитъ
въздухоплавателни предприятия има право на безплатна
паспортна виза, важеща за договорния срокъ.

Между българското и унгарското предприятия за
въздушна експлоатация, посочени въ членове 1 и 2, трѣбва
да бждатъ сключени технически и търговски спогодби
Тѣзи спогодби, за всѣки отлѣленъ случай, подлежатъ на
одобрение отъ съответнитъ въздухоплавателни власти на
дветъ договарящи страни.

Членъ 11.

Упълномощенитъ предприятия се задължаватъ да
пренасятъ въздушната поща при условията, опредѣлени
въ договоритъ, които ще бждатъ сключени между тѣзи
предприятия и пощенскитъ администрации на дветъ
държави, възъ основа на едно предварително споразу-
мение между тѣзи две администрации.

Това задължение нѣма монополенъ характеръ.

Членъ 12.

При установяване на редовни въздушни линии
националнитъ предприятия на всѣка договаряща страна
се задължаватъ да пренасятъ официални лица и пратки
при нарочни условия, които ще бждатъ предвидени въ
договоритъ, които ще се сключатъ съобразно чл. 3
отъ настоящата спогодба.

Членъ 13.

Всѣко отъ посоченитъ въздухоплавателни пред-
приятия е длъжно, на територията на другата страна
да се подчинява на законитъ, правилницитъ, заповѣдитъ
и наредбитъ, които сж въ сила.

boursement des frais réels, la même aide qui est prévue
par les prescriptions en vigueur pour les aéronefs na-
tionaux.

Article 9.

Chacune des Parties Contractantes accordera sur son
territoire à l'entreprise de navigation aérienne désignée par
l'autre Partie Contractante le droit d'importer et d'exporter
en franchise de droits de douane ou autres taxes (mais à
l'exemption du droit de timbre fiscal) des aéronefs, mo-
teurs, pièces de rechange, instruments, moyens de trans-
port, combustibles, lubrifiants, matériel de propagande et
tout autre matériel considéré indispensable à l'exploitation
des lignes aériennes contractuelles par l'autorité aéronau-
tique compétente de l'Etat survolé.

Les objets et matériaux susmentionnés restent sous
le contrôle des autorités compétentes et ne peuvent être
employés que pour l'exploitation des lignes aériennes
contractuelles.

Les objets et matériaux endommagés, inutiles et hors
d'usage, entrés en franchise, doivent être réexportés, dé-
douanés ou détruits sous un contrôle officiel.

Un contrôle de douane sera également exercé sur
les voyageurs, les bagages et marchandises en transit. Ce-
pendant ces bagages et marchandises seront exemptés de
tout droit de douane.

t

Article 10.

Les Parties Contractantes s'engagent à faciliter l'ex-
ploitation des lignes contractuelles en simplifiant et dimi-
nuant toutes les formalités douanières et policières jusqu'au
minimum admis par leurs lois et règlements.

Le personnel de direction et de bord des entreprises
de navigation aérienne désignées a droit aux visas gra-
tuits valables pour la période contractuelle.

Les accords techniques et commerciaux devront être
conclus entre les entreprises d'exploitation aérienne bul-
gares et hongroises désignées aux art. 1 et 2. Ces
accords sont, pour chaque cas particulier, soumis à l'ap-
probation des autorités aéronautiques compétentes des
deux Parties Contractantes.

Article 11.

Les entreprises concessionnaires seront tenues de
transporter la poste aérienne dans les conditions fixées
par les contrats qui seront conclus entre ces entreprises
et les administrations postales des deux Etats, sur la base
d'un arrangement préalable entre ces deux administrations.

Cette charge n'aura pas le caractère de monopole

Article 12.

Lors de l'établissement des lignes aériennes régulières,
les entreprises nationales de chaque Partie Contractante
s'engageront à transporter des personnes et envois,
officiels à des conditions spéciales qui seront prévues
dans les contrats à conclure suivant l'article 3 de cet
accord.

Article 13.

Chacune des entreprises de navigation aérienne dési-
gnées est tenue de se soumettre sur le territoire de
l'autre Pays aux lois, règlements, ordonnances et arrêtés
en vigueur.

Членъ 14.

Списъкътъ на членоветъ отъ екипажа на въздушнитъ уреди, зачислени на служба по линиитъ, споменати въ членове 1 и 2 на настоящата спогодба, съдържащъ главнитъ данни отъ тѣхнитъ свидетелства за правоспособностъ, трѣбва да бѣде представенъ за предварително одобрение на съответната въздухоплавателна властъ на другата държава, най-малко 15 дни преди да е постъпилъ поменатиятъ персоналъ на служба.

Упълномощенитъ предприятия се задължаватъ да използватъ, за експлоатацията на споменатитъ линии, върху територията на другата държава, само български или съответно унгарски поданици.

Приемането на служба поданици на нѣкоя трета държава може да става само следъ предварително одобрение, дадено на съответното предприятие отъ компетентната въздухоплавателна властъ на другата договаряща страна.

Членъ 15.

Предприятието, посочено отъ всѣка една отъ договарящитъ страни, е длъжно да си служи, на територията на другата договаряща страна, съ езика на тази последната, що се отнася до правилници, съобщения и обявления, предназначени за публиката. Писменитъ сношения между предприятията и всички мѣстни власти ще ставатъ на езика на страната на тѣзи последнитъ.

Членъ 16.

При тежко нарушение разпорежданията на настоящата спогодба, или на договоритъ, сключени съобразно членъ 3, извършено отъ посоченитъ предприятия, всѣка договаряща страна има право да преустанови, на своята територия, дейността на виновното предприятие и да иска отъ другата договаряща страна да посочи нѣкое друго предприятие, безъ увреденото такова да има право да иска обезщетение за вредитъ, които може да му сѣбили нанесени отъ това.

При по-леко нарушение, всѣка отъ договарящитъ страни има право да иска отъ предприятието на другата договаряща страна наказването или отзоваването на виновнитъ чиновници. На това искане за наказане или отзоваване трѣбва винаги да се дава ходъ.

Членъ 17.

Подробноститъ за прилагането на настоящата спогодба, както и тълкуването на нейнитъ разпореждания, ще се уреждатъ въ всички случаи по прѣко разбирателство между съответнитъ въздухоплавателни власти на дветъ държави.

Членъ 18.

Настоящата спогодба влиза въ сила на 15-ия день отъ подписването ѝ. Тя ще остане въ сила за единъ срокъ отъ две години. Тя ще бѣде продължена по мълчаливо споразумение и може да бѣде денонсирана съ съобщение, направено една година по-рано.

Съставена въ два екземпляра въ София на 10 септември 1940 г. на френски езикъ.

За България: (п) Генералъ-майоръ В. Бойдевъ

За Унгария: (п) М. Юнгертъ-Арноти

Article 14.

La liste des membres de l'équipage des aéronefs affectés aux services des lignes mentionnées aux articles 1 et 2 du présent Accord contenant les données principales de leurs certificats, devra être portée à la connaissance de l'autorité aéronautique compétente de l'autre Etat, pour agrément préalable, au moins 15 jours avant l'entrée en service dudit personnel.

Les entreprises concessionnaires n'emploieront pour l'exploitation des lignes ci-dessus, sur le territoire de l'autre Etat que des ressortissants bulgares ou respectivement hongrois.

L'engagement de ressortissants d'un tiers Etat ne sera admis qu'après une autorisation préalable accordée à l'entreprise intéressée par l'Autorité aéronautique compétente de l'autre Partie Contractante.

Article 15.

L'entreprise désignée par chacune des Parties Contractantes est tenue de se servir, sur le territoire de l'autre Partie Contractante, de la langue de celle-ci pour ce qui est des règlements, des communications et des avis destinés au Public. La correspondance entre les entreprises et toutes les autorités locales sera tenue en langue du pays de ces dernières.

Article 16.

Dans le cas d'une contravention aérienne des dispositions du présent Accord ou des contrats conclus conformément à l'article 3 de la part des entreprises désignées, chaque Partie Contractante aura le droit de faire suspendre, sur son territoire, les fonctions de l'entreprise reconnue coupable et de demander à l'autre Partie Contractante de désigner une autre entreprise sans que l'entreprise lésée ait le droit d'exiger une indemnité pour les préjudices qui lui auraient été portés de ce fait.

Dans le cas d'une moindre infraction, chacune des Parties Contractantes aura le droit de demander de l'entreprise de l'autre Partie Contractante la punition ou la révocation des employés reconnus coupables. Une suite devra toujours être donnée à cette demande de punition ou de révocation.

Article 17.

Les détails d'application du présent Accord, ainsi que l'interprétation de ses dispositions, seront réglés à toutes occasions par une entente directe entre les Autorités aéronautiques compétentes des deux Etats.

Article 18.

Le présent Accord entrera en vigueur le 15-ème jour après sa signature. Il restera en vigueur pour une période de deux ans. Il sera prolongé par tacite reconduction, pouvant être dénoncé moyennant un préavis d'un an.

Fait en double exemplaire à Sofia, le 10 Septembre 1940 en langue française.

Pour la Bulgarie: (s.) Général-Major V. Boydeff

Pour la Hongrie: (s.) M. Jungerth-Arnothy

Председателстващ Димитър Пешев: Има думата народният представител г-н д-р Георги Липовански.

Д-р Георги Липовански: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Конвенцията за въздухоплаване между България и Унгария, която ни е предложена за одобрение, е първият държавен акт, сключен между двете приятелски държави, представен на XXV-то обикновено Народно събрание. По своето съдържание тя конвенция прилича на конвенциите, сключени с други държави, конвенции, които ние одобрихме. Следователно, никакво възражение по отношение текста и съдържанието на конвенцията не може да се направи. Но аз вярвам, че никой не би се смутил от факта, че ще се одобри една конвенция, която се сключва с една държава, която се е току-що присъединила към тристранния пакт и, така да се каже, се е определила вече към една от воюващите групи, към силите от Остята, защото съвота на одобрение, с който ние изпратихме вчера отговора на тронното слово, ние подчертахме нашите приятелски връзки с тези сили.

Приятелство свързва България с Унгария. Това приятелство от дълги години е изградено върху две здрави основи — стопанска основа и политическа основа. Макар че двете държави имат еднаква стопанска структура, благодарение на това, че Унгария е не само земеделска, но и индустриална държава, между двете държави има един достатъчно оживен стокообмен. Но онова, което особено ни интересува и е ценно за нас, то е, че Унгария се явява като една от най-големите купувачки на нашите висококачествени и скъпи тютюни. Днес, когато поради войната някои от нашите пазари изчезнаха, от други ние сме отстранени по една или друга причина, Унгария се явява като една от най-големите купувачки както казах, на скъпи и висококачествени тютюни. Значи, стопанските интереси са основата на приятелството, което съществува между тези две държави. Конвенцията, която се предлага, ще допринесе твърде много, за да се задълбочат и разширят стопанските връзки между тях.

Не мога да не отбележа също така, че в Унгария има няколко хиляди души български градинари, които намират там една приятелска среща. Там те имат своето българско училище, своята българска черква, където се молят на български език. Там българската книга и българските вестници свободно се разнасят и продават, макар че между България и Унгария не съществува пакт за вечно приятелство.

Г-да народни представители! Ние казахме, че нашето приятелство има и политическа основа. Това е еднаквата политика на мирен ревизионизъм, която двете държави следват от оня тъжен ден, когато по едно и също време в Трианон и Ньой жестоко и несправедливо бяха откъснати живи части от телата на двете държави. Унгарските и българските народи, които толкова много си приличат по темперамент, оттогава заживяха с еднакви болки и страдания. Никога, обаче, двата народа не изгубиха вярата в тържеството на правдата. Тяхният дух, въпреки страданията, остана несломим. Приятелството на унгарците към нас бѣ кристално чисто и без съмнения. Тя наистина чистосърдечно желае, България да осъществи своите национални идеали и затова нашата кауза те взема като своя кауза. Въ пресата на никоя държава не се е писало толкова много и толкова енергично за Добруджа, че тя трябва да се върне на България, както се пишеше въ унгарската преса. Даже и тогава, когато тук у нас почти нищо се не пишеше по този въпрос, въ унгарската преса се пишеше и заради нас.

Не мога да не отбележа голмата роля, която игра въ кампанията за защита на България големият унгарски вестник „Пестер лойд“, ръководен от благородния сенатор фон Отлик. Това е бившето аташе въ нѣкогашната австроунгарска легация въ София по времето, когато унгарци и българи заедно проливаха кръвта си като бойни другари по македонските и тракийски полета. Споменах името на тоя голѣм приятел на България затова, защото и днес неговият вестник стои начело на кампанията, която се бори, която агитира за справедливото връщане към България на Бѣломорска Тракия. Но унгарците не само пишат за нашите национални идеали, те и говорят за тях. Паметни ще останат нѣколкократните манифестации на приятелство към България на нашите колеги унгарски депутати въ унгарския парла-

мент. Нека те знаят, че и техните колеги тук, въ България, имат към Унгария същите чувства на приятелство. (Ръкоплъскания)

Ние благодарим и на унгарския министър на външните работи граф Чаки, който въ голмата си реч, след като Унгария бѣше влязла въ тристранния пакт и се нареди на страната на великите сили, които грядат контурите на новия ред въ Европа, не пропусна да каже, че България трябва да заеме своето заслужено място въ тоя нов ред.

Приятелството на Унгария е ценно за нас. Последните прѣсни политически актове свидетелствуват, че на Унгария се отрежда едно място много важно по значение въ югоизточната част на Европа при бъдещето континентално преустройство. При тия бъдещи събития и гласът на Унгария ще има своето значение. Нека да запазим нейното приятелство, за да имаме един приятелски глас повече въ подкрепа на нашите национални идеали.

Предлаганата конвенция е един прѣнос към това ценно за България приятелство. (Ръкоплъскания)

Председателстващ Димитър Пешев: Ще поставя на гласуване. Тези от г-да народните представители, които приемат проекторешението за одобрение подписаните на 10 септември 1940 г. въ София конвенция за въздухоплаване между България и Унгария с протокол за подписване и спогодба между българското Министерство на войната (Въздушни на Негово Величество войски) и унгарското кралско министерство на търговията и съобщенията, както се прочете от г-на докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме към точка втора от дневния ред:

Одобрение проекторешението за одобряване V-то постановление на Министерския съвет, взето въ заседанието му отъ 22 ноември 1940 г., протокол № 208, относно продължаване срока за обандерование на чуждестранния кибрит въ Южна Добруджа.

Моля г-на докладчика на финансовата комисия да го прочете.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„МОТИВИ

към проекторешението за одобряване на V-то постановление на Министерския съвет, взето въ заседанието му отъ 22 ноември 1940 г., протокол № 208, относно продължаване срока за обандерование на чуждестранния кибрит въ Южна Добруджа.

Г-да народни представители! Съ XIV-то постановление на Министерския съвет, взето въ заседанието му на 30 септември 1940 г., протокол № 173, одобрено съ решение, прието отъ XXV-то Народно събрание презъ II-та редовна сесия, въ 4-то заседание, държано на 31 октомври 1940 г. се даде срокъ до 5 октомври 1940 г. за обандерование на намиращия се въ Южна Добруджа кибрит отъ чуждестранен (небългарски) произход съ допълнителен бандерол отъ 1 левъ на кутийка.

Предвидъ на това, че само една част отъ намиращия се налице такъв кибрит биде обандерован въ срока, определенъ съ поменатото по-горе постановление, поради това, че много отъ притежателите на този кибрит не съ разполагали съ нужните средства за бандерола, вследствие на което министерството бѣ принудено да даде на някои отъ тях разсрочка, а други притежатели на такъв кибрит, както тия въ Касъм, не съ могли да обандероваватъ намиращия се у тях кибрит въ срока, поради това, че клонът на Българската народна банка въ Касъм е починал да функционира едва отъ 8 октомври т. г., значи, следъ срока.

По горните съображения, налага се да се продължи срокът за обандерование съ допълнителен държавен бандерол на кибрита отъ чуждестранен произход, намиращъ се въ Южна Добруджа, като се даде новъ по-голям срокъ, който да обхване дадените разсрочки и чрезъ който да се даде възможност на всички, които не съ обандеровали притежавания отъ тях кибрит, да сторятъ това, което, безспорно, отговаря и на интересите на фиска.

Като имате предвидъ гореизложеното, имамъ честъ да ви помоля, г-да народни представители, да разгледате и гласувате презъ текущата сесия настоящето проекторешение.

Гр. София, декември 1940 г.

Министър на финансите: Д. Божилов

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за одобряване V-то постановление на Министерския съвет, взето въ заседанието му отъ 22 ноември 1940 г., протоколъ № 208, относно продължаване срока за обандероване на чуждестранния кибритъ въ Южна Добруджа.

Одобрява се V-то постановление на Министерския съвет, взето въ заседанието му отъ 22 ноември 1940 г., протоколъ № 208, което гласи:

Продължава се срокътъ за обандероването на намиращия се налице въ Южна Добруджа кибритъ отъ чуждестраненъ (небългарски) произходъ съ допълнителенъ държавенъ бандеролъ отъ единъ левъ на всѣка кутийка до 31 декември 1940 г.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване. Тѣзи отъ г-да народнитѣ представители, които приематъ проекторешението за одобряване V-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 22 ноември 1940 г., протоколъ № 208, относно продължаване срока за обандероване на чуждестранния кибритъ въ Южна Добруджа, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме къмъ точка трета отъ дневния редъ:

Одобрение на проекторешението за одобряване XXII-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 22 ноември 1940 г., протоколъ № 208, относно освобождаване отъ бандеролъ, монополно право на цигарената хартия, мурурие и общински налогъ на 20.000 кгр. папириси III-то качество, които Министерството на войната — Главно интендантство — снабдително отделение — ще закупи за нуждитѣ на войскитѣ отъ прикриващия фронтъ.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчикъ д-ръ Георги Рафаиловъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ проекторешението за одобряване на XXII-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 22 ноември 1940 г., протоколъ № 208, относно освобождаването отъ бандеролъ, монополно право на цигарената хартия, мурурие и общински налогъ на 20.000 кгр. папириси, които Министерството на войната — Главно интендантство — снабдително отделение — ще закупи за нуждитѣ на войскитѣ отъ прикриващия фронтъ.

Г-да народни представители! Министерството на войната — Главно интендантство — снабдително отделение — ще закупи за нуждитѣ на войскитѣ отъ прикриващия фронтъ 20.000 кгр. папириси.

При изнасянето на папириситѣ отъ мѣстнитѣ тютюневи фабрики следва сжщитѣ да бѣдатъ обандеровани.

Предвидъ, обаче, на това, че бандеролътъ въ случая трѣбва да се плати отъ държавата, затова почитаемиятъ Министерски съветъ, съ XXII-то си постановление, взето въ заседанието му отъ 22 ноември 1940 г., протоколъ № 208, реши да позволи изнасянето на споменатитѣ 20.000 кгр. папириси отъ мѣстнитѣ тютюневи фабрики, като сжщитѣ папириси се освободятъ отъ бандеролъ, монополно право на цигарената хартия, мурурие и общински налогъ.

Като имате предвидъ гореизложеното, имамъ честъ да ви помоля, г-да народни представители, да разгледате и гласувате въ текущата сесия настоящето проекторешение.

Министъръ на финанситѣ: Д. Божиловъ.

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за одобряване XXII-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 22 ноември 1940 г., протоколъ № 208, относно освобождаване отъ бандеролъ, монополно право на цигарената хартия, мурурие и общински налогъ на 20.000 кгр. папириси III-то качество, които Министерството на войната — Главно интендантство — снабдително отделение — ще закупи за нуждитѣ на войскитѣ отъ прикриващия фронтъ.

Одобрява се XXII-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 22 ноември 1940 г., протоколъ № 208, което гласи:

„Освобождаватъ се отъ бандеролъ, монополно право върху цигарената хартия, мурурие и общински налогъ 20.000 кгр. папириси III-то качество, които Министерството

на войната — Главно интендантство — снабдително отделение — ще закупи за нуждитѣ на войскитѣ отъ прикриващия фронтъ.

Настоящото постановление ще се внесе за одобрение въ Народното събрание“.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване. Тѣзи отъ г-да народнитѣ представители, които приематъ проекторешението за одобряване XXII-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 22 ноември 1940 г., протоколъ № 208, относно освобождаване отъ бандеролъ, монополно право на цигарената хартия, мурурие и общински налогъ на 20.000 кгр. папириси III-то качество, които Министерството на войната — Главно интендантство — снабдително отделение — ще закупи за нуждитѣ на войскитѣ отъ прикриващия фронтъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме къмъ точка четвърта отъ дневния редъ:

Одобрение на проекторешението за освобождаване отъ вносно мито и други данѣци и такси материалитѣ и стокитѣ, изброени въ удостоверения № 5839 отъ 7 септември 1940 г. и № 6759, отъ 19 октомври сжщата година, на Варненската митница, както и за продължаване сроковетѣ по нѣкои временно вносни декларации.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчикъ д-ръ Георги Рафаиловъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ проекторешението за освобождаване отъ вносно мито и други данѣци и такси материалитѣ и стокитѣ, изброени въ удостоверения № 5839, отъ 7 септември 1940 г., и 6759, отъ 19 октомври с. г., на Варненската митница, както и за продължаване сроковетѣ по нѣкои временно вносни декларации.

Г-да народни представители! 1. По поводъ вербалната нота подъ № 3238, отъ 29 октомври т. г., на тукашната румѣнска легация, въ която се казва, че съ временно вносни декларации № № 1636, отъ 14 августъ т. г., и 1651, отъ 15 августъ т. г., румѣнскиятъ павилионъ е внесълъ, за излагане въ международната изложба въ Варна, разни материали и стоки, частъ отъ които, следъ закриване изложбата, сж новоизнесени за Румѣния, а останалитѣ сж предадени за използване отъ Варненската търговска и мѣжка гимназии и отъ самия павилионъ, който е построенъ за единъ периодъ отъ 10 години, Министерството на външитѣ работи и на изповѣданията съ писмо № 22653-30-II, отъ 4 ноември т. г., моли, останалитѣ неизнесени предмети и материали, упоменати въ удостоверения № № 5839, отъ 7 септември т. г., и 6759, отъ 19 октомври с. г., на Варненската митница, да бѣдатъ освободени отъ заплащане вносно мито и други данѣци и такси.

Това може да стане само по законодателенъ редъ.

2. Съ временно вносна декларация № 7060/11346, отъ 22 октомври 1938 г., бивша фирма Савовъ, Зиверсъ & Со, София, е внесла временно презъ Бургаската митница, съгласно чл. 208, пунктъ 2, отъ закона за митницитѣ, 4.200 броя ютени торби, предназначени за амбалиране на орѣхи и други мѣстни стоки за износъ, съ първоначаленъ срокъ за възвръщането имъ отъ 18 месеца, който е изтекълъ на 22 априлъ т. г.

Съ заявление, вх. № 9759, отъ 10 май т. г., фирмата, като съобщава, че, поради нарежданията на Експортния институтъ, орѣхитѣ да се изнасятъ въ насипано състояние, а така сжщо и поради настѣпилитѣ международни събития въ Европа, не е имала възможностъ да изнесе цѣлото количество торби, моли, срокътъ за сжщитѣ да се продължи съ още 9 месеца.

Това искане не е било уважено, тъй като заявлението е подадено следъ изтичане на дадения първоначаленъ 18-месеченъ срокъ. Впоследствие, следъ нѣколко заявления, фирмата е подала заявление, вх. № 23887, отъ 5 ноември т. г., съ което наново моли продължение на горния срокъ, за да ликвидира депозита по въпросната временно вносна декларация.

3. Съ временно вносна декларация № 4407/4983, отъ 1 мартъ 1937 г., тютюневата кооперация „Бохча“ — Горна Джумая, е внесла временно презъ Столичната митница, съгласно чл. 208, пунктъ 2, отъ закона за митницитѣ, 7.500 броя ютени чулчета, предназначени за амбалиране мѣстни тютюни за износъ, съ първоначаленъ срокъ за възвръщането имъ отъ 18 месеца, който е изтекълъ на 1 септември 1938 г.

Съ заявление отъ 30 май 1939 г., кооперацията, като съобщава, че съ чулчетата сж амбалирани мѣстни тютюни, но поради неблагоприятнитѣ пазари сжщитѣ не сж продадени, моли, горниятъ срокъ да се продължи до края на 1939 г.

Съ писмо, изходящъ № 29823, отъ 3 юлий 1939 г., Българската земеделска и кооперативна банка, София, която кредитира горната кооперация, ходатайствува, молбата на сжщата да бѣде уважена, тъй като несвоевременно поискване за продължение срока е станало по причина, че кооперацията е предполагала, че въпросниятъ срокъ е билъ продълженъ до 1 юний 1939 г.

Тази молба на кооперацията не е била уважена, тъй като сжщата е била подадена следъ изтичане на дадения първоначаленъ 18-месеченъ срокъ.

Въ допълнение на горното, банката съ писмо № 57143, отъ 16 ноемврий 1940 г., като съобщава, че кооперацията е получила покана отъ Столичната митница, за да осребри въ 15-дневенъ срокъ оставеното поржчителство, наново моли продължение на срока до 30 юний 1941 г., докогато ще може да изнесе въпроснитѣ чулчета и ликвидира временно вносната декларация.

Продълженията на сроковетѣ въ тия два случая може да стане сжщо по законодателенъ редъ.

Това като излагамъ, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и, ако одобрите, да приемете представеното ви за целта проекторешение.

Гр. София, ноемврий 1940 г.

Министъръ на финанситѣ: Д. Божиловъ

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за освобождаване отъ вносно мито и други данъци и такси материалитѣ и стокитѣ, изброени въ удостоверения № 5839, отъ 7 септемврий 1940 г., и № 6759, отъ 19 октомврий сжщата година, на Варненската митница, както и за продължаване сроковетѣ по нѣкои временно вносни декларации.

Одобрява се:

1. Да се освободятъ отъ заплащане вносно мито и други данъци и такси стокитѣ и материалитѣ, внесени временно презъ Варненската митница по декларации № № 1639/2395, отъ 15 августъ 1940 г., и 1651/2489, отъ 20 августъ сжщата година, и описани подробно въ удостоверения № № 5839, отъ 7 септемврий 1940 г., и 6759, отъ 19 октомврий с. г., на сжщата митница, а именно:

- 1) саламъ, бр. кгр. 46, р. н. кгр. 35;
- 2) образци отъ обли недѣлани дървета-борови за минни подпори, кгр. бр. 310;
- 3) дъски отъ джбъ само рендосани, за паркетъ, кгр. бр. 79;
- 4) образци отъ брѣстови дървета, само бичени, кгр. бр. 121;
- 5) образци отъ чамови дъски, само бичени, кгр. бр. 224;
- 6) образецъ отъ джбово дърво, обло, безъ кора, кгр. бр. 104;
- 7) глобуси и лампи отъ соль, бр. кгр. 36.500, а р. н. 28 кгр.;
- 8) парафинъ, бр. кгр. 50, р. н. 39 кгр.;
- 9) флагъ румънски, шиятъ отъ вълненъ платъ, съ тегло на кв. метъръ отъ 150—250 гр., бр. кгр. 5, р. н. кгр. 1;
- 10) образци отъ чамови дървета, обли, недѣлани, бр. кгр. 57;
- 11) соль каменна на буци, бр. кгр. 56, р. н. кгр. 45.500;
- 12) пепелници отъ соль, формувани, бр. кгр. 21.500, р. н. кгр. 11.600;
- 13) смола-остатъкъ отъ дестилацията на нафта, бр. кгр. 15, р. н. 7;
- 14) образци отъ джбови дъсчици, само рендосани, за паркетъ, кгр. бр. 116, р. н. 70;
- 15) делви глинени, грънчарски, съ релефи, броя 2, бр. кгр. 741, р. н. 330;
- 16) скарни за горнитѣ делви отъ ковко желѣзо, лакирани, броя 2, р. н. кгр. 20;
- 17) соль каменна на буци, бр. кгр. 75; р. н. 60;
- 18) румънски държавенъ гербъ, излѣтъ само отъ гипсъ, 2 броя, бр. кгр. 747, р. н. 440;
- 19) платъ памученъ тъканъ, боядисанъ, съ тегло на кв. метъръ повече отъ 100 гр. и съ жици въ кв. съ страна 5 мм. стъ 36—44, поплинъ, кгр. р. н. 20.

2. Да се продължи до 31 декемврий 1940 г., дадениятъ първоначаленъ 18-месеченъ срокъ за изнасяне, като амбалажъ на мѣстни стоки, ютенитѣ торби, броя 4.200, внесени временно презъ Бургаската митница по декл. № 7060/11346, отъ 22 октомврий 1938 г., подадена отъ фирмата Савовъ Зиверсъ & Со, София.

3. Да се продължи до 30 юний 1941 г., дадениятъ първоначаленъ 18-месеченъ срокъ за изнасяне, като амбалажъ на мѣстни тютюни, ютенитѣ чулчета, внесени временно презъ Столичната митница по декларация № 4407 4983, отъ 1 мартъ 1937 г., подадена отъ тютюневата кооперация „Бохча“, Горна-Джумая“.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване. Тѣзи отъ г-да народнитѣ представители, които приематъ проекторешението за освобождаване отъ вносно мито и други данъци и такси материалитѣ и стокитѣ, изброени въ удостоверения № 5839, отъ 7 септемврий 1940 г., № 6759, отъ 19 октомврий сжщата година, Варненската митница, както и за продължаване сроковетѣ по нѣкои временно вносни декларации, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Г-да народни представители! По предложение на г-на министра на търговията, промишлеността и труда, моля да се съгласите да прередиъмъ дневния редъ, като точка пета остане последна отъ дневния редъ.

Тѣзи отъ г-да народнитѣ представители, които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме къмъ точка шеста отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за сключване заемъ отъ Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата при Българската земеделска и кооперативна банка, въ размѣръ на 150.000.000 л. за довършване на желѣзнопѣтни линии.

Понеже законопроектътъ е доста дълъгъ, моля, г-да народни представители, да се съгласите да се прочетатъ само мотивитѣ му.

Тѣзи отъ г-да народнитѣ представители, които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчикъ д-ръ Георги Рафаиловъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за отпускане на заемъ, въ размѣръ 150.000.000 л. отъ Българската земеделска и кооперативна банка на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата за довършване на нови желѣзнопѣтни линии.

Г-да народни представители! Завършването на желѣзнопѣтнитѣ линии: Шуменъ—Карнобатъ, Мурна—Синдѣлъ и Горна-Малина—Сопотъ ще даде най-прѣка връзка между столицата и черноморскитѣ ни пристанища Варна и Бургасъ, а желѣзнопѣтната линия Горна-Джумая—Крупникъ ще замѣсти дефицитерната и крайно неудобната за експлоатация въ тази частъ, съ най-усиленъ трафикъ, тѣснопѣтна желѣзнопѣтна линия. Освенъ това, тѣзи линии иматъ голѣмо държавно, военно и стопанско значение. Предвиденитѣ въ редовния бюджетъ на Главната дирекция на строежитѣ — отдѣлъ нови желѣзнопѣтни линии, срѣдства, обаче, отъ редовнитѣ постѣпления на прогресивния желѣзнопѣтенъ данъкъ не сж достатѣчни да задоволятъ нуждитѣ на строящитѣ се нови желѣзнопѣтни линии.

За да може да се завършатъ презъ следната година и откритъ въ редовна експлоатация желѣзнопѣтнитѣ линии Шуменъ—Карнобатъ и Горна-Джумая—Изворитѣ—Крупникъ и продължатъ работитѣ по желѣзнопѣтнитѣ линии Мурна—Синдѣлъ и Горна-Малина—Сопотъ, необходимо е да се отпусне единъ заемъ отъ 150.000.000 л. отъ Българската земеделска и кооперативна банка, исканъ съ настоящия законопроектъ, поради което, моля ви, г-да народни представители, да го разгледате и приемете.

Гр. София, 23 ноемврий 1940 г.

Министъръ на финанситѣ: Д. Божиловъ

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за сключване на заемъ отъ Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата при Българската земеделска и кооперативна банка, въ размѣръ на 150.000.000 л. за довършване на желѣзнопѣтни линии.

Чл. 1. Разрешава се на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата да сключи, а на Българската земеделска и кооперативна банка да отпусне на поменатата дирекция заемъ, въ размѣръ на 150.000.000 л., който заемъ ще бѣде използванъ отъ Главната дирекция на строежитѣ за довършване на желѣзнопѣтнитѣ линии: Шуменъ—Карнобатъ, Горна-Джумая—Изворитѣ—Крупникъ,

Мурна—Синдълъ и Горна-Малина—Сопотъ, при следните условия:

а) Българската земеделска и кооперативна банка ще открие текуща сметка на Главната дирекция на железниците и пристанищата и, при поискване от Главната дирекция на строежите, ще внесе по сметката на последната въ Българската народна банка отделил частични суми, не по-малки от 1.000.000 л., до размер на пълната сума на заема. Последната частична сума от заема трябва да се изтегли най-късно до 31 декември 1942 г.;

б) Главната дирекция на железниците и пристанищата ще плаща върху частичните суми 6% годишна лихва, считано от деня на изтеглянето имъ.

Лихвите по текущата сметка се капитализират шестмесечно.

За изтеглените суми, увеличени с лихвите, Българската земеделска и кооперативна банка получава от Главната дирекция на железниците и пристанищата бонове, въ купюри по указание на банката, издавани с тримесечни падежи, които ще се подновяват редовно до замъняването имъ с облигации;

в) на 31 декември 1942 г., изтеглените 150.000.000 л., увеличени с изтеклите лихви върху отделилте частични суми, капитализирани шестмесечно, се превръщат въ облигационен заемъ, платимъ въ срокъ от 25 години с 6% годишна лихва, платима въ края на всъко шестмесечие, срещу купони с падежи 30 юний и 30 декември всъка година. Падежът на първия купонъ е 30 юний 1943 г.

За тая целъ ще се издадат облигации на приносителя отъ по 1.000.000 л. всъка, като за останалите суми по-малки отъ 1.000.000 л. до покриване на общата сума на заема ще се издадат облигации отъ по 100.000 л., а указалата се сума по-малка отъ 100.000 л. ще бжде платена на Българската земеделска и кооперативна банка въ брой.

Тия облигации ще се предадат на Българската земеделска и кооперативна банка срещу представяне на издадените ѝ дотогава бонове.

Чл. 2. Облигациите ще съдържат главните постановления на настоящия законъ и ще носятъ факсимиланите подписи на министъра на железниците, пощите и телеграфите и на главния директоръ на държавните и гарантираните отъ държавата дългове. Тия облигации ще бждат скрепени за контролъ с саморъченъ подписъ на представителя на Министерството на железниците, пощите и телеграфите.

Чл. 3. Погасяването на облигациите ще се извършва шестмесечно въ срокъ отъ 25 години на 30 юний и 30 декември всъка година, по реда на номерата на облигациите, споредъ една таблица, отпечатана на гърба имъ, съдържаща приблизително равни шестмесечни вноски за погасяването и лихвата.

Първото погасение ще се извърши на 30 юний 1943 г.

Чл. 4. Купоните съ изтекълъ падежъ и подлежащите на погасение облигации се изплащат отъ Българската народна банка. Изплащането на облигациите става едновременно съ съответния настъпилъ купонъ.

Представителъ за изплащане облигации трябва да бждатъ придружени съ всички купони, падежът на които не е настъпилъ на определената за плащане дата; стойността на непредставените купони се спада отъ капитала, който следва да се изплати на приносителя.

За службата по заема Българската народна банка получава комисиона $\frac{1}{4}\%$ върху номиналната стойност на изплатените облигации и $\frac{1}{2}\%$ върху изплатените купони съ изтекълъ падежъ.

Чл. 5. Необходимите кредити за изплащане лихвите и погасенията, включително и комисионата на Българската народна банка, се предвиждатъ ежегодно въ бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата.

Чл. 6. Облигациите се освобождават отъ всъкакви сегашни и бждещи държавни данъци, такси, бери, гербовъ налогъ и др., а лихвите отъ тяхъ — отъ прѣките данъци по закона за данъка върху приходите, както и отъ всички други сегашни и бждещи данъци и гербовъ налогъ.

Освобождаватъ се отъ всъкакъвъ гербъ, данъци, такси, бери и пр. и всички книжа и сметки, свързани съ откритването, упражняването и издѣлването на заема.

Чл. 7. Неизплатените въ погасение облигации се приематъ по номиналната имъ стойностъ за залогъ и гаранции, съгласно закона за бюджета, отчетността и предприятитата.

Чл. 8. Непредставените за изплащане купони въ продължение на 5 години отъ деня на падежа имъ се по-

криватъ съ давностъ въ полза на Дирекцията на железниците и пристанищата. Тоя срокъ за облигациите, изплащането на които е настъпилъ, е 15 години.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Екимъ Екимовъ.

Екимъ Екимовъ: Г-да народни представители! Азъ не знамъ дали има по-хубаво дѣло отъ това да гласуваме кредити за постройка на железни и шосейни пътища, да възрадваме населението, където тия пътища ще минатъ и да дадемъ възможностъ поминъкътъ да се разрастне съ улеснението, което даватъ пътищата.

Една железнопътна линия, обаче, е останала отъ дълго време забравена. Това е железнопътната линия Ловечъ—Троянъ, която е трасирана, и сж построени гарите и кантоните по нея. Тя е минала съ своето трасе презъ частни мѣста, за които стопаните отъ доста години насамъ, макаръ че не имъ се дава възможностъ да се доближатъ до тяхъ, плащатъ безропотно данъкъ при мисълта, че не е далечъ денятъ, когато тая линия ще бжде готова. Не минава година да не мине отъ тамъ нѣкой отъ г-да министрите или да не минатъ нѣкои отъ колегите депутати, групово или единично. Тѣ сж свидетели на голѣмото желание, на голѣмата молба на тия будни балканци, не току-така наречени „белгийци“ на Балкана — троянци и ловчалии — да се свържатъ съ тая линия. Напоследъкъ Троянъ съ своето производство предимно на дървенъ материалъ и плодове достигна всички краища на нашата страна. Но усилениятъ трафикъ на стоки отъ китния Балканъ къмъ равнините става при много голѣми затруднения и при много голѣми мѣнотии, защото липсва железнопътна линия. Представете си какъвъ е духътъ на тия хора тамъ, когато гледатъ отъ толкова години готово расето на тая линия, и още не се почва нейното завършване.

Като одобрявамъ напълно внесенния законопроектъ, азъ моля уважаемия г-нъ министъръ на благоустройството и уважаемия г-нъ министъръ на финансите да се съгласятъ, законопроектътъ да отиде въ комисията и да се предвиди тамъ кредитъ и за доизкарването линията Ловечъ—Троянъ, както и за нейното продължение Троянъ—Кърнаре—Пловдивъ. Така ще можемъ да имаме две сигурни напрѣчни линии, които да обслужватъ трафика отъ Южна България за Северна България. Азъ вѣрвамъ, че почитаемите г-да министри не сж далечъ отъ желанията на будните българци въ този край и че тѣ ще имъ се прикатъ на помощъ, като се съгласятъ да се гласува законопроектътъ съ такова едно измѣнение, каквото азъ предлагамъ — да се увеличи кредитътъ.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Разискванията сж приключени.

Ще поставя на гласуване. Тѣзи отъ г-да народните представители, които приематъ на първо четене законопроектъ за сключване на заемъ отъ Главната дирекция на железниците и пристанищата при Българската земеделска и кооперативна банка въ размеръ на 150.000.000 л. за довършване на железнопътни линии, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на следващата точка седма отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроектъ за сключване заемъ отъ Главната дирекция на строежите при Българската земеделска и кооперативна банка, въ размеръ на 210.000.000 л., подъ гаранция на държавата, за нуждите на пътищата.

Г-да народни представители! Моля да се съгласите да бждатъ прочетени само мотивите къмъ законопроектъ. Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да прочете само мотивите къмъ законопроектъ.

Докладчикъ д-ръ Георги Рафаиловъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроектъ за сключване на заемъ отъ Главната дирекция на строежите при Българската земеделска и кооперативна банка, въ размеръ на 210.000.000 л., подъ гаранция на държавата, за нуждите на пътищата.

Г-да народни представители! Предвидъ особеното положение на страната и голѣмите стопански и стратегически нужди, които се явиха поради последните събития, редовните срѣдства по бюджета на Главната дирекция на строежите — отдѣлъ „Пътища“, се оказаха далечъ недостатъчни за задоволяване на тѣзи нужди, вследствие на което още на 1 юний т. г. се прибѣгна до използване

на „извънреден бюджетен кредит“ от 210.000.000 л. по закона за сключване заемъ от Главната дирекция на строежитъ при Българската земеделска и кооперативна банка, въ размъръ на 210.000.000 л., подъ гаранция на държавата — за нуждитъ на пѣтищата“. Независимо отъ това се използва и новъ бюджетен кредитъ отъ 50.000.000 л. за сѣщата целъ, който въ главната си частъ бѣше опредѣленъ за нуждитъ на пѣтищата въ Южна Добруджа.

Всички горепоменати бюджетни срѣдства за 1940 г., а именно: отъ редовния бюджетъ, извънредния бюджетен кредитъ отъ 210.000.000 л. и този отъ 50.000.000 л. — презъ текущата година се използваха и продължаватъ да се използватъ за голѣмитъ нужди по направата, поправката на пѣтищата и съоръженията, като отъ досегашнитъ баланси, които се правиха на нѣколко пѣти при отдѣла „Пѣтища“, недвусмислено се установява, че тѣ ще бѣдатъ окончателно изчерпани до края на годината. Голѣма частъ отъ наложилитъ се работи по пѣтищата презъ тази година се извършиха по стопански начинъ и то повече затова, че работитъ съ предприятия изобщо се развиваха неуспѣшно и бавно и за бързи работи по пѣтищата на тѣхъ не можеше да се разчита. Бавниятъ ходъ на работитъ по предприятия се дължи на много причини, а най-главно на не твърде сигурното положение липсата на работна ръка, посѣпване надницитъ, липсата на превозни срѣдства и т. н.

По тази причина се мина и къмъ практиката на работене по стопански начинъ, като се увеличи броятъ на работнитъ групи отъ 55 на 78, засили се работата по поправката на пѣтищата съ гредернитъ машини, като се доставяха всички необходими пѣтни материали за тѣзи поправки, отпущнаха се много отдѣлни аванси за опредѣлени строителни обекти на околийскитъ и областни инженери, съ които се започна и продължава довършването на цѣли отдѣлни настилки по пѣтищата, направа и поправка на мостове и водостоци, направа и поправка на кантони, ремизи, навеси и др. Тѣзи стопански работи ще бѣдатъ привършени къмъ края на годината и ще дадатъ възможностъ да се почувствува едно значително подобрене на пѣтищата въ страната изобщо и съ това — голѣмо улеснение въ движението.

Бавниятъ ходъ, обаче, на работитъ съ предприятия, които значително се увеличиха на брой въ сравнение съ утвърдената за тѣхъ програма (създадоха се и се отдадоха на предприемачъ много нови предприятия извънъ програмата, които се наложиха общо отъ особеното положение на страната напоследъкъ и частично отъ много възникнали наново стопански и стратегически нужди — като, наприкладъ, за направа и поправка пѣтищата къмъ минитъ, тѣзи въ горитъ съ особено стопанско значение за превозване тревенси, минни подпори и др., подобряване пѣтищата съ особено стратегическо положение, които досега сѣ били напълно занемарени, тъй като не сѣ имали почти никакво значение за нормалния стопански животъ въ страната и т. н. и т. н.) — доведе до положението, че по-голѣмата частъ отъ работитъ, които се отдадоха на предприятия, ще останатъ да се извършва презъ идущата 1941 г. За заплащането на тѣзи именно остатѣци отъ предприятия презъ 1941 г. отдѣлтъ „Пѣтища“ отъ бюджета си за сѣщата година ще трѣбва да резервира една сума отъ около 250.000.000 л.

Успоредно съ това, нуждитъ за направа и поправка пѣтищата и съоръженията въ страната за презъ 1941 г. се изчисляватъ на една обща сума отъ около 930.000.000 л., като тукъ не трѣбва да се счита, че тѣзи нужди сѣ превеличени, а, напротивъ — посочено е въ подробна програма, представена отъ службитъ на отдѣла „Пѣтища“, най-необходимото и неотложното, което би следвало да се построи въ страната, за да може службата да подреди пѣтищата въ едно състояние на срѣдна търпимостъ и удобство при движението.

Ако се приеме, че поне половината отъ тѣй посоченитъ нужди ще бѣдатъ задоволени презъ 1941 г., то ясно е, че съ горнитъ 250.000.000 л. — като задължение отъ тази година и половината отъ визиранитъ нови нужди (930.000.000 л.) — ще бѣде необходима за презъ 1941 г. една сума отъ 715.000.000 л. Тукъ не влизатъ, разбира се, работитъ, които ще се извършатъ презъ 1941 г. съ работни групи по чисто стопански начинъ и др.

Като се има предвидъ пъкъ, че чистата сума, която остава на разположение на отдѣла само за строежъ на пѣтищата, съоръженията и др., възлиза, по вече установения бюджетъ на отдѣла за 1941 г., на общо 422.000.000 л., то ясно е, че най-необходимитъ строежи по пѣтищата презъ 1941 г. не могатъ да се извършатъ по никакъвъ

начинъ, безъ да се прибѣгне до новъ заемъ отъ поне 210.000.000 л., който да се изразходва презъ 1941 г.

Предвидъ гореизложенитъ мотиви, моля, г-да народни представители, да разгледате и приемете предложението тукъ законопроектъ „за сключване на заемъ отъ Главната дирекция на строежитъ при Българската земеделска и кооперативна банка, въ размъръ на 210.000.000 л. — подъ гаранция на държавата, за нуждитъ на пѣтищата“.

Гр. София, 23 ноември 1940 г.

Министъръ на финанситъ: Д. Божиловъ“

(Ето и текстътъ на законопроекта:

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за сключване на заемъ отъ Главната дирекция на строежитъ при Българската земеделска и кооперативна банка въ размъръ на 210.000.000 л., подъ гаранция на държавата, за нуждитъ на пѣтищата.

Чл. 1. Разрешава се на Главната дирекция на строежитъ да сключи, а на Българската земеделска и кооперативна банка да отпусне на поменатата дирекция заемъ, подъ гаранция на държавата, въ размъръ на 210.000.000 л., за нуждитъ на пѣтищата, при следнитъ условия:

а) Българската земеделска и кооперативна банка ще открие текуща смѣтка на Главната дирекция на строежитъ и, при поискване отъ последната, ще внася по смѣтката и въ Българската народна банка отдѣлни частични суми не по-малки отъ 1.000.000 л., до размъръ на пълната сума на заема. Последната частична сума отъ заема трѣбва да се изтегли най-късно до 31 декември 1942 г.;

б) Главната дирекция на строежитъ ще плаща върху частичнитъ суми 6% годишна лихва, считано отъ деня на изтеглянето имъ.

Лихвитъ по текущата смѣтка се капитализиратъ шестмесечно.

За изтегленитъ суми, увеличени съ лихвитъ, Българската земеделска и кооперативна банка получава отъ Главната дирекция на строежитъ бонове, подъ гаранция на държавата и въ купюри по указание на банката, издавани съ тримесечни падежи, които ще се подновяватъ редовно до замѣняването имъ съ облигации;

в) на 31 декември 1942 г. изтегленитъ 210.000.000 л., увеличени съ изтеклитъ лихви върху отдѣлнитъ частични суми, капитализирани шестмесечно, се превръщатъ въ облигационенъ заемъ, платимъ въ срокъ отъ 25 години, съ 6% годишна лихва, платима въ края на всѣко шестмесечие срещу купони съ падежи 30 юний и 30 декември всѣка година. Падежътъ на първия купонъ е на 30 юний 1943 г.

За тая целъ ще се издадатъ облигации на приносителя отъ по 1.000.000 л. всѣка, като за останалитъ суми по-малки отъ 1.000.000 л. до покриване на общата сума на заема ще се издадатъ облигации отъ по 100.000 л., а окладата се сума по-малка отъ 100.000 л. ще бѣде платена на Българската земеделска и кооперативна банка въ брой.

Тия облигации ще се предаватъ на Българската земеделска и кооперативна банка срещу представяне на издаденитъ и дотогава бонове.

Чл. 2. Облигациитъ ще съдържатъ главнитъ постановления на настоящия законъ и ще носятъ факсимиларнитъ подписи на Главния директоръ на държавнитъ и гарантитъ отъ държавата дългове и на председателя на управителния съветъ на Главната дирекция на строежитъ. Тия облигации ще бѣдатъ скрепени, за контролъ, съ саморѣченъ подписъ на представителъ на Главната дирекция на строежитъ.

Чл. 3. Погасяването на облигациитъ ще се извършва шестмесечно въ срокъ отъ 25 години — на 30 юний и 30 декември всѣка година, по реда на нумерата на облигациитъ, споредъ една таблица, отпечатана на гърба имъ, съдържаща приблизително равни шестмесечни вноски за погасяването и лихвата.

Първото погасение ще се извърши на 30 юний 1943 г.

Чл. 4. Купонитъ съ изтекълъ падежъ и подлежащитъ на погасение облигации се изплащатъ отъ Българската народна банка. Изплащането на облигациитъ става временно съ съответния настѣпилъ купонъ.

Представенитъ за изплащане облигации трѣбва да бѣдатъ придружени съ всички купони, падежътъ на които не е настѣпилъ на опредѣлената за плащане дата; стойността на непредставенитъ купони се спада отъ капитала, който следва да се изплати на приносителя.

За службата по заема Българската народна банка получава комисиона $\frac{1}{4}\%$ върху номиналната стойностъ на изплатенитъ облигации и $\frac{1}{2}\%$ върху изплатенитъ купони съ изтекълъ падежъ.

Чл. 5. Необходимите кредити за изплащане лихвите и погашенията, включително и комисионата на Българската народна банка, се предвиждат ежегодно в бюджета на Главната дирекция на строежите.

Чл. 6. Облигациите се освобождават от всякакви сегашни и бъдещи държавни данъци, такси, бери, гербови налози и др., а лихвите от тях — от прѣжитѣ данъци по закона за данъка върху приходите, както и от всички други сегашни и бъдещи данъци и гербови налози.

Освобождават се от всякакви гербови, данъци, такси, бери и пр. и всички книжа и смѣтки, свързани съ откриването, упражняването и издѣлжаването на заема.

Чл. 7. Независимите в погашение облигации се приемат по номиналната им стойност за залог и гаранции съгласно закона за бюджета, отчетността и предприятията.

Чл. 8. Непредставените за изплащане купони в продължение на 5 години от деня на падежа им, се покриват съ давност в полза на Главната дирекция на строежите. Тоя срок за облигациите, изплащането на които е настъпило, е 15 години.)

Председателстващ Димитър Пешев: Има дума за народният представител г-н Спас Ганев.

Спас Ганев (Отъ трибуната): Г-да народни представители! Дълга да заявя още от началото — аз ще бъда твърде кратък, ще кажа само няколко думи — че законопроекта за сключване заемъ отъ 210 000 000 л. за строеж на пътища ще бъде гласуван от мене, както гласувах и приетия преди малко законопроект за сключване заемъ отъ 150 000 000 л. за строеж на железници, съ пълното съзнание, че това е необходимо за стопанския развой на страната ни, за нейната тѣбрана и най-после за създаване възможност за препитание на всички, които намират своята прехрана въ строежите, както и на всички селяни, които покрай работата, която извършват въ своите стопанства, търсят и работа по строежите. Това становище аз съм имал и тогава, когато, като министър, съм се обръщал към Народното събрание с молба да се гласуват кредити и заеми за строеж на железници, пътища и за водни строежи.

Трѣбва съ задоволство да констатирам — поне на мене тъй ми се струва — че г-нъ министърът на финансите отстъпва отъ едно свое заявление, направено миналата година въ изложението му по бюджета на държавата. Тогава той заяви: (Чете) „Аз съмтам, че сме отишли до крайния предѣл на сключване заеми отъ Земедѣлската банка и между дветѣ злини: заеми и нови или увеличени данъци, е за предпочитане по-малката — създаване нови данъци и увеличаване на съществуващите. Може би за строежите ще се прибѣгне до заеми отъ Българската земедѣлска и кооперативна банка, но въ никой случай не бива да отиваме до заеми въ размѣр на един милиард лева, както направихме миналата година“. Явно е, че въ това отношение г-нъ министърът на финансите прави една малка отстъпка.

Министър Добри Божилов: Не.

Спас Ганев: Най-после, може би, условията съ наложи това, и аз се радвам, че г-нъ министърът на финансите прави тази отстъпка. Мене ми е известно съ каква мъка той се съгласи — и може би имаше пълно право — когато аз искахъ 510-милионния заемъ. Може би съ мъка се е съгласил по-късно миналата година за 210-милионния заемъ и за няколко заеми за строеж на железници. Нукудитѣ, обаче, съ по-силни отъ желанията и често пъти ще трѣбва да престѣпимъ известни принципи, за да задоволимъ някои нужди, които съж крещаящи.

Сега ни се предлагатъ изведнажъ два заема, единият отъ 210 милиона лева, а другият отъ 150 милиона лева или общо 360 милиона лева. Аз съм сигурен, че няма да се спремъ дотук; скоро ще потрѣбватъ и нови суми, защото първото срдство за получаване на приходи, увеличение на данъците, въ някои отношения не даде онова, което се очакваше. Аз предполагамъ, че по този въпросъ ще имамъ възможност да се спра при другъ случай и затова сега не искамъ да отегчавамъ народното представителство съ излагане на данни и тълкуване на тия данни. Все пакъ позволявамъ си да отбележа, че онова предупреждение, което се правеше миналата година отъ някои оратори, включително и от мене, по увеличението на пътния данък, а именно, че ние няма да получимъ отъ това увеличение оня приходъ, който желаемъ, се оправдава поне засега, споредъ сведенията, които се иматъ за до края на месецъ октомврий т. г. Докато отъ пътния данък, пла-

щанъ отъ служители, отъ които е невъзможно да не бъде платенъ, понеже получаватъ заплата по ведомостъ и имъ се удържа, има увеличение, то отъ пътния данък, плащанъ доброволно или събиранъ принудително отъ гражданите, които не получаватъ възнаграждения по ведомостъ, няма увеличение или, ако има, то е твърде малко. Така, за времето отъ 1 януарий до 31 октомврий 1939 г. отъ пътния данък, плащанъ отъ гражданите, съж постѣпили 17.165.000 л., а за времето отъ 1 януарий до 31 октомврий 1940 г., при увеличенъ пътния данък на 250 л. на глава, съ няколко изключения, които Народното събрание прие, съж постѣпили 16.973.000 л. Както виждате, макаръ и да увеличихме пътния данък, постѣпленията отъ него не се увеличиха. Дай, Боже, презъ последните два месеца отъ годината да имаме чувствително увеличение въ постѣпленията отъ пътния данък, което, обаче, аз не вѣрвамъ, за да се оправдае надеждата, че съ увеличението на данъка ще се увеличатъ и постѣпленията отъ него. Този фактъ показва, че е вѣрно онова, което се твърдѣше тогава, че като увеличимъ пътния данък, добросъвестните платци ще станатъ по-малко и няма да имаме по-големи постѣпления; че при по-малъкъ пътния данък добросъвестните платци ще бъдатъ повече и постѣпленията ще бъдатъ по-големи. Както казахъ, това заключение се вади отъ данните за постѣпленията отъ пътния данък до 31 октомврий т. г. Повтарямъ, възможно е до края на годината да имаме по-чувствителни постѣпления и да се измени това положение. Азъ, обаче, не вѣрвамъ, че постѣпленията отъ пътния данък до края на годината могатъ да бъдатъ толкова големи, че да се получи онзи резултатъ, който се очакваше. Азъ съмтам, че въ никой случай няма да получимъ очакваните отъ пътния данък 44 милиона лева, които предвидѣхъ като редовенъ приходъ на фонда „Пътища“, щомъ като до края на октомврий т. г. сме получили 16.973.000 л. Че за останалите два месеца ще получимъ още 28 милиона лева отъ пътния данък — това нито е за вѣрване, нито е допустимо.

Навремето се твърдѣше и друго: че по-голямъ брой отъ гражданите ще отработватъ пътния си данък, понеже данъкътъ става по-голямъ. И това не се оправда. Излезе туй, което казахъ ние — че нито ще отработватъ пътния си данък, нито ще го плащатъ, че няма да плащатъ дори и онѣзи, които дотогава съж си плащали, защото данъчното бреме е голямо и онзи, който има единъ приходъ, съ който горе-долу преживява, мъчно може да отдѣли 250 л., за да плати пътния си данък. Че действително стана така, азъ ще се позова на цифрите за извършената отъ гражданите работа, която е оценена въ пари, споредъ плащаните надници, като приемамъ, че правилно е извършена оценката и че презъ настоящата година надницата е по-голяма. Презъ 1937 г. работата, която е извършена отъ хората, които съж платили пътния си данък въ натура, които съж работили, се оценява кръгло на 92 милиона лева; презъ 1938 г. — на 90 милиона лева; презъ 1939 г. — на 82 милиона лева и презъ 1940 г., до края на м. октомврий — на 70 милиона лева. Явно е, щомъ надницата презъ настоящата година е по-голяма, че извършената отъ гражданите работа е по-малка по количество.

Съ тия няколко думи азъ приключавамъ този въпросъ. Моля да не се счита, че говоря това тенденциозно, както се считаха тенденциозни някои съвети и препорѣки, които азъ си позволихъ да направя при измѣненето на закона за пътищата. Азъ ги направихъ тогава най-добросъвестно, защото съмтам, че единъ човѣкъ, който е билъ шестъ години въ Министерството на благоустройството, все може да каже нещо добро, ще държи смѣтка за онова, което казва, и че въ никой случай за лични закѣпки, каквито фактически не съществуватъ, азъ няма да изопача съвѣстѣта си да давамъ тукъ препорѣки, които ще провалятъ закона.

Азъ ще се спра за малко и на мотивите къмъ двата законопроекта. Вѣрвамъ, че г-нъ министърът на финансите не ще има нищо противъ, ако съ няколко думи докосна законопроекта за опростотворение на прѣжитѣ данъци, за да не вземамъ пакъ думата по-сетне, когато дойдемъ да разглеждаме този законопроектъ следъ приемането на няколко други точки отъ дневния редъ.

Въ мотивите къмъ законопроекта за 210-милионния заемъ, които съж чисто технически и обясняватъ какъ вървятъ строежите на пътищата, азъ намирамъ следната оценка, дадена отъ г-на министра на финансите, защото неговиятъ подписъ стои отдолу. Въ края на третата алинея на мотивите се казва така: „Тѣзи стопански работи ще бъдатъ привършени къмъ края на годината и ще дадатъ възможност да се почувствува едно значително подобрене на пътищата въ страната изобщо и съ това — голямо улеснение въ движението“. Ако строежите на

пътниците не сж дали да забележимъ подобрението имъ до 23 ноември 1940 г., каквато дата носятъ мотивитъ къмъ законопроекта, подписани отъ г-на министра на финанситъ, азъ се съмнявамъ, че до края на годината, само за единъ месецъ, ще може да се направи нѣщо повече и да забележимъ подобрението имъ.

По-нататкъ, обаче, въ мотивитъ се казва друго нѣщо, което е отъ значение: „Бавниятъ ходъ, обаче, на работитъ съ предприятия, които значително се увеличиха на брой въ сравнение съ утвърдената за тѣхъ програма“ и пр. Това е наложило да се излѣзе отъ програмата.

Най-напредъ азъ припомнямъ, че когато бѣхъ министъръ на благоустройството, тукъ се водѣха страшни спорове относно програмата за строежитъ и една голѣма частъ — не мнозинството — отъ народнитъ представители смятаха, че програмата за строежитъ трѣбва да бѣде съставена и внесена въ Народното събрание, за да бѣде разисквана и установена за толкова години, колкото ще намѣри за добре изпълнителната власт. Това становище на тогавашното Народно събрание азъ не възприехъ и смятахъ, че съ програмата за строежитъ не може да се занимава Народното събрание, че на него тя може да бѣде само съобщена, не затуй, защото смятахъ, че Народното събрание не трѣбва да я знае, че то не може да я разисква, но защото мислѣхъ, че ще дойдемъ до нескончаеми спорове. И никога, откакъ свѣтътъ съществува и откакъ нашата държава съществува, програмитъ за строежи не сж били приемани отъ Народното събрание. Давали сж се, обаче, съответни указания въ бюджетитъ, които сж туряли на изпълнителната властъ рамки, въ които тя да се движи. Това мое становище тогава, като министъръ, поддържамъ и днесъ, като народенъ представителъ. И азъ нѣма да кажа: дайте ми програмата за строежитъ, за да я разискваме, обаче ще кажа това, което казахъ и въ миналата сесия при приемането на бюджета — че програма трѣбва да има и тя трѣбва да бѣде съгласно законитъ въ страната. И тогава казахъ, че чл. 7 отъ закона за Главната дирекция на строежитъ задължава и повелява: „Общиятъ планъ за извършване на строежитъ се одобрява отъ Министерския съветъ по докладъ на министра на общественитъ сгради, пътниците и благоустройството и се утвърждава съ царски указъ. Измѣненито и допълнението на общия планъ става по сѣция редъ“.

Въ чл. 5, като се указватъ функциитъ на управителния съветъ, въ буква „б“ се казва: „Разглежда и приема общия планъ за извършване на строежитъ“. А какъвъ е съставътъ на управителния съветъ? Само да го припомнимъ. Тамъ е министърътъ на общественитъ сгради, пътниците и благоустройството, главниятъ директоръ на строежитъ, главниятъ директоръ на общественитъ сгради, пътниците и благоустройството и по единъ представителъ, висше длъжностно лице, на министра на финанситъ, на министъра на войната, на министъра на земедѣлието и държавнитъ имоти и на министъра на желѣзницитъ, пошитъ и телеграфитъ. Понееже всички тия ведомства сж прѣко заинтересувани отъ строежитъ, които ще се извършатъ въ страната, и тѣ трѣбва да участвуватъ при съставянето на плана.

Това бѣше и мотивътъ навремето, когато се създаде Главната дирекция на строежитъ: да се координиратъ действията, за да се събератъ на едно мѣсто желѣзницитъ и пътниците, за да се събератъ воднитъ строежи, и тѣ голѣмитъ, сжщо на едно мѣсто, вмѣсто да си прѣчатъ, да си подпомагатъ, като се създаде общъ планъ.

Може би нѣкой ще ми каже: защо вие, като министъръ, не го създадохте? Отговарямъ: на 15 май 1938 г. се създаде Дирекцията на строежитъ, и то само номинално. Тя състави своя бюджетъ отъ събирането на онова, което бѣше предвидено въ началото на годината, безъ да има Дирекция на строежитъ. Къмъ това време вече бѣха насрочени да се извършватъ работи. За следната година азъ не можахъ вече да създамъ никакъвъ планъ, защото току-що се гласуваха бюджетитъ, гласува се бюджетътъ на Дирекцията на строежитъ, поиска се заемъ, разисква се по него — знаете какъ протекоха разискванията — и не следъ дълго азъ напуснахъ министерството. Явно е, че въ онова време не можеше да се създаде никакъвъ планъ, защото нѣмаше време, а и самата Дирекция стоеше на жаравъ, та не се знаеше дали ще работи или не. За щастие, ония, които бѣха противъ нея, днесъ я поддържатъ. И азъ се радвамъ, че все пакъ е настѣпила промѣна въ възгледоветъ на ония, които до вчера бѣха противници на дирекцията.

Дирекцията си оправдава съществуването, но само при общъ планъ. Инакъ, нека да откъснемъ пътниците да си отидатъ въ Министерството на благоустройството, нека да откъснемъ желѣзницитъ да си отидатъ въ Министер-

ството на желѣзницитъ, нека да откъснемъ и воднитъ строежи да си отидатъ въ Министерството на земедѣлието, нѣма ли такъвъ общъ планъ за тритъ вида строежи, утвърденъ и уреденъ съ царски указъ, който ще даде възможностъ да бѣде той стабиленъ и незакачанъ въ бѣдещетъ тѣй лесно, нѣма оправдание да съществува и дирекцията.

А ние какво вършимъ досега? Използуваме закона само за правото, което той ни дава, да сключваме заеми и нищо друго. Не правя никому упрѣкъ, обаче моля законитъ да бѣдатъ спазвани, за да оправдаятъ тѣ своето назначение. Инакъ, не ги ли спазваме, по-добре да приемемъ единъ единственъ параграфъ, съ който да постановимъ: отгѣни се законътъ за Главната дирекция на строежитъ, и свършено. Тогава ще вървимъ по този пътъ, по който вървимъ. Или, съ други думи, ще бѣде върно казаното тукъ, че утвърдената програма, това е програма вънъ отъ закона.

Азъ бихъ апелиралъ и бихъ желалъ да има програма и планъ, какъвто предвижда законътъ. Ако ли смѣгате за неумѣстни предписанията на закона, ще трѣбва да го отгѣнимъ. Но дотогава, докогато стоятъ предписанията му, тѣ ще трѣбва да бѣдатъ изпълнявани. Азъ не зная докъде се простиратъ функциитъ на Върховната смѣтна палата; за мене е неясно какъ, когато тя оправдава и счита за оправдани сумитъ по различнитъ предприятия и не вижда наредъ единъ планъ, не поиска такъвъ планъ. Тя иска много видове протоколи, когато се касае да се оправдае единъ какъвто и да е другъ разходъ, а въ случая тия това не прави.

Напушамъ и този въпросъ — споредъ обещанието, което дадохъ, да бѣда кратъкъ — и идвамъ до законопроекта за опростотворение на прѣжитъ данѣци. И въ него ще трѣбва да констатирамъ и да изкажа своето голѣмо задоволство, че се правятъ корекции, за които се обръщаше внимание отъ народнитъ представители. Не виждамъ само себе си; далечъ отъ мене тази мисль. Въ мотивитъ на този законопроектъ, на стр. 2, въ дѣсната колона, въ буква „б“, г-нъ министърътъ на финанситъ казва: (Чете) „че сумитъ, събирани отъ пътненъ данѣкъ, обрнатъ въ всички случаи въ париченъ, ще могатъ да бѣдатъ оползотворени по-правилно и целесъобразно съ заплащане на специално подготвени и организирани работни групи, отколкото се оползотворяваше трудътъ на желаещитъ да отбиятъ пътната си повинностъ въ натура, случайна попаднали въ такава работа лица“.

Тия думи сж малко по-други вариации бихте ги намѣрили — и не е необходимо да бѣдатъ тѣ процитирани — въ дневницитъ, когато сж ставали разискванията по закона за пътниците и по закона за желѣзнопътния данѣкъ. Явно е, че ние изпуснахме една година, разбъркаме единъ законъ, за да го оправяме сега и да догонимъ годината.

По-нататкъ, на стр. 3, лѣвата колона, следъ каго се даватъ сведения за това, което ще се получи, г-нъ министърътъ на финанситъ твърди, и азъ съмъ напълно съгласенъ съ него, следното: (Чете) „Съ съставянето на резултатитъ се вижда, че при доходи до 70.000 л. годишно данѣкоплатцитъ ще плащатъ при новия режимъ по-малко, отколкото сега, защото се премахна неизмѣнната сума на глава отъ 250 л., която е крайно несправедлива, и, както ще видимъ, несъвмѣстима съ днешното схващане за ползуването отъ пътниците“.

Сжщото предупреждение въ различни вариации ще го намѣрите изказано и тогава. Но удариха се тогава рѣцетъ и се каза: не, никакъвъ съветъ, никакво предложение, никакъвъ онитъ не ни ползува, ново ще бѣде, 250 л. ще бѣде, ще вземемъ повече пари. Вземахте ли ги, г-да? Нищо не вземахте.

Азъ съмъ увѣренъ, че всѣки, който говори отъ тукъ, говори като добъръ българинъ. Ако се правятъ препорѣки, тѣ се правятъ за въ полза на общата работа. Никой не идва да прави препорѣки, съ които да иска да подхлъзне този или онзи. Не допускамъ да има въ Народното събрание такива хора, които да желаятъ отъ трибуната да подхлъзватъ нѣкого. Всички винаги добросъвестно говорятъ. Може би нѣкой пътъ се идва до погрѣшни заключения, но винаги добросъвестността, вѣрвамъ, е налице. Затова би било добре, когато се разисква по специални въпроси, да се използва и онитъ на ония, които дълго време сж си чуили главата, за да опитатъ това или онова срѣдство, а не всѣки да почва отъ „а“, за да стигне до „б“ и пакъ самъ да се върне на „а“, или нѣкой следъ него да се върне на „а“.

Приключвамъ. За да бѣда ясно разбранъ, повтарямъ: и тритъ законопроекта поддържамъ. Даже по третия законопроектъ бихъ споменалъ, че г-нъ министърътъ на финанситъ щѣше да направи добре — въпросътъ е на проучване — ако временната трудова повинностъ за го-

лѣмнитѣ градове бѣше обѣрната въ пари. Временната трудова повинностъ, съ която се благоустрояватъ селищата, е възможно да принесе своята полза само за малкитѣ селища. Не можемъ да очакваме, че въ София ще отиде нѣкой да работи. И какво ли ще му дадемъ да работи? Нека плати единъ малък данѣкъ, една малка вноска, която да не прѣчи на неговото препитание, и съ това да се счита смѣтката му изчистена, отколькото да бѣде свиканъ на работа. София, Пловдивъ, Бургасъ, Варна, Сливенъ, Плевенъ, Видинъ и други градове, които иматъ надъ 20.000 жители, даже азъ бихъ казалъ и тия градове, които иматъ надъ 15.000 жители, не могатъ да намѣрятъ работа за хората, които отбиватъ временната си трудова повинностъ. За останалитѣ селища временната трудова повинностъ трѣбва да остане, защото нашитѣ села и нашитѣ малки градчета безъ временна трудова повинностъ не биха могли да извършатъ много отъ благоустройственитѣ си работи.

Разбира се, това го само зачеквамъ, като едно пожелание. Законопроектътъ е внесенъ, това мое пожелание не може да стане законъ, но може да се опита нѣщо. Действително, последниятъ законъ за временната трудова повинностъ е миналъ въ мое време. Размѣртъ на облагането се намали и се чакаше да се види какъвъ ще бѣде резултатътъ. Резултати имаме. Може съответнитѣ корекции да се направятъ, да се махнатъ само тия неудобства, които сѣ конституирани при прилагането му.

Съ туй завършвамъ нѣколкото бележки и пожелания, които имахъ да направя по внесенитѣ законопроекти.

Завчера, въ петѣкъ, азъ помолихъ председателствуващия Събрание, подпредседателя г-нъ Никола Захариевъ, да ми даде думата, за да се поясня по нѣкои въпроси въ връзка съ обясненията, дадени отъ г-да министритѣ, респективно отъ г-на министра на благоустройството, въ които бѣше засегнато и моето име. Председателятъ на Народното събрание тогава ме помоли да взема думата тогава, когато съответниятъ министъръ е тукъ. Азъ се съгласихъ и днесъ използвамъ времето, което имамъ, да се поясня само дотолко, доколькото моето име е засегнато, безъ, обаче, да влизамъ въ разискване по въпроса, който се засегна, защото не му е времето, нито му е случаятъ да правя това сега. Това ще сторя тогава, когато би могло да се засегне по-широко тоя въпросъ.

Да припомямъ изишло това, което се е казало за мене, мисля, че ще ви изгубя времето. Бѣше споменато, че имало нѣкакъвъ паралелизъмъ между онова, което запиталъ инж. Ганевъ нѣкога си въ заседанието на болшинството, и казаното тукъ отъ народния представител г-нъ проф. Цанковъ, бившъ министъръ-председател. Думитѣ сѣ следни: „Азъ считамъ за умѣтно да припомя, че въ едно отъ заседанията на парламентарното болшинство народниятъ представител г-нъ инж. Спасъ Ганевъ повдигна въпроса за сѣщото руско желѣзо, като, обаче, той го засегна въ малко по-другъ смисълъ, въ малко по-друга вариация. Този паралелизъмъ въ отношенията на г-нъ проф. Цанковъ и на г-нъ Спасъ Ганевъ къмъ доставката на руското желѣзо ме навежда на една мисълъ, съ която съвсемъ не е потребно тукъ да се занимавамъ, но тя говори за нѣщо, на което вие многократно сте били свидетели“.

Азъ самъ много пъти прочетохъ това и не можахъ да разбера на какво сѣ били свидетели г-да народнитѣ представители. Съвсемъ добросъвестно заявявамъ това. Заедно съ туй заявявамъ, че азъ имамъ една органическа омраза къмъ личнитѣ обяснения въ Народното събрание. И едвали нѣкой може да посочи, азъ да съмъ пресѣкълъ ораторъ, било днесъ, като народенъ представител, било като министъръ по-рано. Едвали нѣкой може да намѣри — ако даже подъ дупа разгледа моитѣ речи, специално и въ туй Народно събрание — нѣкъде намекъ, обидна дума, закачка къмъ и да съмъ препорѣчвалъ нѣща, съ които тѣ не сѣ съгласни, но винаги съмъ се мѣчилъ да се държа въ точно опредѣлени рамки и съ възможно най-голяма обективностъ, защото смѣтамъ, че тукъ, въ Народното събрание, трѣбва само обективно и добросъвестно да се критикува.

Въ нѣкои случаи критиката може да бѣде неприятна. Азъ самъ съмъ изгубвалъ, че тя може да е противна и нежелана на тия, къмъ които се отнася. Азъ самъ съмъ билъ подлаганъ на такива критики като министъръ. Но всѣко мѣсто носи своитѣ несгоди. Азъ днесъ не съмъ сърдитъ, нито недоволенъ — това имамъ случая да заявя — на г-нъ проф. Петко Стояновъ, който твърде много се обявяваше противъ моитѣ схващания и политика, безъ нѣкъде лично да ме закахи. Бихъ посочилъ на много такива случаи. Даже и самъ г-нъ проф. Цанковъ е засѣгалъ въпреси, по които азъ съмъ поддържалъ едно становище, а той е поддържалъ друго становище. И много хора отъ болшинството

тогава сѣ ме засѣгали. На това азъ не се сърдя, защото смѣтамъ, че този, който е министъръ, ще слуша и упрѣци, ще слуша и критики и ще се коригира, ако пожелае; а ако не желае, ще следва своя пътъ на управление дотогава, докогато има възможностъ да го следва.

Азъ самъ не съмъ за туй, министърътъ непременно да се съгласява съ всичко, което поиска Народното събрание. Министърътъ управлява, той има схващания, има мнения и ще иска да ги прокара, въпрѣки критикитѣ. Но може да се случатъ и въпреси, при които той да каже: моето мнение си остава онова, което си го имамъ, вие не можахте да ме убедите, но понеже вие трѣбва да го приемете, а не желаете да го приемете, азъ ще си отида. Така се управлява. Въ туй отношение — нищо за чудене, че има критика.

Но идвамъ до въпроса: може ли единъ въпросъ, който се разисква въ заседанието на болшинството, да слиза въ пленума? Редно ли е това?

Какво е било разисквано въ заседанието на болшинството? Това бѣше следъ извънредната сесия въ връзка съ присъединяването на Южна Добруджа, тогава когато въ заседанието на болшинството се разисква надлъго и широко какво е вътрешното положение на страната. Не съмъ си държалъ бележки, но, доколькото си спомнямъ, моитѣ думи бѣха отправени не къмъ министра на благоустройството, а къмъ г-да министритѣ. Азъ казахъ: говори се навѣнъ твърде много по доставката на руското желѣзо; говори се за сериозността на доставчицитѣ и за тѣхната несериозностъ, азъ моля г-на министра на финанситѣ — това добре помня, че казахъ — или нѣкой другъ министъръ да дадатъ нѣкои обяснения по тази доставка, за да бѣдемъ наясно. Така горе-долу поставихъ въпроса.

Следъ туй въ заседанието на болшинството се говори по нѣкои и други въпроси, които се разискваха — по въпроса за крайнитѣ елементи и т. н. — ксото не му е мѣстото тукъ да изнасямъ, защото нѣмавъ никаква връзка съ този въпросъ. Не ми се отговори. Помнете, че тогава заседавахме до 15 ч. Тѣй си и остана. Прѣснахме се, огихдохме си. Не следъ много въ заседанието на финансовата комисиия, при разглеждане на законопроекта за кредита отъ 2.090.500.000 л., министърътъ на благоустройството отговори съ нѣколко думи на моя въпросъ, отправенъ въ заседанието на болшинството следъ извънредната сесия. Считайки, че това разискване не може да се пренесе отъ болшинството въ комисиията и отъ комисиията въ Народното събрание и че то си остава една частна работа на едно интимно заседание, азъ не направихъ никаква бележка; чухъ думитѣ му и си останахъ мълчаливъ, безъ да направя каквото и да било възражение. Дойде моментътъ, когато следъ изнесенитѣ отъ г-нъ проф. Цанковъ въпреси въ оная свѣтлина, въ която той ги вижда, и съ ония сведения, които той има, се отговори на него отъ г-да министритѣ — това е право и дългъ на министритѣ — и се намѣси и моето име.

Ако за друго не съмъ далъ доказателства въ своя животъ; ако за друго не съмъ далъ доказателства съ своята дейностъ въ Парламента като народенъ представител и като министъръ по-рано, мисля, че съмъ далъ доказателства на всичкитѣ, че азъ съмъ откритъ и ясенъ човѣкъ и че говоря нѣщата право въ очитѣ. Дори констатациитѣ на нѣкои отъ васъ сѣ, че прѣкомѣрно много ви говоря право въ очитѣ. И сѣ ме съветвали за обратното. И не съмъ азъ, който въ своя животъ съмъ се крилъ задъ плещитѣ на когото и да било, нито съмъ настройвалъ когото и да било, нито мисля, че е достойно за единъ народенъ представител да настройва този или онзи, когато има смѣтитѣ права — да излѣзе и да заяви.

Моитѣ плещи сѣ достатъчно широки, моята глава е достатъчно вирната нагоре, за да не търся да се крия задъ гърба на когото и да било, г-не министре на благоустройството. Никога презъ своя животъ не съмъ се крилъ, нито въ зимникъ, нито на бойното поле, нито кждето и да било. Азъ съмъ билъ винаги такъвъ, какъвто съмъ и днесъ предъ Васъ. И въ това отношение трѣбва да бѣдемъ начисто. Азъ наричамъ нѣщата съ истинскитѣ имъ имена. Наричалъ съмъ ги цѣль животъ и ще продължавамъ да ги наричамъ. Не сте вие, г-не министре, който ще давате преценка на моята минала дейностъ и да подхвърляте „нѣкои“, „нѣкакъваси дейностъ“ и т. н. Когато азъ говоря за дейностъ, говоря ясно и открито; и когато ще говоря, ще го говоря да ме чуе цѣлитъ свѣтъ. А когато мълча, значи, че имамъ основание да мълча. Ако не съмъ ясенъ, задайте ми въпросъ. Не ще считамъ, че ме прекъсвате.

Ликвидирамъ съ този въпросъ.

Че какъ можете да помислите, че нѣкой може да бѣде настройванъ отъ друго? Който и да билъ той, и най-близкиятъ ми приятелъ, ако му кажа такова нѣщо, ще каже: „А ти какво правишъ? Върви го кажи ти“. Азъ самъ

имахъ думата по отговора на тронното слово и каквото имахъ да кажа, шѣхъ да го кажа. И ако не съмъ го казалъ, ще имамъ възможностъ да го кажа. Дали се отнася за желѣзо, дали се отнася за чекове — то е въпросъ, който никой не може да знае. Зная го само азъ и може да бѣде достойно само тогава, когато го кажа.

Но много отъ народнитѣ представители — азъ не пресъкохъ тогава, това не ми е обичай — свързаха поменатото въ първия пунктъ съ заключението на обяснението на г-на министра. Останалото азъ прескачамъ. Нѣкои казаха, че каточели азъ се намирамъ въ онова описание, което се прави най-назадъ. Да го припомнямъ ми е много тѣжко. Всѣки може да го прочете. Мисля, че не е тукъ мѣстото, където може да се опредѣля кои сѣ голѣмитѣ хора и кои сѣ малкитѣ. Заявявамъ: досега не съмъ ималъ претенцията да бѣда голѣмъ човѣкъ, но имамъ претенцията да съмъ се опиталъ да изпълня своя дългъ въ зависимостъ отъ задачитѣ, които сѣ ми били възлагани презъ моя животъ. Кой е голѣмъ и кой е малъкъ, това въ спорове не се решава, не се решава и съ гласуване. Не визирамъ себе си. Азъ казвамъ, че това се решава отъ народа, той дава всѣкому заслуженото, той следъ години ще опредѣли кому къде се пада мѣстото въ обществената стълба. Въ нашитѣ спорове това нѣма да бѣде решено.

Допущайки, че е възможно да бѣда азъ визирианиятъ, че е възможно все пакъ да се счита, че азъ съмъ монтиралъ туй или онуй по руското желѣзо, заявявамъ — веднажъ го заявихъ и сѣ болка пакъ го заявявамъ: за моя животъ, за моята дейностъ, като общественикъ, твърде малка и скромна, за моята дейностъ като служебно лице, дейностъ твърде къса, за моя частенъ животъ, който е подълъгъ, готовъ съмъ на всѣкакви анкети отъ когото и да се пожелаятъ. Азъ питамъ, обаче, г-на министра, съ две думи да каже да или не: приема ли едновременно да вървятъ и дветѣ анкети, за да свършатъ спороветѣ и подозренията, които ми се хвърлятъ?

Г-да народни представители! Съжалявамъ искрено, че бѣхъ предизвиканъ да дамъ обяснения по лични зачатки, когато азъ не съмъ си позволилъ такива нито веднажъ, и сѣ скръбъ слизамъ отъ трибуната, съжалявайки, че ви отнехъ времето, което вие трѣбваше да употребите за друга по-полезна работа. И вие ще се съгласите, че зачаткитѣ нѣматъ мѣсто тукъ, но щомъ се започнатъ, трѣбва да стигаме до края.

Заповѣдайте анкета, г-не министре, поискайте я и азъ ще ви я дамъ. Азъ съмъ готовъ да отговарямъ за всичко. Но пожелайте я и за Васъ.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата г-нъ министърътъ на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството.

Министъръ Димитъръ Василевъ: Г-да народни представители! Мене ми е страшно стидно, страшно срамно да се занимавамъ съ личнитѣ си отношения съ моя колега г-нъ инженеръ Спасъ Ганевъ. И затуй всичко онова, което той каза по мой адресъ, азъ го отминавамъ и го оставямъ на вашата преценка.

Но понеже той взе поводъ отъ руското желѣзо и предлага нѣкаква анкета пакъ за това руско желѣзо, азъ считамъ, че съ това писмо, което получихме отъ г-на управителя на Българската народна банка, анкетата е свършена. Това писмо е по поводъ на едно мое писмо.

Спасъ Ганевъ: Г-не министре, да Ви поправа: не съмъ говорилъ за анкета за руското желѣзо.

Отъ дѣсно: А-а-а!

Министъръ Димитъръ Василевъ: Мене личнитѣ отношения не ме интересуватъ. Дали вие сте лошъ или добъръ човѣкъ, мене не ме интересува.

Спасъ Ганевъ: За да не се извъртатъ думитѣ ми, азъ ще ги повтора. Повтарямъ, че приемамъ всѣкаква анкета по отношение на моя общественъ и частенъ животъ. Приемамъ. (Възражения. Глъчка)

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: (Звъни).

Единъ народенъ представителъ: По-хубаво да не бѣше приказвалъ!

Министъръ Димитъръ Василевъ: Г-да народни представители! Азъ пакъ ви казвамъ, че предъ васъ нѣма да се занимавамъ съ личнитѣ отношения между мене и г-нъ Спасъ Ганевъ. Казахъ ви, че ме е срамъ да ви губя времето съ това. (Нѣкои народни представители ржкоплѣскаха) Обаче предвидъ на това, че се повдига пакъ въпросъ за руското желѣзо, азъ искамъ да ви направя едно кратко изложение,

съ което смѣтамъ, че ще се тури окончателно точка по този въпросъ.

Понеже, следъ като уважаемиятъ професоръ г-нъ Цанковъ излѣзе да отговори на моя отговоръ пакъ останаха известни съмнения, било въ нѣкои отъ васъ, било въ обществото, азъ не можахъ да изтрая тази работа и се отнесохъ до г-на министра на финанситѣ, който е шефъ, началникъ на управляващия Народната банка г-нъ Кирилъ Гуневъ, съ едно писмо, въ което го замолихъ да поиска отъ г-нъ Гуневъ тия оферти, за които се говори тамъ, да му поиска тази преписка, въ която имало страшни работи, както казваше г-нъ професоръ Цанковъ, и най-после — казвахъ въ това писмо — ако има нѣкой виновенъ, да получи заслуженото. Г-нъ министъръ Божиловъ е изпратилъ мое писмо до г-нъ Гуневъ съ молба да отговори. И днесъ — преди половинъ-единъ часъ — г-нъ министъръ Божиловъ ми предаде отговора на г-нъ Гуневъ.

Позволете ми да ви прочета този отговоръ. (Чете) „До господина министра на финанситѣ, тукъ. Уважаеми г-не министре! Въ отговоръ на писмото отъ 3 декемврий тази година, което г-нъ министърътъ на благоустройството е отправилъ до Васъ, имамъ честь да дамъ следнитѣ обяснения.

Г-нъ професоръ Александъръ Цанковъ се яви при мене въ качеството си на народенъ представителъ и ми поиска сведения по нѣкои преписки, за които биль чулъ да се говори въ обществото.

Заявявамъ преди всичко най-категорично, че отъ сведенията, които му дадохъ, не е засегнатъ съ нищо нито единъ членъ отъ кабинета, а само частни лица и нѣкои длъжностни лица отъ Министерството на земедѣлието, уличени въ користни действия и вземане подкупъ въ връзка съ доставката на нѣкакъвъ серумъ. И отъ това извадихъ заключение предъ самия г-нъ Цанковъ, че сегашното правителство може да бѣде само похвалено, защото престѣпления сѣ въвршили и ще се вършатъ винаги, но докато въ миналото може би сѣ били прикривани съ съдействието на властата, заслугата на днешното правителство е, че отлага неговии органи да разкриватъ свободно извършенитѣ престѣпления и да изправятъ всички провинени предъ съда. (Нѣкои народни представители ржкоплѣскаха)

Сега да пристѣпя къмъ конкретно поставения ми въпросъ. На г-нъ Цанковъ представихъ за разглеждане само две частни преписки — и дветѣ иззети при обиска на Братя Пуканичарови. Първата се отнася до доставката на ризници за патрони на Министерството на войната, а втората за доставка на противочуменъ серумъ за Министерството на земедѣлието. За виденото отъ тая втора преписка, отъ едно деянията на нѣкои длъжностни лица отъ Министерството на земедѣлието, г-нъ Цанковъ именно е казалъ въ Народното събрание: „Видѣхъ работи, които не сѣ въ интересъ да се изнасятъ тукъ и не ги изнесохъ“. — Тогава г-нъ Цанковъ говорѣше, обаче, за руското бетонно желѣзо. — „Никаква друга преписка не съмъ показвалъ на г-нъ Цанковъ. Следователно, твърдението му, че по доставката на руско бетонно желѣзо за нуждитѣ на Министерството на благоустройството биль гледалъ нѣкаква преписка при мене, е абсолютно невѣрно“.

Тѣй ли е, г-нъ Цанковъ?

Александъръ Ц. Цанковъ: Азъ не съмъ казалъ, че съмъ видѣлъ преписката.

Отъ дѣсно: А-а-а!

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: (Звъни)

Единъ народенъ представителъ: За желѣзото говорѣхте.

Министъръ Димитъръ Василевъ: (Продължава да чете) „Повторно и най-категорично заявявамъ, че преписка за това желѣзо не съществува нито въ Българската народна банка, нито лично у мене. Очевидно е, че г-нъ Цанковъ се е заблудилъ или е гледалъ преписка другаде, а я приписва на мене. Увѣренъ съмъ, че ако г-нъ Цанковъ бѣде притиснатъ до стената, ще признае заблудата си, а ако откаже да стори това, противопоставямъ следнитѣ доказателства: а) свидетелъ д-ръ Николай Христовъ, началникъ на отдѣлъ при Българската народна банка, който присѣтствува на разговора ни съ г-нъ Цанковъ и който единствено днесъ поменатитѣ по-горе две частни преписки“ — за ризницитѣ за патрони и за противочуменъ серумъ — „б) моля за очна ставка съ г-нъ Цанковъ, при каквато обстановка ми се предложи.

Вѣрно е, че сега, когато ми се искатъ обяснения, намерихъ въ архивата на банката една известна на мене преписка за доставка на руско бетонно желѣзо, но тя нѣма

нищо общо съ доставката на руско бетонно желязо за нуждите на Министерството на благоустройството. Тая банкова преписка, която, както изрично изтъкнах, не съм показвал на г-н Цанков, съдържа само следните документи: а) заявление от акционерно дружество „Мусала“, София, ул. „Генерал Тютлебен“ № 28, от 6 март 1940 г. — а спазяването стана през месец юний — „със което дружеството моли банката да му разреши да достави от Съветска Русия за строежи в страната 500 тона бетонно желязо по цена цифр. Българско пристанище 11.058 л. тон; б) писмо на Българската народна банка до дружество „Мусала“, от 10 април 1940 г., със което банката упътва дружеството да се обърне към търговското представителство на Съветска Русия в София; в) второ заявление на дружество „Мусала“, от 7 май 1940 г., за искане от банката да разреши вноса на желязото при същите условия; г) първоначално отказ на банката по липса на контингент и след това, след намеса на търговското представителство, дадено разрешение № 44266, от 29 май 1940 г., и д) най-сетне заявление от 5 октомври 1940 г. на дружество „Мусала“ до банката, със което уведомява банката да си вземе бележка, че дружеството няма да извърши този внос и моли да се анулира даденото разрешение.

При това положение и за възстановяване на истината моля Ви, г-н министре, в интереса на обществото и в мой личен интерес, да се даде гласност на тия мои обяснения.

Приемете, г-не министри, отличията ми към Васъ почитания.

Ето, г-да, това е истината. Азъ съмтам, че съ прочитането на това писмо въпросът е окончателно изяснен.

Азъ очаквах още тогава, че г-н Цанковъ ще бъде достатъчно добър сам да приключи този въпрос, като каже: „Заблуден съм бил. Точка по въпроса“. Той, обаче, не направи това, внесе отново смущение и тръбваше, че да търсим нови пътища и да си губим времето, за да възстановим отново предъ васъ истината.

Това е, което имамъ да кажа по въпроса за доставката на руско бетонно желязо.

Що се отнася до колегата г-н Спасъ Ганевъ, ще заявя, че не желая да влизамъ въ каквито и да било лични разправи с него. Напротивъ, бихъ билъ радостенъ, ако можешъ да работимъ заедно за родината. (Ръкоплъскания)

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата народниятъ представител г-н Цанковъ за лично обяснение, само 5 минути.

Александъръ Ц. Цанковъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Азъ изтъкнахъ тукъ три случая: единиятъ беше за Пуканичаровъ, другиятъ беше за доставката на серумъ и третиятъ беше за доставката на желязо отъ Русия. За първиятъ два случая данните и преписките азъ видяхъ въ Народната банка. Въ Народната банка стана дума и азъ поискахъ да ми се дадатъ нѣкакви освѣтления, какво знаятъ по този случай. Казахъ ми, че г-нъ Димитриевъ, представителътъ на руското правителство, е предложилъ на държавата 5.000 тона желязо по 11 л. Г-нъ Димитриевъ го отзоваватъ. Язвя се една компания, която предлага същото желязо — и на тая цена е било спазарено — по 13 и 14.50 л. Въ тая компания казаха, че фигуриратъ известни лица, нѣкое отъ които било нѣкога въ връзки съ г-на министра на благоустройството, въ търговски предприятия.

Министъръ Димитъръ Василевъ: Азъ Ви обяснихъ, г-нъ Цанковъ.

Александъръ Ц. Цанковъ: Вие ми обяснихте. Дотукъ ако беше само, азъ приемамъ Вашитъ обяснения. Но вие трѣба да приемете и моитъ обяснения. Това е по втория случай. Преписка по него има и въ Народната банка — не у г-нъ Ганевъ — и въ държавното учреждение, което се занимава съ доставка на материали отвън. Азъ не съмъ отишелъ по-нататъкъ да разгърщамъ и да дия какъ стои точно случаятъ съ доставката именно на това желязо. Обаче отъ изнасянето на този фактъ съмъ получилъ може би 5—6 указания, най-малко готовност на хора, между които и държавни чиновници, да ми дадатъ данни по доставката на това желязо. Това е положението.

Сега, какъ се намѣсва тукъ г-нъ Василевъ — ако той се е почувствувалъ засегнатъ — азъ не зная, но ми се струва, че това подозрение е внушено на господата отъ Народната банка пакъ отъ единъ министъръ на сегашния кабинетъ.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Г-да народни представители! Въпросътъ е ликвидиранъ.

Ще поставя на гласуване законопроекта, Които приематъ на първо четене законопроекта за сключване на заемъ отъ Главната дирекция на строежите при Българската земеделска и кооперативна банка въ размѣръ на 210.000.000 л., подъ гаранция на държавата, за нуждитъ на пътищата, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на следната точка осма отъ дневния редъ: **Първо четене на законопроекта за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1940 бюджетна година въ размѣръ на 85.320.000 л.**

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1940 бюджетна година въ размѣръ на 85.320.000 л.

Г-да народни представители! Усилениятъ трафикъ по железниците наложи да се наеме по-голямъ брой времененъ и превозенъ персоналъ за осигуряване движението на влаковете. Даде се увеличение на надниците отъ 35 на 57 л. отъ 1 юлий 1940 г. Наложихъ се да се извършатъ много непредвидени работи въ връзка съ усиления трафикъ, като направа на нови гарови линии, подобрение на съоръженията въ гаритъ и по железнопътните линии, направа на варианти на труднитъ мѣста за експлоатация на последнитъ и пр. Увеличихъ се и работата въ железнопътнитъ работилници въ връзка съ увеличения брой на поправките на износения подвиженъ съставъ. Работитъ въ импрегнациитъ се усилиха въ връзка съ импрегнирането и на държавитъ траверси и телеграфни стълбове, съ целъ да се удължи колкото се може повече издръжливостта имъ. Има известно поскъпване на материалитъ. Консумацията на въглищата въ връзка съ усиления трафикъ е увеличена, а независимо отъ това иска се доставката и на най-необходимитъ запаси отъ въглища по депата. Сключената кредитна сдѣлка отъ 880.500.000 л., за доставка на локомотиви, вагони и други материали, налага да се заплати веднага една шеста отъ общата стойност на кредититъ предвидени за редовнитъ доставки на материалитъ по бюджета за 1940 бюджетна година. Има значително засилване на морския и рѣченъ пристанищенъ трафикъ.

Горнитъ неотложни нужди налагатъ да се разреши допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата.

Това като излагамъ, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и гласувате приложения за целта законопроекта.

Гр. София, ноември 1940 г.

Министъръ на финанситъ: Д. Божиловъ

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1940 бюджетна година въ размѣръ на 85.320.000 л.

Параграфъ единственъ. Разрешава се допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1940 бюджетна година въ размѣръ на 85.320.000 л., съ която сума се усилятъ кредититъ по следнитъ параграфи отъ същия бюджетъ, а именно: § 3 съ 8.500.000 л.; § 5 съ 500.000 л.; § 7 съ 3.000.000 л.; § 15 съ 500.000 л.; § 17 съ 600.000 л.; § 26 съ 1.500.000 л.; § 37 съ 35.000.000 л.; § 38 съ 2.000.000 л.; § 40 съ 1.000.000 л.; § 41 съ 3.000.000 л.; § 42 съ 500.000 л.; § 43 съ 500.000 л.; § 44 съ 1.000.000 л.; § 45 съ 1.000.000 л.; § 46 съ 1.000.000 л.; § 48 съ 2.000.000 л.; § 49 съ 2.000.000 л.; § 50 съ 1.000.000 л.; § 51 съ 1.500.000 л.; § 56 съ 1.000.000 л.; § 57 съ 1.000.000 л.; § 58 съ 500.000 л.; § 60 съ 1.000.000 л.; § 78 съ 500.000 л.; § 89 съ 100.000 л.; § 135-а съ 14.000.000 л. и § 136-д съ 1.120.000 л.

Разходитъ по тоя допълнителенъ бюджетенъ кредитъ да се покриватъ съ постѣпилитъ въ повече приходи и отъ осъществени икономии по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1940 бюджетна година.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя законопроекта на гласуване.

Които приематъ на първо четене законопроекта за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1940 бюджетна година въ размѣръ на 85.320.000 л., моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Г-да народни представители! Точка девета от дневния ред — второ четене на законопроекта за откупуване моста, собственост на Моминобанската селска община и Моминобанското училищно настоятелство, Карловско, за нуждите на държавните минерални бани и курорта в същото село — не може да бъде разгледана, понеже комисията не е готова с доклад за си.

По същата причина не може да бъде разгледана и точка десета от дневния ред — второ четене на законопроекта за българското поданство.

Давам 10 минути отидих.

(След отидиха).

Председателстващ Димитър Пешев (Звъни) Заседанието продължава.

Г-да народни представители! Моля ви, съгласно чл. 38 на правилника за вътрешния ред на Народното събрание, да се съберете по области и да посочите по двама души из вашата сръбда, които да придружат бюрата при връчване отговора на тронното слово. След заседанието, умолявате се, г-да народни представители, да вземете тази грижа и да определите господата, които да влязат в тази делегация.

Минаваме към точка единадесета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за опростотворение на пръкит данъци.

Предвид на това, че законопроектът е доста дълъг, моля да се съгласите да бъдат пр четени само мотивите към него. Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да прочете само мотивите към законопроекта.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за опростотворение на пръкит данъци.

Г-да народни представители! Въпросът за сливането на някои данъци занимава не само нашите общественици, интересувани се от финансови въпроси, но също така стопанските съсловия и самите данъкоплатци. Последните чувствуват осезателно многобройните фискални задължения, налагани имъ по различните закони. Ако се справимъ и видимъ, че всеки законъ иска своето, че всеки законъ се е постаралъ да иска нещо различно и че трябва да се помнят десетки различия, ще разберемъ положението на данъкоплатеца. Това положение не е от вчера и днесъ. Въ различни времена, поради особените обстоятелства, които съ изживявали нашите държавни финанси, различните администрации по различни поводи съ въвеждали всевъзможни отделни облози и се е стигнало до положение неустойно, че данъчната материя е станала лабиринт. Поради това повикът за опростотворение не е случаенъ. Той е оправданъ и крайно време е системата да се рационализира. Схващайки нуждата от сливането на многобройните видове данъци, въ миналата сесия азъ, от името на правителството, поехъ ангажиментъ да пристъпя към сливането на някои данъци.

Съ законопроекта за опростотворение на пръкит данъци се предвижда сливането на някои от съществуващите данъци, които имат еднаква или близка основа за определянето имъ, а именно: желѣзнопътният данък, пътният данък и еднократният доходъ, а за заплатитъ — и гербовият налогъ въ известни случаи.

По сега действащия законъ за разширение на желѣзнопътната мрежа и на пристанищата, прогресивният желѣзнопътен данък се плаща само за две години — 1940 и 1941, въ зависимост от годишния доходъ на всѣко физическо или юридическо лице, по таблицата въ чл. 6 на закона. Минималният прогресивен желѣзнопътен данък е 30 л. за годишен доходъ до 18.000 л. включително и 6.000 л. за годишен доходъ надъ 1.000.000 л. Споредъ приложеня проектъ, начина отъ 1 януарий 1941 г., вмѣсто прогресивен желѣзнопътен данък, ще се събира 5% върхнина върху данъка-занятие и допълнителния данък върху общия доходъ по наредбата-законъ за данъка върху приходитъ, както и върху поземления данък и данъка върху сградитъ. Държавните служители и пенсионеритъ, които не се облагатъ съ данък-занятие, ще плащатъ желѣзнопътен данък въ размѣръ на 0-50% върху brutната месечна заплата, надница или пенсия.

По сега действащия законъ за пътницата, главният приходъ на фонда „Пътница“ е пътният данък, въ размѣръ на 250 л. за частните лица и 10% върхнина върху да-

нъка върху приходитъ и въ размѣръ на 6 и 7% върху заплатитъ и надницитъ за единъ месец на служителитъ и работниците. Споредъ законопроекта, този пътнен данък се замѣнява съ 15% върхнина върху данъцитъ по наредбата-законъ за данъка върху приходитъ, поземления данък и данъка върху сградитъ и съ 5% върхнина върху данъка-занятие по чл. 6 отъ наредбата-законъ за данъка върху приходитъ. Държавните служители и работници, както и пенсионеритъ, които не се облагатъ съ данък-занятие, ще плащатъ пътнен данък въ размѣръ на 0-50% върху brutната месечна заплата, надница или пенсия.

По чл. 34, буква „в“, отъ наредбата-законъ за обществено подпомагане, всѣки гражданинъ е длъженъ да дава, за целитъ на последното, 1/360 частъ отъ годишния доходъ. Същото засѣга и дружествата. Тази вноска, наречена „еднодневенъ доходъ“, се изчислява по начинъ повече или по-малко произволенъ, защото, като скромна, единъ видъ лепта, при това съ хуманни цели, на нейното справедливо определяне не се е обръщало нужното внимание. Изчислението ѝ, колкото и да е просто, пакъ е свързано съ едни операции и внасянето ѝ пакъ е въ различни срокове и различни мѣста. Сега и този еднодневенъ доходъ също се трансформира въ върхнина 5% върху данъка върху приходитъ, а за държавните служители и работници, както и за пенсионеритъ — които не плащатъ данък върху приходитъ — също въ 0-50% облогъ върху brutната месечна заплата, надница или пенсия.

Специално за заплатитъ и възнагражденията на частните служители и пр., по чл. 6 отъ закона за данъка върху приходитъ, сливането засѣга още една тежестъ върху същата основа. Тукъ то засѣга и гербовия налогъ за задължителния актъ за встъпване въ длъжностъ и за водомостъта за получаване на заплатата. Сегашниятъ редъ предполага работодателятъ да състави актъ за встъпване въ длъжностъ, да унищожи маркитъ, да го съхранява и пр., нещо крайно обременително. Същиятъ въпросъ за специални справки, какъ да се унищожатъ маркитъ, се поставя и при водомостъта. За въ бъдеще актъ не ще се съставя и водомостъта не ще се обгербва, а гербовият налогъ се обръща въ 2% върхнина върху данъка върху приходитъ. Гербовият налогъ ще се събира въ тия случаи само при държавните и общински и пр. служители по алинея първа на чл. 6 отъ закона за данъка върху приходитъ.

Същността на предлаганата реформа се свежда къмъ това, че всички тия отделни тежести, именно пътнен данък, желѣзнопътен данък, еднодневенъ доходъ, а за заплатитъ и пр. още и гербовия налогъ за акта за встъпване въ длъжностъ и за разписката за получаването на сумата, налагани, покрай данъка върху приходитъ, все върху същия приходъ по различни начини, на различни бази, при различни правила, при различни освобождавания, едни прогресивни, други пропорционални, трети обратно пропорционални, при различни санкции, при различни срокове за внасяне, при различни мѣста за внасяне и пр., вмѣсто да се помнятъ или, въ противенъ случай, да водятъ до недобори или до глобяване, за въ бъдеще ще се изчисляватъ по единъ общъ процентъ върху данъка върху приходитъ и ще се внасятъ заедно съ него въ същите срокове и на същото мѣсто, следъ което бирникътъ самъ ще има грижата за по-нататъшното имъ разпредѣление.

Ако си поставимъ въпроса въ какъвъ срокъ се плащаше пътниятъ данък, какъ се пресмѣташе желѣзнопътниятъ данък, какви разходи се приспадаха при еднодневния доходъ, къде се внасяше едното, какъ се удържаше другото, кои се облагатъ, кои се освобождаватъ и който и въпросъ да си поставимъ, разликата е явна. Докато сега съ необходимими дълги и широки справки изъ маса държавни вестници, докато никой не може да отговори направо на кой да е отъ горните въпроси и често пъти неоснователно става жертва на актове и глоби, за въ бъдеще работата е проста: каквото е за данъка върху приходитъ, това е и за пътния данък, това е и за желѣзнопътния данък и за еднодневния доходъ, а при заплатитъ — същото е и за гербовия налогъ. Впрочемъ, това еднаквяване се налага отъ най-елементарни принципи. Не може каквото е обявено за несправедливо при единъ данък, същото да е обявено за справедливо при другъ и пр.

Значението на предлаганата реформа може да се очени правилно само като се има подъ очи калейдоскопътъ на сегашната система съ всичкитъ ѝ различия. Липсата на обединяващия погледъ е могло да ги допусне до степенъ да отчайватъ данъкоплатеца.

Съ сливането на желѣзнопътния данък, пътния данък и еднодневния доходъ подъ форма на върхнина се постига следното:

1. Списъкитъ по пътния и желѣзнопътния данъци се изготвятъ въ три екземпляра, а тѣзи за еднодневния доходъ

— въ два. Това значи, че при кръгло 1.500.000 повинничари, по всеки от първите два данъка се написват 9.000.000 имена съ всички необходими данни. За едnodневния доход, при кръгло 1.000.000 данъкоплатци, ще се напишат 2.000.000 имена съ всички необходими графи и данни. Ако за написването на всяко едно име, ведно съ извличането от общинските регистри на всички необходими данни, съ необходими срѣдно 5 минути, за 11.000.000 имена ще бъдат необходими 4.500 месеци работа, която, при 2.000 л. месечна заплата, струва 9.000.000 л., а като се прибавят разходи за канцеларски, осветление, отопление, губене на време, отпуски и др. сумата ще се закръгли на 20.000.000 л. Практически разходът, оцененъ въ пари, ще бъде много по-голям, защото не се работи напълно осемъ часа и съ еднаква интензивност.

Събирането на сумитъ по горните списъци само по-голяща време, безъ да даде особени резултати. Една граматна частъ отъ сумитъ остава въ никога несъбираеми недобори, които и съ условните опрощавания, давани досега, не се ликвидираха. Въ общинитъ има купове списъци отъ 1925 г. насамъ, по които постоянно се правятъ справки, дали данъкътъ е билъ платенъ или не. Въ много случаи не е било отбелязвано за плащането на данъка, а данъкоплатецътъ е изгубилъ квитанцията, поради което случитъ на повторно искане на данъка съ многобройни. Изготвянето на списъцитъ за определяне облога, плащането и спороветъ между администрацията и данъкоплатцитъ, създаватъ кореспонденция, която обременява излишно канцеларии, пощи, куриери и пр.

Чрезъ сливането всичко това ще бъде спестено, премахнато и ще се премине къмъ една опростотворена организация.

2. Чрезъ реформата ще се избѣгнатъ за данъкоплатцитъ:

а) редица срокове, много повторения на едни и същи операции и редица разтакания по различни мѣста за плащане;

б) отработване въ натура, което ще имъ спести време за собствената имъ прехрана.

3. Избѣгватъ се недоборитъ на едно граматно число данъкоплатци.

4. Избѣгватъ се актоветъ, санкциитъ и глобитъ, които съ свързани съ чувствителна загуба на време.

5. Избѣгва се много непроизводителна или слабо производителна работа на техническата власт.

6. Спестява се трудътъ на бирничитъ по другитъ ведомства, натоварени съ събирането на данъцитъ.

7. Става излишна контролата по тѣзи данъци, която всъщностъ е много слаба.

8. Ще се намали броятъ на издаванитъ бирнически удостоверения съ много справки по тѣхъ.

9. Ще се опрости апаратътъ по събирането — сега често въ едно и също населено мѣсто се събиратъ едновременно по 2—3 бирници, което прави лошо впечатление.

10. Отчитането ще стане по-лесно, защото ще има само едно отчитане, вмѣсто отдѣлно такова за всеки данъкъ.

11. Намалява се счетоводството.

12. Добива се яснота, прегледност и по-леко събиране.

13. Премахва се тягостното впечатление отъ многото данъци, което кара мнозина да заговорятъ за другата крайностъ — единствения данъкъ.

14. Ще се създаде работа и поминъкъ за безработнитъ отъ села и градове (съ премахване на пѣтната повинностъ).

15. Ще се опрости схемата на бюджета.

16. Ще се избѣгнатъ фискалнитъ амнистии, които подбавятъ сериозно данъчния моралъ въ страната и нанасятъ непоправими щети.

17. Спестява се законодателствуване, писане на наредби, окръжни и пр.

18. Прокарва се рационализация въ ревизитъ, да може съ една обща ревизия да се изчерпи проверката по всички слѣти задължения.

19. Къмъ всичкитъ по-добри страни за данъкоплатеца отъ предлаганата реформа, най-после, ще трѣбва да се прибави и поставянето на едnodневния доходъ съ нея на по-справедлива база. Свързването на извѣрдения данъкъ за обезпечаване сигурността на страната по закона отъ 30 мартъ т. г. съ едnodневния доходъ разкри множество недостатѣци въ системата на определянето на последния. Въ установяването на вноската се следватъ правила, които иматъ повече или по-малко произволенъ характеръ. За едни категории доходътъ е по-близъкъ до чистия, за други по-

близъкъ до брутния. Основателно данъкоплатцитъ се запитваха защо да нѣма равенство. Сега съ предлагания режимъ едnodневниятъ доходъ се свързва съ данъка върху приходитъ.

20. Реформата ще има между другото и голѣмъ стопански резултатъ. Въ това направелние особено отбелязване заслужаватъ:

а) данъкоплатцитъ, освободени отъ пѣтентъ отъ досегашнитъ разхвърляни данъчни грижи, ще могатъ да отдѣлятъ повече време за преуспѣването на предприятията си, и

б) че сумитъ, събирани отъ пѣтентъ данъкъ, обрънатъ въ всички случаи въ париченъ, ще могатъ да бъдатъ оползотворени по-правилно и целесъобразно съ заплащане на специално подготвени и организирани работни групи, откожкото се оползотворяваше трудътъ на желаещитъ да отбѣдятъ пѣтната си повинностъ въ натура случайно попаднали въ такава работа лица.

Стопански по-добъръ резултатъ ще се яви и отъ самото премахване на паралелизма и конкуренцията на повинноститъ. Съществуването на пѣтната повинностъ наредъ съ временната трудова естествено създава едно психологично отрицателно отношение, едно желание за манхирание и подбива очакванията отъ последната.

Важенъ въпросъ тукъ представлява същевременно, има ли, въ връзка съ предлаганото опростяване, нѣкакво изменение на данъчната тежестъ, било въ увеличение, било въ намаление.

За да отговоримъ на този въпросъ, необходимо е да се направи едно съпоставяне на данъчната тежестъ при сегашния и при предлагания режимъ на облагане за различнитъ категории доходи — отъ заплати, отъ занаяти, отъ търговия (облагане съ патентъ), отъ занаяти, облагани по оборотъ, отъ наеми, отъ капитали и пр.

1. Приходи отъ заплати:

Сегашенъ режимъ		Предлаганъ режимъ	
а) заплата 18.000 л.			
Данъкъ върху приходитъ	120 л.		120 л.
Пѣтентъ данъкъ	140 "		
Едnodневенъ доходъ	50 "	17% върхнина	
Желѣзнопѣтентъ данъкъ	30 "	върху	120 21 "
Гербъ разписка	24 "		
Гербъ акта	6 "		
Всичко . .	370 л.		141 л.
б) заплата 36.000 л.			
Данъкъ върху приходитъ	1.440 л.		1.440 л.
Пѣтентъ данъкъ	250 "		
Едnodневенъ доходъ	100 "	17% върхнина	
Желѣзнопѣтентъ данъкъ	120 "	върху	1.440 245 "
Гербъ разписка	36 "		
Гербъ акта	7 "		
Всичко . .	1.953 л.		1.685 л.
в) заплата 60.000 л.			
Данъкъ върху приходитъ	3.360 л.		3.360 л.
Пѣтентъ данъкъ	300 "		
Едnodневенъ доходъ	167 "	17% върхнина	
Желѣзнопѣтентъ данъкъ	250 "	върху	3.360 572 "
Гербъ разписка	60 "		
Гербъ акта	12 "		
Всичко . .	4.149 л.		3.932 л.
г) заплата 96.000 л.			
Данъкъ върху приходитъ	7.680 л.		7.680 л.
Пѣтентъ данъкъ	560 "		
Едnodневенъ доходъ	267 "	17% върхнина	
Желѣзнопѣтентъ данъкъ	400 "	върху	7.680 1.306 "
Гербъ разписка	96 "		
Гербъ акта	19 "		
Всичко . .	9.022 л.		8.986 л.

За низкитъ и срѣдни заплати има чувствително облекчение, и за голѣмитъ — никакво отегчение.

2. Патентнооблагаемитъ.

Ще имаме предвидъ патента на занаятчинтъ. Патентътъ за търговцитъ почва да се различава едва за приходи надъ 80.000 л., затова положението е почти сѣщото. Само при свободнитъ професии върхнината ще доближи удържката върху чиновническитъ заплати, която за низкитъ заплати се явява, въ сравнение съ положението за патентитъ, по-висока.

Сегашенъ режимъ

Предлаганъ режимъ

а) при доходъ 18.000 л. годишно и патентъ 200 л.

5% върху 200 л.

Пжтенъ данъкъ	250 л.	10 л.
Желѣзнопжтенъ данъкъ	30 "	10 "
Еднодневенъ доходъ	50 "	10 "
Всичко . .	330 л.	30 л.

б) при доходъ 30.000 л. годишно и патентъ 700 л.

Пжтенъ данъкъ	250 л.	35 л.
Желѣзнопжтенъ данъкъ	100 "	35 "
Еднодневенъ доходъ	83 "	35 "
Всичко . .	433 л.	105 л.

в) при доходъ 72.000 л. годишно и патентъ 5.300 л.

Пжтенъ данъкъ	250 л.	265 л.
Желѣзнопжтенъ данъкъ	300 "	265 "
Еднодневенъ доходъ	200 "	265 "
Всичко . .	750 л.	795 л.

г) при доходъ 160.000 л. годишно и патентъ 16.000 л.

Пжтенъ данъкъ	250 л.	800 л.
Желѣзнопжтенъ данъкъ	800 "	800 "
Еднодневенъ доходъ	444 "	800 "
Всичко . .	1.494 л.	2.400 л.

Отъ съпоставяне на резултатитъ се вижда, че при доходи до 70.000 л. годишно данъкоплатцитъ ще плащатъ при новия режимъ по-малко, отколкото сега, защото се премахва неизмѣнната сума на глава отъ 250 л., която е крайно несправедлива и, както ще видимъ, несъвмѣстима съ днешното схващане за ползуването отъ пжтищата. За доходи надъ 70.000 л. разликата въ повече за облагане по новия режимъ почва да расте постепенно безъ да става особено чувствителна дори за доходи до 160.000 л.

Патентътъ отъ 200 л. не е само за доходъ отъ 20.000 л., но за много по-низки доходи, напримѣръ отъ 6.000 л., тъй че съ общата върхнина (за тритъ данъка) отъ 30 л. се държи смѣтка и за това важно обстоятелство.

3. Данъкоплатци, облагани по оборота.

Тукъ сравнението е технически по-трудно, защото мъчно може да се знае каква чиста печалба отговаря на определенъ оборотъ.

Ако се помислимъ да направимъ едно съпоставяне при подобението, че чистата печалба съставлява 10% отъ оборота, а промилътъ на облагането е 25‰, положението ще бѣде следното:

а) при оборотъ 2.000.000 л. и 200.000 л. печалба.

При сегашния режимъ предприятието, ако е на физическо лице, плаща 250 л. или нѣколко пжти по 250 л. (споредъ числото на съдружниците) пжтенъ данъкъ. Желѣзнопжтниятъ данъкъ и еднодневниятъ му доходъ се определятъ по една основа, която нѣма никакво постоянно съотношение, било съ оборота, било съ чистата печалба. Ако приемемъ, че при 2.000.000 л. оборотъ годишниятъ доходъ, определенъ по наредбата за общественото подпомагане, е 1.000.000 л., а еднодневниятъ е кръгло 3.000 л., ще имаме следнитъ резултати:

Сегашенъ режимъ	Предлаганъ режимъ
Пжтенъ данъкъ 250 л.	2.500 л.
Желѣзнопжтенъ данъкъ 5.000 "	2.500 "
Еднодневенъ доходъ 3.000 "	2.500 "
Всичко . . 8.250 л.	7.500 л.

При сѣщитъ условия данъкътъ, при оборотъ отъ 10.000.000 л., ще бѣде:

Сегашенъ режимъ	Предлаганъ режимъ
Пжтенъ данѣкъ 250 л.	12.500 л.
Желѣзнопжтенъ данѣкъ 6.000 "	12.500 "
Еднодневенъ доходъ 15.000 "	12.500 "
Всичко . . 21.250 л.	37.500 л.

Данъкътъ върху оборота варира отъ 20 до 30‰, а за предприятията (чл. 23) — до 40‰ за частта надъ 5 милиона лева. Затова ще имаме вѣроятно множество случаи да се плаща отъ предприятията по-малкъ данъкъ отъ сегашния. Промилътъ (25), който вземаме, е сръденъ.

Въ нѣкои случаи се явяватъ известни обременения — това не отричамъ — но тѣ иматъ своето оправдание.

Впрочемъ, обременения откъмъ еднодневния доходъ нѣма. Проучванията показваха, че еднодневниятъ доходъ, платенъ отъ разни по голѣмина и видъ предприятия, сравненъ съ данъка имъ върху оборота, е твърде различенъ. Но сръдната норма, около която се движи това съотношение, е къмъ 5%, т. е. толкова, колкото е предвидена върхнина върху оборотния данъкъ при новия режимъ.

Обременението ще дойде откъмъ пжтния данъкъ и желѣзнопжтния данъкъ, и то главно за юридическитъ лица.

Това обременение, обаче, има своето оправдание. Ако нѣкога е било умѣстно да се счита, че всѣки еднакво разрушава съ своето ходене пжтищата и, следователно, трѣбва да допринася и еднакво за поправката и строежа имъ, днесъ това начало за еднаквата полза е отживѣло и е опровергано отъ самата действителност. Днесъ, тези, които има по-голѣми приходи, се ползува пропорционално на оборотитъ и приходитъ си отъ всичкитъ съобщителни сръдства и отъ услугитъ на държавата. За да се добие печалбата, необходимо е предварително да се превозятъ суровитъ материали, горивото, готовитъ стоки, които трѣбва да бѣдатъ доведени до консуматора. И затова не може да става вече сравнение между ползуването отъ желѣзнитъ и шосейни пжтища отъ страна на единъ работникъ или селянинъ и отъ страна на единъ фабрикантъ, доставчикъ и пр. Шомъ като ползуването отъ превознитъ сръдства стои въ тѣсна връзка съ производството и пласмента, а тѣзи послѣднитъ обусловятъ печалбата, правилно е да свържемъ това ползуване съ самия чистъ приходъ, да го измѣрваме съ него и да поставяме размѣра на данъка въ зависимостъ отъ него.

За това пъкъ, обратното, на сѣщото основание се намалява пжтниятъ данъкъ на селянина. Селянинътъ, който сега плаща 250 л. минималенъ пжтенъ данъкъ, за въ бѣдеще, за да плаща сѣщо толкова по 15% върхнина върху поземления данъкъ и данъка сграда, ще трѣбва да има таква данъци 1.666 л. Това е, все пакъ, рѣдкостъ въ селското стопанство.

За постигане на всичко горензложено, правятъ се съответни измѣнения въ закона за разширение на желѣзнопжтната мрежа и пристанищата, въ закона за пжтищата, въ закона за общественото подпомагане, въ закона за гербовия налогъ, въ закона за данъка върху приходитъ и въ закона за събиране на прѣжитъ данъци.

Като предлагамъ на просвѣтеното ви внимание този законопроектъ, моля ви, г-да народни представители, да го обждите и гласувате.

Гр. София, 18 ноември 1940 година.

Министъръ на финанситъ: Д. Божиловъ"

(Ето текстътъ на законопроекта:

ЗАКОНОПРОЕКТЪ за опростотворение на прѣжитъ данъци.

Глава I.

Измѣнения въ закона за разширение на желѣзнопжтната мрежа и пристанищата.

Чл. 1. Въ чл. 2 буква „г“ се измѣнява така:

„г) съ 5% върхнина върху данъцитъ по наредбата-законъ за данъка върху приходитъ, включително и допълнителния данъкъ върху общия доходъ, върху поземления данъкъ и данъка върху сградитъ“.

Чл. 2. Членове 5, 6, 10 и 11 се заличаватъ.

Чл. 3. Чл. 12 се измѣнява така:

„Държавнитъ служители и работници за заплатитъ и надницитъ и пенсионеритъ за пенситъ си плащатъ ежемесечно желѣзнопжтенъ данъкъ (данъкъ за постройка на желѣзници и пристанища), въ размѣръ на 0-50% върху brutния размѣръ на месечната заплата, надница или пенсия“.

Чл. 4. Върхнината по чл. 2, буква „г“, се събира едновременно съ събирането на данъка и се внася при внасянето на последния.

Удрѣжитъ по чл. 12 се задържатъ при изплащането на заплатитъ, надницитъ и пенситъ и се внасятъ най-късно до 20 число на следващия месецъ въ най-близкия клонъ на Българската народна банка, въ приходъ на Главната дирекция на желѣзницитъ и пристанищата: 90% по съответния параграфъ на приходния бюджетъ на сѣщата — за постройка на нови желѣзнопжтни линии и 10% по съответния параграфъ — за постройка на нови пристанища.

Глава II.

Измѣнения въ наредбата-законъ за пѣтищата.

Чл. 5. Чл. 5 се измѣнява така:

„Проучванията, направата, поправките и поддържането на носоченитѣ въ закона държавни пѣтища става: 1) съ срѣдствата на специално учредения съ този законъ при Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството — фондъ „Пѣтища“, и 2) съ редовна трудова повинност“.

Чл. 6. Въ чл. 6, буква „б“ се заличава.

Буква „в“ въ сѣщия членъ се измѣнява така:

„в) 15% врѣхнина върху данѣцитѣ по наредбата-законъ за данѣка върху приходитѣ (безъ данѣка занятие по чл. 6), включително и върху допълнителния данѣкъ върху общия доходъ, върху поземления данѣкъ и данѣка върху сградитѣ и 5% врѣхнина върху данѣка занятие по чл. 6 отъ наредбата-законъ за данѣка върху приходитѣ, включително и за данѣка по алинея първа“.

Чл. 7. Буква „г“ на чл. 6 се измѣнява така:

„г) държавнитѣ служители и работници, за заплатитѣ и надницитѣ си и пенсионеритѣ за пенсиятѣ си, плащатъ ежемесечно пѣтенъ данѣкъ въ размѣръ на 0-50% върху брутия размѣръ на месечната заплата, надница или пенсия“.

Чл. 8. Алинея първа следъ буква „с“ на чл. 6 се заличава, а втората алинея следъ сѣщата буква се измѣнява така:

„Данѣцитѣ и такситѣ по този законъ се събиратъ отъ съответнитѣ власти и се внасятъ въ Българската народна банка, на безсрочна текуща смѣтка, по фондъ „Пѣтища“:

1) врѣхнината върху данѣка занятие, допълнителниятъ данѣкъ върху общия доходъ, поземлениятъ данѣкъ и данѣктѣ сгради се събира при събирането на самия данѣкъ и се внася едновременно съ последния;

2) удържитѣ върху заплатитѣ, надницитѣ и пенсиятѣ се задържатъ при изплащането на сумитѣ и се внасятъ до 20 число на следващия месецъ въ приходъ на фондъ „Пѣтища“;

3) всички останали приходи се събиратъ и внасятъ, споредъ указанията, въ съответнитѣ букви“.

Третата по редъ алинея въ сѣщата буква се измѣнява така:

„Виновнитѣ лица за закъснение на внеситѣ (изключая тия по букви „в“ и „г“ на чл. 6) плащатъ въ полза на фондъ „Пѣтища“ лихва 1% месечно, като биватъ начитани: длъжностнитѣ лица — по закона за финансовата инспекция, а частнитѣ — съ заповѣдь, възъ основа на актъ, отъ министра на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството или отъ упълномощеното отъ него длъжностно лице, подлежащи на обжалване, съгласно чл. 677 и следващитѣ отъ закона за наказателното сѣдопроизводство, въ двуседмиченъ срокъ отъ съобщението имъ въ преписъ“.

Четвъртата, петата и шестата алинеи на буква „с“ се заличаватъ.

Чл. 9. Чл. 7 се заличава.

Чл. 10. Глава VI. (членове 35—42) се заличава.

Чл. 11. Членове 61 и 626 се заличаватъ.

Глава III.

И мѣнения въ наредбата-законъ за обществено подпомагане.

Чл. 12. Буква „в“ на чл. 34 се измѣнява така:

„5% врѣхнина върху данѣцитѣ по наредбата-законъ за данѣка върху приходитѣ (включително и върху допълнителния данѣкъ върху общия доходъ), върху поземления данѣкъ и върху данѣка сгради. Тази врѣхнина се събира извънъ врѣхнината 5% за обществени бедствия.“

Държавнитѣ служители и работници, за заплатитѣ и надницитѣ си и пенсионеритѣ за пенсиятѣ си плащатъ едномесеченъ доходъ въ размѣръ на 0-50% върху брутия размѣръ на месечната заплата, надница и пенсия.

Врѣхнината върху данѣцитѣ се събира едновременно съ събирането на данѣка и се внася при внасянето на последния. Удържката отъ заплатитѣ, надницитѣ и пенсиятѣ се задържа при изплащането на сѣщитѣ и се внася до 20 число на следващия месецъ въ Българската народна банка по съответнитѣ приходи параграфи на Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве“.

Глава IV.

Измѣнения въ наредбата-законъ за гербовия налогъ.

Чл. 13. Въ края на чл. 26 се прибавя следната

„Забелѣжка. Лицата, които плащатъ данѣкъ-занятие по чл. 6 отъ наредбата-законъ за данѣка върху приходитѣ

(изключая тия по първата му алинея) се освобождаватъ отъ гербъ за актоветѣ за встъпване въ длъжностъ, както и за книгата за суми, получени въ собственъ интересъ по чл. 6, като въ замѣна на това данѣктѣ имъ по чл. 6 се удържа съ 2% врѣхнина, която се внася заедно съ данѣка“.

Глава V.

Измѣнения въ наредбата-законъ за данѣка върху приходитѣ.

Чл. 14. Въ чл. 58, алинея втора, цифрата „25“ се замѣнява съ цифрата „20“.

Чл. 15. Въ чл. 87, алинеи втора, трета, четвърта и пета се замѣняватъ съ следнитѣ нови алинеи.

„Данѣктѣ-занятие по чл. 6, алинеи втора и трета, се внася на съответния бирникъ или по смѣтката му въ Българската народна банка, или въ Пощенската чекова служба: а) до 20 число включително на следващия месецъ отъ общественитѣ учреждения и частнитѣ предприятия — работодатели, които за своята стопанска дейностъ плащатъ данѣкъ-занятие възъ основа на оборота или по особенитѣ правила, независимо отъ броя на служителитѣ и работницитѣ имъ, както и отъ предприятията, обложени съ патентъ, ако иматъ повече отъ 10 служители и работници, и б) до 20 юний, 20 октомврий и 20 февруарий включително (на следната година) отъ предприятията (работодатели), които за своята дейностъ сѣ обложени съ патентъ, ако иматъ до 10 работници и служители включително.“

Данѣктѣ-занятие върху възнагражденията по чл. 6, алинея пета, се задържа при изплащане на възнагражденията и се внася до 20 число на следващия месецъ на държавния бирникъ или по смѣтката му въ Българската народна банка или Пощенската чекова служба. Ако въ населеното мѣсто, където учреждението или предприятието има седалището си, нѣма бирнически участъкъ, клонъ или аген-тура на Българската народна банка, или телеграфопощенска станция, данѣктѣ се внася въ срока за внасяне данѣка на самото предприятие, а за учрежденията — при първото идване на бирника.

Данѣктѣ-занятие върху възнагражденията на агентитѣ, инспекторитѣ, инкасаторитѣ, аквизиторитѣ и деятелитѣ, въобще при застрахователнитѣ и спестовно-строителнитѣ дружества се задържа при изплащането или одобряването на сумитѣ и се внася до 20 число включително на следващия месецъ, на държавния бирникъ или по смѣтката му въ Българската народна банка или Пощенската чекова служба.

Данѣктѣ-занятие върху възнагражденията по чл. 13, група IX, точки 3 и 4, които Дирекцията за закупуване и износъ на зърнени храни изплаща или одобрява на агентитѣ или подагентитѣ си, се задържа при изплащането или одобряването на сумитѣ и се внася до 20 число на следващия месецъ на държавния бирникъ или по смѣтката му въ Българската народна банка, или Пощенската чекова служба. Когато дирекцията изплаща или одобрява възнагражденията на предприятия, които по чл. 43 не подлежатъ на отдѣлно облагане, и тѣзи предприятия одобряватъ комисиони на свои подагенти, тѣзи предприятия удържатъ и внасятъ данѣка въ горния срокъ“.

Чл. 16. Чл. 88 се измѣня така:

„Данѣктѣ-занятие върху приходитѣ отъ капитали, изплащани или одобрявани отъ: държавни, държавно-автомонни и общински учреждения, държавно-фондови, Българската народна банка, Българската земеделска и кооперативна банка, акционерни, командитно-акционерни и съ ограничена отговорност дружества, кооперативни сдружения, мѣстни клонове на чуждестранни дружества, както и отъ търговски и индустриални предприятия, безъ огледъ на правната имъ форма, се задържа при изплащането или одобряването на приходитѣ и се внася на държавния бирникъ или по смѣтката му въ Българската народна банка, или Пощенската чекова служба, до 80 дни следъ приключването на всѣко календарно тримесечие, т. е. включително до 20 мартъ, 20 юний, 20 септемврий и 20 декемврий. Въ тѣзи срокове следва да се задържа и внася и допълнителниятъ данѣкъ върху общия доходъ (при спазване изключението въ чл. 20), въ случаитѣ, когато горнитѣ учреждения и предприятия изплащатъ или одобряватъ повече отъ 80.000 л. на физически лица, съ мѣстожителство въ чужбина. Данѣктѣ-занятие върху лихвитѣ стъ влогове въ Пощенската спестовна каса се внася най-късно до 20 юний.“

Данѣктѣ-занятие върху опредѣлената отъ годишното събрание на дружеството за раздаване печалба се задържа и внася въ двумесеченъ срокъ отъ датата на събранието, но не и по-късно отъ 30 декемврий на годината, включително и въ случаитѣ, когато последното е решило разда-

ването на печалбитъ да стане по-хъсно отъ два месеца следъ събирането. Въ този срокъ се задържа или внася и данъкътъ при дружествата съ ограниченена отговорностъ, както и данъкътъ по чл. 21, когато е дължимъ такъвъ.

Когато акционерното, командитно-акционерното или съ ограничена отговорностъ дружество не е свикало общо събрание, данъкътъ се внася най-късно до 30 декемврий, включително на годината, за която се търси данъкъ.

Мѣстнитѣ клонове на чуждестраннитѣ дружества внасятъ данъка-занятие въ двумесеченъ срокъ отъ опредѣлянето размѣра на печалбата за отнасяне къмъ централата, съответно отъ изпращането на централата смѣтка за загубитѣ и печалбитѣ, а ако нѣма такава — отъ уведомлението за прехвърляне салдата отъ клона на централата. Въ този срокъ се внася и данъкътъ по чл. 21, когато е дължимъ такъвъ.

Лицата, които получаватъ приходи отъ капитали — лихви отъ лица, които не сѫ упоменати въ първата алинея на този членъ, внасятъ данъкътъ-занятие съ сведение по чл. 62 за полученитѣ презъ календарното четиримесечие лихви, до 20 число на следващия месецъ, т. е. до включително 20 май, 20 септемврий и 20 януарий (следващата година).

При задържането на данъка върху приходитѣ отъ капитали (чл. 20), данъкътъ се пресмѣта върху брутния приходъ, безъ да се спадатъ отъ последния платенитѣ лихви, данъкъ и други разности въ връзка съ него, при спазване изключението въ чл. 2, точка 14^а.

Чл. 17. Въ чл. 89, алинея първа, въ края изразътъ „въ десетдневенъ срокъ отъ плащането на сумата“ се замѣнява съ изрѣца „или по смѣтката му въ Българската народна банка, или Пощенската чекова служба до 20 число включително на следващия месецъ“.

Чл. 18. Въ чл. 91, алинея втора, цифрата „10“ се замѣня съ цифрата „20“.

Чл. 19. Въ края на чл. 96 се прибавя следната алинея: „Данъкътъ-занятие, патентътъ и допълнителниятъ данъкъ върху общия доходъ се събиратъ, освенъ съ 5% върхунина за обществени бедствия, и съ върхунина, съгласно закона за опростотворяване на прѣжитѣ данъци, които се внасятъ въ приходъ по реда, посоченъ въ сѣщия законъ. Неплатенитѣ въ срокъ върхунина се събиратъ съ лихва по чл. 102“.

Глава VI.

Измѣнения въ закона за събиране прѣжитѣ данъци.

Чл. 20. Въ първата алинея на чл. 16 цифритѣ „25“ се замѣняватъ съ цифритѣ „20“.

Глава VII.

Общи разпореждания.

Чл. 22. Върхуинитѣ по този законъ върху данъцитѣ по наредбата-законъ за данъка върху приходитѣ (включително и допълнителниятъ данъкъ върху общия доходъ), поземлениятъ данъкъ и данъкътъ върху сградитѣ се налагатъ върху сѣщитѣ данъци, наложени за отъ 1941 година и насетне. Върхуинитѣ върху безпоземлениятъ данъкъ-занятие по членове 6 и 20 отъ наредбата-законъ за данъка върху приходитѣ, както и върху данъка занятие, внасянъ въз основа на оборота или по особени правила, се задържатъ при всѣко плащане на такъвъ данъкъ следъ 1 януарий 1941 г., безъ огледъ на това дали съответниятъ приходъ, за който се плаща данъкътъ, е реализиранъ преди тази дата.

Чл. 23. Длъжностнитѣ лица, на които сумитѣ сѫ внесени, разпредѣлятъ тѣзи суми по съответнитѣ параграфи и фондове и ги внасятъ, както следва: върхуината за пѣтенъ данъкъ въ приходъ на фондъ „Пѣтица“; върхуината за желѣзнопѣтния данъкъ — 90% по съответния параграфъ на приходния бюджетъ на сѣщата за постройка на нови желѣзници и 10% — по съответния параграфъ за постройка на нови пристанища; върхуината обществено подпомагане — по съответния приходенъ параграфъ на Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве и върхуината за гербовия налогъ — въ приходъ на параграфа „Гербови марки“.

Лицата, които изплащатъ заплати и надници на държавни служители и работници и пенсии — на пенсионери внасятъ удържанитѣ ежемесечно върху бруто изплатената сума, въ обща графа, 1-50% за заплати, надници и пенсии, по една трета частъ за желѣзнопѣтенъ данъкъ, пѣтенъ данъкъ и едномесеченъ доходъ, както е посочено въ предшестващата алинея.

Чл. 24. Неплатенитѣ и невнесенитѣ въ срокъ върхуини се събиратъ: а) върхуинитѣ върху данъцитѣ по наредбата-законъ за данъка върху приходитѣ съ лихва по чл. 102 и б) върхуинитѣ върху поземлениятъ данъкъ и данъка върху сградитѣ — съ лихва по чл. 19 отъ закона за събиране на прѣжитѣ данъци. Лихвата се внася въ приходъ на държавата, съответно на общината, въ зависимостъ отъ това, въ приходъ на кого се внася данъкътъ, въз основа на който се изчислява върхуината.

За незадържането на сумитѣ по този законъ и невнасянето имъ по принадлежностъ оставатъ отговорни, кѣто прями данъкоплатци, за държавнитѣ учреждения и държавнитѣ фондове — платцитѣ на заплатитѣ, а при останалитѣ учреждения и частни предприятия — и самото учреждение, съответно собственикътъ на предприятието. Получателътъ на сумата остава отговоренъ само за дължимата върхунина, въ случай че сѣщата не е била задържана при изплащането на сумата).

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ д-ръ Георги Рафаиловъ.

Д-ръ Георги Рафаиловъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Отъ 10 дни въ Камарата слушаеме много сериозни речи на видни наши колеги отъ Парламента и на трима министри, речи, изпълнени съ художествени слова, съ красноречие, които предизвикаха много ентузиазмъ, много чувства и много аплодисменти. Веднага следъ това, днесъ ние сме изправени предъ разглеждането на материя само изъ областта на нашитѣ финанси, материя сухи и нагледъ безинтересни, но, трѣбва да подчертая, материя отъ извънредно голѣма важностъ за нашето финансово и народно стопанство. Въ тази сесия отъ законопроектитѣ, които има да разглеждаме, нѣма по-важна отъ внесенитѣ отъ г-на министра на финанситѣ три законопроекта: законопроектътъ за опростотворяване на прѣжитѣ данъци, законопроектътъ за измѣнение на нѣкои закони по прѣжитѣ данъци и законопроектътъ за измѣнение и допълнение на наредбата-законъ за данъка върху приходитѣ.

Съ тѣзи три законопроекта се цели да се постигнатъ три много важни и много сѣществени задачи: първо, поставя се началото на опростотворяване или, азъ бихъ казалъ, на унификация, на сливане на нѣкои наши данъци, съ огледъ да се постигне оная яснота въ нашата данъчна система, оная прегледностъ, за която много се е говорало отъ тази трибуна и която е много належаща, необходима и много желана; второ, да се внесе по-голѣма справедливостъ въ разпредѣлението на данъчното бреме и, трето, чрезъ това по-справедливо разпредѣление на данъчното бреме да се реализиратъ по-голѣми срѣдства за нашата хазна, за държавния фискъ, срѣдства, отъ които държавата при днешнитѣ условия се много нуждае.

По първата задача. Съ законопроекта за опростотворяване на данъчната система се поставя на дневенъ редъ една голѣма проблема — проблемата за унификация, за сливане на нашитѣ данъци. Не отъ вчера и отъ днесъ се поставя на вашето внимание този въпросъ. Много се е говорило и писало по въпроса за оеднаквяване, за сливане на данъцитѣ и на срокометѣ, съ огледъ да се постигне по-голѣма яснота въ нашата данъчна система, но досега — трѣбва да подчертая това — не се е пристѣпвало къмъ разрешаването на тази голѣма проблема, на този голѣмъ въпросъ. И азъ съмъ длъженъ да отдамъ възхвала на правителството и особено на г-на министра на финанситѣ, вносителъ на този законопроектъ, че е намѣрилъ сили и възможности съ тоя законопроектъ да турн начало за едно действително опростотворяване на нашата данъчна система. А нуждата отъ това, както казахъ, се вижда отъ всѣкиго. Само този, който не е плащатъ данъци, само този, който не е билъ поставенъ въ съприкосновение съ нашитѣ данъчни органи, само този, който не се е запитвалъ поне веднажъ въ годината, колко плаща или трѣбва да плаща данъкъ, само на него би билъ чуждъ този въпросъ и само той не би схваналъ необходимостта отъ тази реформа.

Законопроектътъ е толкозъ повече необходимъ днесъ, при днешната, както приемаме да се изразяваме, военна конюнктура. Психическото въздействие на войната, независимо отъ финансовитѣ и стопански затруднения, които виждаме въ почти всѣчки частни стопанства като отражение на войната, създаде една нервностъ у данъкоплатеца, която нервностъ се особено много повишава съ многобройността на данъцитѣ, съ многобройността на данъчнитѣ обекти, съ многобройността на срокометѣ и известни досегаши несправедливости въ разпредѣлението на данъчното бреме.

Г-да народни представители! Макаръ че съ закона, който ние гласувахме миналата сесия, за измѣнение и допълнение на закона за данъка върху приходитѣ безспорно се внесе по-голямъ редъ, по-голяма целесъобразностъ и се постави въобще постѣпленіето на данъцитѣ на по-сигурна база, отколкото това бѣше при положението на закона до това време; макаръ че съ измѣненията на закона за пѣтицата, които ние направихме въ миналата сесия, се допринесе значително за увеличението на приходитѣ за фондъ „Пѣтица“ и за по-справедливото разхвърляне на този облогъ; макаръ че и съ измѣненията, които ние направихме по закона за разширение на желѣзнопѣтната мрежа и на пристанищата, тоже се увеличиха постѣпленията отъ желѣзнопѣтния данъкъ, далечъ още недостатъчни, за да реализиратъ самитѣ голѣмата програма за срѣжъ на желѣзници и пристанища, която времето и новитѣ условия налагатъ немедленно на държавното съкровище, като се направи и едно по-справедливо разхвърляне на данъчния товаръ — при всички тѣзи подобрения въ казанитѣ данъчни закони все още има много да се желае, все още има много да се направи, за да се опростотвори действително данъчната ни система, за да се внесе действително по-голяма яснота и по-голяма справедливостъ въ разхвърляне на данъчния товаръ.

Г-да народни представители! Да ви припомнимъ какви данъци се плащатъ. Споредъ закона за данъка върху приходитѣ и споредъ другитѣ наши данъчни закони, днесъ се плащатъ следнитѣ прѣки данъци: данъкъ върху приходитѣ, данъкъ-занятие, патентно облагане, данъкъ-занятие, плащанъ по оборота, данъкъ върху заплати, надници и възнаграждения, данъкъ върху приходи отъ капитали, лихви, дивиденди и тѣтиемии, данъкъ върху приходи отъ наеми, допълнителенъ данъкъ върху общия доходъ, едnodневенъ доходъ по закона за обществено подпомагане, поземленъ данъкъ, временна трудова повинностъ, еднократенъ данъкъ по закона за посрѣщане извънреднитѣ разходи за обезпечаване сигурността на страната, пѣтень данъкъ, желѣзнопѣтень данъкъ, врѣхници за обществено бедствие, удържки за фондъ безработни, гербовъ налогъ и др. нѣкои, които нѣмамъ възможностъ сега да изброя. Тѣзи многобройни данъци се плащатъ въ колко, мислите вие, срока? — Въ 191.

Никола Захариевъ: При 360 дни въ годината.

Д-ръ Георги Рафаиловъ: И какъ нѣма да има тогава лоши данъкоплатци, какъ нѣма да има недобори! Отъ 100 души данъкоплатци на поставения въпросъ, какво плащатъ и кога трѣбва да плащатъ пѣтния и желѣзнопѣтния данъкъ, едва ли трима-четири биха могли да дадатъ единъ положителенъ, вѣренъ отговоръ.

Спомнете си, че преди два месеца, уважаемиятъ г-нъ министъръ на финанситѣ въ едни изявления въ вестницитѣ даде още по-страшни данни. Така, единъ работодателъ, за да може да направи правилно и навреме удържитѣ на своитѣ служаци, споредъ г-на министра на финанситѣ, трѣбва да прочете 239 страници, голѣмъ форматъ, отъ „Държавенъ вестникъ“, прѣснати въ 93 броя, да направи 8 различни изчисления, да извърши 17 операции, да отиде следъ туй въ Народната банка да изпълни 20 формуляра, да спази 30 срока, да отиде 12 пѣти до чековата служба и пр. и пр. Всичко това, безспорно, ни кара да дойдемъ до едно заключение — че нашата данъчна система се нуждае действително отъ опростотворяване.

Г-да народни представители! Ако азъ поддържамъ разглеждания сега законопроектъ, поддържамъ го догълкова, доколкото той е действително начало, действителна крачка къмъ опростотворяване на нашата данъчна система. Азъ, обаче, смѣтамъ, че съ този законопроектъ въпросътъ за яснота въ нашата данъчна система, въпросътъ за нейното действително опростотворяване, далечъ още не бива и не трѣбва да се счита окончателно разрешенъ.

Всѣки отъ васъ може да намѣри стотици аргументи, за да обосновава тезата за лошата страна на многобройността на данъцитѣ. Но въ това отношение не бива да изпадаме въ крайностъ и да приемаме поддържаната отъ нѣкои система на единъ единственъ данъкъ. Антиподъ на многобройността на данъцитѣ е системата на единствения данъкъ. Тази система се е препорѣчвала отъ преди вѣкове и нейнитѣ поддръжници указватъ на единъ само обектъ, който трѣбва да бѣде обложенъ, да има единъ единственъ данъкъ за всички данъкоплатци. Безспорно, такъвъ единственъ данъкъ би внесълъ най-желаната, най-голямата яснота въ нашата данъчна система. Безспорно, тази яснота, тази прегледностъ при единствения данъкъ би достигала до най-голямъ размѣръ и събирането на данъка тогава би било най-леко, най-лесно и

най-евтино, въ смисълъ че то ще може да става съ най-малкъ брой данъчни органи.

Но, г-да народни представители, за насъ, за България е изключено, е невъзможно, бихъ казалъ азъ, да се прокара данъчна система съ единъ единственъ данъкъ. Независимо отъ това, г-да народни представители, че у насъ такъвъ данъкъ е опасенъ, защото би поставилъ държавния фискъ въ тѣсна и голѣма зависимостъ само отъ доходитѣ на частнитѣ лица; независимо отъ това, че такава система, при една грѣшка само, допустната отъ нѣкой данъкоплатецъ, ще се почувствува извънредно зле, докато при многобройността на данъцитѣ евентуалнитѣ грѣшки се покриватъ или се неутрализиратъ; независимо отъ това, че такъвъ данъкъ ще се почувствува и тежко отъ данъкоплатеца, защото ще бѣде само единъ; независимо отъ това, че такъвъ единственъ данъкъ не би донесълъ на фиска желанитѣ срѣдства за ежегоднитѣ разходи на държавата — то у насъ, въ България, не би могло и да се проведе такава система, защото ние имаме много обекти на облагане, които сѣ свързани или сѣ настѣпването на нѣкои случайни събития — както е, наприкладъ, съ данъка върху наследство, свързанъ съ събитието откриване на наследство — или сѣ свързани съ нѣкои качества на данъкоплатеца, както е, наприкладъ, съ военния данъкъ или временната трудова повинностъ и пр. Следователно, не бихме могли да внесемъ онай желана справедливостъ, която на пръвъ погледъ се очертава при единствения данъкъ. И никъде въ чужбина такъвъ данъкъ не е прокаранъ.

Ние можемъ да се похвалимъ, че направихме и въ това поле единъ голѣмъ опитъ, макаръ че опититѣ въ областта на данъчната политика не сѣ желателни и често коштуватъ твърде скѣпо на държавата, поради което не трѣбва да се правятъ. Въ 1922 г. ние направихме опитъ съ въвеждането на прогресивно-подоходния данъкъ. Тогава се направи този опитъ съ желание да се измѣсти днешната система на данъчни обекти и да се проведе системата на единствения данъкъ. И вие си спомняте, че отъ 1922 до 1924 г., когато у насъ съществуваше тази система, се създаде анархия въ областта на нашитѣ данъци, появи се голѣмъ вой на негодуване отъ страна на данъкоплатцитѣ и че 7, 8, 10 години дорѣ следъ 1924 г., когато се отървахме отъ тая система, чувствувахме лошитѣ страни на този опитъ, направенъ въ една областъ, въ която, подчертавамъ, опити не трѣбва да се правятъ.

Ето защо, г-да народни представители, азъ смѣтамъ, че не бива да изпадаме въ крайности. Тамъ е именно разковничето, тамъ е здравата мисль. Ние ще можемъ да се поправимъ, ако намѣримъ срѣдината; ако отъ тази крайностъ, въ която сме сега, на многобройни данъци, многобройни срокове, многобройни данъчни обекти, стигнемъ дотамъ — да унифицираме тѣзи данъци, да ги опростотворимъ, както каза г-нъ министърътъ на финанситѣ, да слѣдемъ нѣкои, но да запазимъ пакъ нѣколко данъци, а не да отиваме до другата крайностъ — системата на единъ единственъ данъкъ.

Съ предлагания законопроектъ, който прави съответнитѣ измѣнения на закона за пѣтния данъкъ, на закона за желѣзнопѣтния данъкъ, на закона за данъка върху едnodневния доходъ, най-после ще излѣкуваме една хроническа болестъ, свързана съ досегашната наша данъчна система, именно недоборитѣ.

Г-да народни представители! Отъ 1.500.000 данъкоплатци едната трета сѣ нередовни платци на пѣтния данъкъ, на желѣзнопѣтния данъкъ и на данъка върху едnodневния доходъ. Недобори имаме не отсгава, откогато съществува нашата държава. Въ дневницитѣ на Народното събрание намѣрихъ, че Петко Каравеловъ, вториятъ финансовъ министъръ у насъ следъ освобождението, казва въ едно окръжно: „Недоборитѣ тежатъ като Дамоклиевъ мечъ. Това ли е българскиятъ народъ, който презъ турското иго плащаше навреме и леко своитѣ данъци? Сега той се оказва тѣй неакуратенъ къмъ своята собствена държава“. Да, неакуратенъ е българинътъ, не защото не желае да плаща данъци, но защото системата е такава, пѣкъ и защото вече е твърде много обремененъ съ данъци. Ще се съгласимъ, че при днешнитѣ доходи на нашия стопанинъ, 25% отъ тѣхъ отиватъ за прѣки и косвени данъци, и това е вече свръхъ силитѣ му. Ние ще трѣбва веднажъ завинаги да престанемъ да увеличаваме данъцитѣ, особено колкото се касае до слабитѣ и срѣднитѣ стопански слоеве.

Азъ бихъ желалъ да чуя отъ г-на министра на финанситѣ, когато той ще направи своето изложение по тѣзи законопроекти, какъ мисли да уреди досегашнитѣ недо-

бори, по коя система ще ги уреди; дали ще създаде нѣкой новъ законъ за изплащането на недоборитѣ, които сѣ се напластили по досегашната данѣчна система, или ще ни сезира съ нѣкой законъ за ново данѣчно облекчение, или пъкъ ще прибѣгне до онова срдѣство, практикувано въ миналото — да даде една нова фискална амнистия. Азъ ще бѣда любопитенъ да чуя какъ мисли г-нѣ министърътъ на финанситѣ да ликвидира досегашнигѣ недобори. Азъ смѣтамъ, че когато приемаме една нова данѣчна система и когато пѣтниягѣ данѣкъ, желѣзнопѣтниягѣ данѣкъ и данѣкътъ върху еднодневния доходъ минаватъ като врѣхнини върху прѣжитѣ данѣци, ние ще трѣбва едновременно съ това да ликвидираме и въпроса за недоборитѣ окончателно.

Това имамъ да кажа по първата задача на законопроекта.

Втората му задача, както казахъ преди малко, е да се внесе по-голяма справедливостъ въ разпредѣлението на данѣчното бреме. Азъ смѣтамъ, че съ предложениетѣ ни три законопроекта, г-нѣ министърътъ на финанситѣ задоволително разрешава и тази задача. Защо?

Г-да народни представители! Съ предлаганитѣ ни измѣнения на закона за пѣтния данѣкъ, на закона за желѣзнопѣтния данѣкъ, на данѣка върху еднодневния доходъ и на гербовия налогъ става следното. Вземамъ за примѣръ занаятчиитѣ. Единъ занаятчия, който е ималъ приходъ до 20.000 л., досега е плащалъ 576 л. данѣци, а по законопроекта ще плаща 250 л., сиречъ 326 л. по-малко. Другъ занаятчия, който е ималъ приходъ до 25.000 л., е плащалъ 820 л., сега ще плаща 500 л., сиречъ 320 л. по-малко. Занаятчиията, който е ималъ приходъ до 45.000 л., е плащалъ 2.755 л., сега ще плаща 2.500 л., сиречъ 255 л. по-малко. Този, който е ималъ приходъ до 65.000 л., е плащалъ 5.130 л., а сега ще плаща 5.000 л., сиречъ 130 л. по-малко. Този, който е ималъ, обаче, приходъ до 75.000 л., е плащалъ по досегашната система 6.625 л., а сега ще плаща 6.638 л., сиречъ 13 л. повече. По-нататъкъ, този, който е ималъ приходъ до 90.000 л., е плащалъ 9.150 л., а сега ще плаща 9.375 л., сиречъ 225 л. повече. Другъ, който е ималъ приходъ до 100.000 л. и който е плащалъ 10.928 л., сега ще плаща 11.250 л., сиречъ 322 л. повече, и пр. и пр. — отива се къмъ едно прогресивно увеличение на данѣцитѣ. Следователно, за тѣзи, които иматъ доходъ до 70.000 л., прави се намаление на данѣцитѣ, а за онѣзи, които иматъ доходъ надъ 70.000 л., прави се увеличение. Това е за занаятчиитѣ.

За свободнитѣ професии виждаме сѣщата тенденция. Тѣзи, които досега плащатъ върху приходъ до 25.000 л. данѣци 1.320 л., по законопроекта ще плащатъ 1.125 л. сиречъ 195 л. по-малко. Онѣзи, които досега плащатъ върху доходъ до 50.000 л. данѣци 3.899 л., въ бѣдеще ще плащатъ 3.750 л. — едно намаление отъ 149 л. Тѣзи, които плащатъ върху приходъ до 60.000 л. данѣци 5.067 л., ще плащатъ 5.000 л. — едно намаление само отъ 67 л. Тѣзи, които досега плащатъ върху приходъ до 70.000 л. данѣци 6.240 л., ще плащатъ 6.250 л. — едно увеличение отъ 10 л. За доходитѣ отъ 70.000 л. се прави едно прогресивно, постепенно, бавно и все повече и повече увеличаващо се — затуй го казвамъ прогресивно — увличение на данѣцитѣ, докато се дойде до тамъ, че този, който има приходъ до 175.000 л. и който сега плаща данѣци 20.886 л., сега ще плаща 21.875 л., сиречъ съ едно увеличение отъ 989 л.

Какво е заключението отъ това? Заключението е, че при тѣзи данѣци, съгласно новия законпроектъ, който разглеждаме, тѣзи данѣкоплатци, които иматъ приходи до 70.000 л., добиватъ едно въ началото чувствително, а после все по-малко и по-малко намаление на данѣцитѣ, а онѣзи, които сѣ обложени съ данѣкъ върху доходи надъ 70.000 л., добиватъ едно постепенно, прогресивно увеличение на данѣцитѣ.

Сега да ви кажа какъ е за държавнитѣ служители. За тѣхъ се прави едно, споредъ мене, съ нищо неоправдано отклонение отъ тази хубава система, която азъ бихъ желалъ да подкрепя и за която искамъ да поздравя г-на министра на финанситѣ. Държавенъ служителъ, който досега върху заплатата до 24.000 л. плаща 387 л. данѣци — данѣкъ-занятие, пѣтненъ данѣкъ, желѣзнопѣтненъ данѣкъ, данѣкъ върху еднодневния доходъ — сега, по законопроекта, ще плаща 360 л., сиречъ има едно малко намаление. Този, който има заплата до 30.000 л., е плащалъ 433 л. данѣци, а въ бѣдеще ще плаща 450 л., сиречъ има увеличение. Този, който има заплата до 42.000 л., плаща 517 л., а въ бѣдеще ще плаща 630 л. Този, съ заплата до 54.000 л. плаща 630 л. данѣци, а въ бѣдеще ще плаща 810 л.

Виждате, че докато при данѣкоплатцитѣ занаятчиини хора отъ свободни професии се прокарва тенденция въ смисълъ, да бѣдатъ облекчени данѣцитѣ върху доходи до 70.000 л., а данѣцитѣ върху доходи надъ 70.000 л. се увеличаватъ, тукъ се прави отклонение отъ тази система: облекчаватъ се данѣцитѣ само на тѣзи държавни служители, които иматъ заплата до 24.000 л. годишно, а данѣцитѣ на онѣзи, които иматъ заплата до 30.000 л. и нагоре, се увеличаватъ.

Азъ смѣтамъ, че ако искаме да бѣдемъ последователни и да прокараме тая тенденция, която е прокарана спрямо другитѣ професии — занаятчиини, свободни професии и пр. — ние трѣбва да направимъ една корекция въ законпроекта. Азъ моля г-на министра на финанситѣ да се съгласи, въ комисията да стане една корекция, като обложитѣ на чиновницитѣ се намали на 0.40% или общо съ 1.20%, а не както е въ проекта — 0.50% или общо 1.50%. Тогава ще имаме точно сѣщия резултатъ, който имаме при данѣка върху дохода отъ занаятчиини, свободни професии и пр. Тогава данѣкътъ върху заплатитѣ до 60.000 л. ще бѣде намаленъ, а данѣкътъ върху заплатитѣ надъ 60.000 л. ще бѣде постепенно, прогресивно увеличенъ.

Тодоръ Поляковъ: Прогресия трѣбва да има.

Д-ръ Георги Рафаиловъ: Прогресията я има. Азъ подробно отъ таблица не чета. Ще Ви дамъ да ги прочетете, за да видите, че има една регресия за заплати до 60.000 л. и една много хубава прогресия при заплати надъ 60.000 л.

Поставя се въпросътъ: справедливо ли е да се внася това измѣнение въ разхвърлянето на данѣчния облогъ? Справедливо ли е тѣзи, които иматъ доходи до 60.000 л., да иматъ намаление на своитѣ данѣчни тежести? Азъ отговарямъ на този въпросъ безъ стѣснение утвърдително — да. Тукъ именно е най-голямата справедливостъ, която внася законпроектътъ, защото при сѣщията, която днесъ съществува, при днешната стопанска криза, при днешнитѣ условия на животъ азъ имамъ смѣлостта да твърдя, че екзистенцъ-минимумътъ за едно сравнително срдѣно съществуване на едно семейство е поне 60.000 л. годишенъ доходъ, за да бѣдатъ задоволени сравнително добре, не много добре нуждитѣ на семейството, и то, забележете, безъ да се икономисва нито левъ, безъ да се реализиратъ никакви излишци отъ доходитѣ. Какво става? Споредъ досегашната система, понеже ние сме при една данѣчна система отъ прѣки и косвени данѣци, косвенитѣ данѣци засѣгатъ изключително консумацията. Този, който има доходи до 60.000 л. и изразходва всичко, каквото получава, той търпи облагане отъ косвени данѣци на цѣля свой доходъ. Който има доходи надъ 60.000 л., реализира нѣкакви икономии, има нѣкакви излишци, и тия излишци оставатъ необлагаеми отъ косвенитѣ данѣци, понеже тия доходи не се изразходватъ. Косвенитѣ данѣци удърятъ консумацията. Тази несправедливостъ, отъ която страдаха прѣкомѣрно много срдѣнитѣ съществування, онѣзи, които иматъ доходи до 60.000 л., съ предлагания законпроектъ се премахва. Сега се внася по-голяма справедливостъ съ това, че по-големитѣ заплати, по-големитѣ доходи ще понесатъ по-големи тежести.

Друга голяма справедливостъ, която азъ виждамъ въ този законпроектъ, е, че най-после ще се уреди въпросътъ за пѣтния данѣкъ на юридическитѣ лица. Азъ съмъ училъ, а това вѣроятно и вие отъ практика го знаете, че нѣма по-лошъ данѣкъ отъ данѣка върху глава, или както казватъ турцитѣ, „калпакъ-баши“. Най-несправедливиятъ данѣкъ е данѣкътъ върху глава. Ние досега бѣхме свидетели на една страшна несправедливостъ. Единъ работникъ съ надница 60 л. плащаше 250 л. годишно пѣтненъ данѣкъ, а едно юридическо лице, което има нѣкоя голяма индустрия, което има три до петъ камиона или петъ-шестъ каруци, коне, инвентаръ и пр., което, за да може да реализира и отправява своята стопанска дейностъ, трѣбва да се ползува най-широко отъ пѣтницата, споредъ досегашната система, не плащаше пѣтненъ данѣкъ. Е добре, споредъ законпроекта за опростотворяване на прѣжитѣ данѣци, респективно съ измѣняването на закона за пѣтния данѣкъ, тая несправедливостъ се премахва и се въвежда следното положение: работникъ, който има надница 60 л., и е плащалъ данѣкъ-занятие 120 л., сега ще плаща 5% — 6 л. пѣтненъ данѣкъ. А юридическото лице, което досега не е плащало пѣтненъ данѣкъ, сега ще плаща тожъ 5% врѣхнина върху данѣка, който е плащало. Очевидно е, че съ това се внася една по-голяма справедливостъ.

Друга една справедливост и, бихъ казалъ, закономѣрностъ, една много добра мѣрка е, че най-после се туря редъ, се поставя законностъ въ начина на опредѣляне едnodневния доходъ. Споредъ чл. 34, алинея седма и осма отъ закона за общественото подпомагане, едnodневниятъ доходъ се опредѣляше отъ професионалнитѣ сдружения. Какво представляватъ професионалнитѣ сдружения? Споредъ днешното наше законодателство, това сж облагодѣлвани отъ държавата дружества. Тѣ още не сж двигатели или фактори нито въ нашия правенъ, нито въ нашия стопански животъ. Другъ би билъ въпросътъ, ако тръгнемъ по корпоративната система. Тогава професионалнитѣ организации ще играятъ голѣма роля, но сега тѣ не сж нищо повече отъ едни дружества. Е добре, тия дружества могатъ да се увлѣкатъ — можемъ да си позволимъ да се усъзмимъ — за или противъ единъ или другъ данѣкоплатецъ. Тѣзи дружества опредѣляха едnodневния доходъ и данѣка върху него на лице, безспорно, по външни признаци. Нѣма нужда да ви привеждамъ аргументи, да ви убеждавамъ, че опредѣлянето на данѣка на единъ данѣкоплатецъ по външни признаци води къмъ голѣми грѣшки. То за неудобство, тоя недостатъкъ на системата се премахва съ това, че вмѣсто едnodневниятъ доходъ да се опредѣля отъ професионалнитѣ сдружения, той сега става върхунина 5% върху данѣка, който е плащанъ.

Г-да народни представители! Тая работа не е току така приета и не мислете, че е безъ значение. Едnodневниятъ доходъ досега бѣше една основа и за желѣзнопѣтния данѣкъ, съгласно чл. 6 отъ закона за разширение на желѣзнопѣтната мрежа. Тоя доходъ е базата за опредѣляне и на данѣка по закона за посрѣщане извънреднитѣ разходи по обезпечаване сигурността на страната. Това сж основни положения, а ние бѣхме оставили тая база на облагане да се опредѣля отъ, споредъ мене, неотгледани лица и мѣста. Тая аномалия се премахва съ законопроекта.

Г-да народни представители! Азъ дължа да изтъкна тия начала на справедливостъ, легнали въ законопроекта, защото съмъ съ разбиранията, че само ония данѣци, само онова облагане, въ което проличава една голѣма справедливостъ, може да намѣри одобрение въ народа. И обратното: всѣка данѣчна тежестъ, наложена безогледно, само ще докара до едно отрицание, както имаме случаи въ миналото, ще докара хиляди жалби за обтѣжаване опредѣления данѣкъ и пр.

Г-да народни представители! Преди да свърша, азъ искамъ да направя и една скромна критика на законопроекта. Тя се изразява въ следното. Споредъ законопроекта, сумитѣ, събрани въ бѣдѣе отъ пѣтѣн данѣкъ — 15% въ бѣдѣе, а досега 5 или 10% — се внасятъ въ фондъ „Пѣтица“. Тоя фондъ служи изключително, както показва името му, за постройка на пѣтица. Желѣзнопѣтниятъ данѣкъ пѣкъ се внася въ една смѣтка — постройка на нови желѣзнопѣтни линии и разширение на пристанищата.

Г-да народни представители! Тия два данѣка, които до днесъ сж тежби и отъ днесъ ставатъ истински данѣци, като върхунина, носятъ своето име не споредъ обекта на облагането, а споредъ целитѣ на разходъта. Това е неоправдано съ нищо. Никога единъ данѣкъ не трѣбва да носи името на целитѣ, за които се разходва, защото у насъ нѣма данѣкъ за просвѣтата, нѣма данѣкъ за полицията, нѣма данѣкъ за правосъдието, а има данѣци за посрѣщане разходитѣ на нашата държава. Следователно, ние не трѣбва да имаме и пѣтѣн данѣкъ, не трѣбва да имаме и желѣзнопѣтѣн данѣкъ. Ние трѣбва да имаме данѣци. Тия данѣци сж единственото сръдство на една правова държава да събере пари, сръдства за своята издрѣжка, за провеждането на своята политика, за строежъ, за благоустройство и пр. Затова, казвамъ азъ, че тази система е отживѣла вѣка си. Отъ друга страна, като махнемъ името „пѣтѣн данѣкъ“ и „желѣзнопѣтѣн данѣкъ“, сѣщо така трѣбва да премахнемъ и съответнитѣ фондове. Сега вземаме сръдствата, които постѣпватъ отъ пѣтния данѣкъ, и ги слагаме въ фондъ „Пѣтица“; вземаме сръдствата, които постѣпватъ отъ желѣзнопѣтния данѣкъ, и ги слагаме въ отдѣлна смѣтка „Желѣзници“. Какво постигаме съ това? Ше кажете, че задоволяваме нуждата отъ пѣтица и желѣзнопѣтни линии. Далечъ не. Миналата сесия ние гласувахме единъ милиардъ лева и нѣщо извънредни разходи за постройката на пѣтица и желѣзнопѣтни линии. Ако днесъ има нѣщо най-важно, безъ което не може, както въ стопанския животъ, така и при осъбената военна конюнктура, въ която живѣемъ, това сж

хубавитѣ пѣтица. Кой отъ васъ не знае, че разковничето на германскитѣ победи се крие въ това, че германцитѣ започнаха своята подготовка съ направата на модерни и здрави пѣтица? Съ това съзнание пропити, какво постигаме, като реализираме единъ фондъ отъ 200-250 милиона лева, когато за направата на пѣтицата ни трѣбватъ единъ милиардъ лева? Ето въ днешния дневенъ редъ бѣха сложени за гласуване заемъ за нови стотии милиони лева — 360 милиона лева за довършване на пѣтица и за строежъ на нови желѣзнопѣтни линии. Азъ намирамъ, че ковчегникътъ на нашата хазна е единъ — това е министърътъ на финанситѣ. Азъ намирамъ, че сръдствата трѣбва да се концентриратъ тамъ и да се администратъ чрезъ добре обучени, добре тренирани, добре подгоствени органи на Министерството на финанситѣ. Министърътъ на финанситѣ ще прибира приходитѣ, а разходитѣ ще ги извършватъ отдѣлнитѣ министри по своитѣ ведомства, както е досега. Ако ни трѣбватъ училища, министърътъ на финанситѣ ще намѣри паритѣ, министърътъ на просвѣтата ще ги разходва; ако ни трѣбватъ болници, министърътъ на финанситѣ ще намѣри паритѣ, а министърътъ на вътрешнитѣ работи и народното здраве ще ги разходва; ако ни трѣбватъ пари за пѣтица, министърътъ на финанситѣ ще намѣри паритѣ, министърътъ на благоустройството ще ги разходва. Това е системата. Ние тукъ правимъ едно отклонение, споредъ мене, съ нищо неоправдано.

Въ законопроекта има и друго нѣщо, което азъ не одобрявамъ — съжалявамъ, че не е тукъ г-нъ министърътъ на благоустройството — но по което искамъ да направя своитѣ препорѣки. Съ новия законопроектъ, г-да народни представители, се напуска трудовиятъ принципъ, напуска се началото, споредъ което пѣтния данѣкъ може да се отработи лично. Не съмъ азъ, който нѣма да признае, че строежътъ на пѣтицата днесъ не иска само превъзъ, не иска само копане, а иска добре обучени работници, иска павета, иска чакълъ, иска нови машини. Въ миналата сесия отъ туй мѣсто моятъ уважаемъ колега г-нъ Радоловъ застъпи противно становище — и сега сигурно ще го застъпи пакъ — че ние не трѣбва да напускаме трудовия принципъ. Азъ не съмъ противъ това, този принципъ вече да го изоставимъ, защото, г-да народни представители, трѣбватъ сръдства за голѣми и важни строежи. За новитѣ строежи трѣбватъ не вече, както казахъ, само единъ копачъ, една лопата и единъ човѣкъ, а трѣбватъ много машини, много павета и пр. Но, г-да народни представители, кой ще пострада отъ това? Ше пострадаме ние, не лично азъ, а моитѣ избиратели, които живѣятъ въ една полѣка околия, презъ която, за нещастие, не минаватъ важни пѣтни артерии, като тази София—Пловдив—Цариградъ или като подбалканската — София—Бургазъ, а минаватъ първокласни, второкласни и третокласни шосета. Благодарение на липсата на системностъ въ строежа на пѣтицата, селата въ тая околия не сж свързани и съ тия пѣтица. Може би улици около това, че трѣбва да се построятъ по-скоро голѣмитѣ пѣтни артерии, много села оставатъ, за нещастие, несвързани и съ третокласни пѣтица. И какво е положението? Край Нова-Загора гледате първокласни и второкласни шосета, а 15 села по на 2-3 километра настрана отъ тѣхъ нѣматъ шосе до най-близкия държавенъ пътъ. Зимно време тия села сж изолирани, оттамъ човѣкъ не дохожда. Нѣма разумъ въ тая система. Азъ не съмъ противъ строежа на голѣми пѣтни артерии — тѣ сж важни — не съмъ и противъ строежа на пѣтица отъ стратегически съображения — и тѣ иматъ своето значение — но искамъ, когато се правятъ голѣми пѣтни артерии, отсега да се отдѣлятъ сръдства, за да може въ близко време всѣко село да бѣде свързано съ пѣтица, не съ държавнитѣ шосета, а съ близкитѣ първокласни, второкласни или третокласни шосета. Азъ не намирамъ за разумно, щомъ напускаме трудовия принципъ, да се строятъ пѣтица у насъ, които не сж държавни, а сж общински. Всички пѣтица трѣбва да станатъ държавни; държавата трѣбва да има програма за строежа на пѣтицата. Държавата има своитѣ хора обучени, тренирани, тя има своитѣ машини, тя има всичкитѣ съорѣжения, които днесъ сж необходими за строежа на модерни пѣтица. Не бива държавата да оставя да има общински пѣтица, които се строятъ по примитивенъ начинъ, които много често не могатъ да се доизкарватъ и които, при сегашната система, щомъ нѣма да има отбиване въ натура на пѣтната тежба, ще останатъ непостроени завинаги. А за да се постигне това, би трѣвало да се измѣни и съответниятъ законъ за пѣтицата.

Г-да народни представители! Азъ свършвамъ по този въпросъ. Ше кажа само една дума за третата задача, именно да се реализиратъ повече приходи за държавата. Макаръ, че е много рисковано единъ народенъ представителъ да

казва отъ трибуната на Народното събрание, че поддържа единъ проектъ за увеличаване на данъци, съ тия разбирания, които ви изложихъ, азъ поддържамъ законопроекта, съ който се увеличаватъ данъците на тѣзи, които иматъ надъ 8.000 л. данъкъ досега. Защо? Защото, г-да народни представители, когато се гласуваше бюджетътъ на държавата, като членъ на бюджетарната комисия, азъ проследихъ отъ самото начало докрая всички педоарии въ комисията, и общитѣ дебати по бюджета, тукъ, въ пленума, но не чухъ нито единъ отъ васъ да направи намекъ за повече икономии, да предложи съкращаване на разходи, а, напротивъ, чухъ и тукъ, въ пленума, и горе, въ бюджетарната комисия, предложения следъ предложения: дайте пари за нова болница, дайте пари за нова телеграфо-пощенска станция, дайте пари за още единъ пощалионъ, дайте пари за още единъ касиеръ, дайте пари за други нужди, за пѣтица, за желѣзници и пр., както преди малко и г-нъ Екимъ Екимовъ предложи много основателно да се отдѣлятъ срѣдства и за довършване желѣзницата Ловечъ—Троянъ. Ние гласувахме маса кредити за тия нужди, г-да народни представители. Който казва: „Давайте срѣдства“, той трѣбва да каже веднага отгдето ще се взематъ тия срѣдства. А източникътъ е само единъ — това сѣ данъцитѣ. Щомъ ние трѣгваме по една политика на голѣми, масови строежи; щомъ ние сме въ военна конюнктура, когато разходите за войската се увеличаватъ; щомъ ние сме съгласни, че за тая войска трѣбва да се даватъ срѣдства, тия срѣдства чие ще ги намѣримъ, като увеличимъ данъцитѣ. Въпросътъ е — и тамъ е разковничето за разрешаването на тази проблема — какъ ще стане това увеличение. Това разковниче е намѣрено отъ г-на министра на финанситѣ: ще се увеличатъ данъцитѣ тамъ, дето има повече, дето има излишци, а ще се намалятъ данъцитѣ до минимумъ тамъ, дето нѣма.

Съ тия разбирания, проникнатъ отъ съзнанието, че ще извършимъ едно добро дѣло за заздравяването, за уясняването и за действителното опростотворяване на данъчната система, азъ заявявамъ, че ще гласувамъ за законопроекта. (Ръкоплѣскания)

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Минчо Ковачевъ.

Минчо Ковачевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Въ миналата сесия не малко наши другари повдигнаха въпроса за унифицирането на данъцитѣ, за сливането на отдѣлнитѣ срокове на плащане, за да може по този начинъ стопанинътъ да централизира своитѣ мисли предимно въ творческата си работа, а не да ги разпичава въ непрекъснато следене на тия срокове. За да се повдигне този вой, тѣй да се каже, противъ тия разпрѣснати и разпокъсани данъци и срокове, имаше доста основание. Предъ мене стои единъ календаръ за сроковетъ за 1940 г., който предвижда 248 срока само отъ 1 септемврий до 1 януарий, за 4 месеца; срокове, които трѣбва да се спазятъ и които, неспазени, водятъ подиръ себе си фатални последици — глоба, актове, даже нѣкѣде и опозоряване. Къмъ тѣзи 248 срока за 4 месеца не сѣ прибавени сроковетъ, които всѣки стопанинъ би трѣбвало да има евентуално предъ митницитѣ, предъ Министерството на търговията, което ежедневно изкарва наредби все съ срокове и то фатални срокове, съ глоби и т. н. Естествено, че трѣбваше да се взематъ нѣкакви мѣрки за съкращаването, за намаляването на тия срокове. Ако имаме 248 срока, безъ тия на Министерството на търговията, отъ 1 септемврий до 1 януарий — отъ 1 януарий до 31 декемврий, за 12 месеца, азъ приемамъ, че сроковетъ нѣма да сѣ по-малко отъ 500, да ги приемемъ 400. Днесъ ние сме свидетели на първия маршъ къмъ съкращаването на тия 400 или повече срокове. Ще съкратимъ четири, ще ги направимъ на единъ, за да останатъ вмѣсто 400—397. Оттукъ можете да си представите колко още трѣбва да се работи въ това направление и колко нови инициативи трѣбва да излѣзатъ, за да се дойде най-после до желаното опростотворение.

Но задачата е да разгледамъ единъ законопроектъ, който носи заглавие „законопроектъ за опростотворение на прѣжитѣ данъци“. При такава суха материя, кждето всѣкакви громки фрази сѣ излишни или по-скоро могатъ да бждатъ пакостни, азъ ще премина направо къмъ разглеждането на законопроекта.

Сливане става на нѣколко данъци. Първо — желѣзнопѣтниятъ данъкъ, единъ данъкъ, който отначало се налагаше само тукъ-таме, кждето имаше желѣзнопѣтни строежи, но който впоследствие стана повсемѣстенъ, и то само за 2 години. Миналата сесия, както знаете, ние гласувахме единъ специаленъ законъ за желѣзнопѣтнъ данъкъ на базата на една наредба на Министерството на

вътрешнитѣ работи, която се отрече още тогава, която и сега въ мотивитѣ се наново отрича, на който дадохме срокъ само 2 години. Защо? Защото смѣтахме, че този желѣзнопѣтенъ данъкъ, който ще се събира за 2 години, има специална задача — да строимъ стратегически желѣзници. Това е свързано съ времето, което преживяваме. Затова дадохме само 2 години срокъ, не повече. Сега тоя данъкъ трѣбва да стане постояненъ — дали увеличенъ или не, ще говоримъ по-късно. Интересното въ насъ е, че щомъ единъ данъкъ се опредѣли, макаръ и еднократенъ, за единъ день, той ще не ще, по силата на нѣщата, на навика, кажете го на български по заслуждането, става постояненъ. Още по-интересно е това, че единъ ресоръ на държавната управа, желѣзницитѣ, създава специаленъ данъкъ. Азъ смѣтамъ, че ако Министерството на желѣзницитѣ създава специаленъ данъкъ за строежъ на желѣзнопѣтни линии; ако Министерството на благоустройството създава специаленъ данъкъ за строежъ на пѣтица, сѣщото право би имало и Министерството на просвѣтата да създаде специаленъ данъкъ за училища, сѣщото право биха имали и други ресори да създадатъ специални данъци, и тогава ще се объркаме свършено. Всѣко министерство ще почне да облага съ данъци, тѣй както интереситѣ, както нуждитѣ му налагатъ, безъ да държи смѣтка за постѣпленията, безъ да държи смѣтка за протеститѣ, които ще има въ обществото. Противъ такава система, по принципъ говоря въ случая, ние ще трѣбва решително да се противопоставимъ. И обратно: да одобримъ всѣко облагане отъ подобно естество, когато има времененъ характеръ, за временни нужди и то въ изключителнитѣ времена, каквито сега живѣемъ, така както постѣпихме и въ миналата сесия, когато дадохме 2-годишенъ животъ на данъка за желѣзницитѣ. Ако е въпросъ да се намѣрятъ срѣдства за желѣзницитѣ, мене ми се струва, че когато нуждитѣ на страната сѣ толкова огромни не само въ областта на нашето желѣзнопѣтно дѣло, но еднакво и въ другитѣ стопански области — напояване, електрификация и тѣмъ подобни — ще трѣбва, преди всичко, да си отговоримъ кжде най-заслужено би трѣбвало да се използватъ срѣдствата и какъ. Ако смѣтаме, че желѣзницитѣ днесъ сѣмъ недовършени, че нуждата отъ тѣхъ е голѣма, ще трѣбва да обърнемъ другата смѣтка, че тѣ притежаватъ вече една огромна инвестиция, която ще трѣбва да даде своята рентабилностъ и чрезъ тая рентабилностъ да се продължи по-нататѣшниятъ имъ строежъ. Ако ние постигнемъ сѣщия резултатъ, както съ желѣзницитѣ и въ областта на напояването, въ областта на електрификацията и въ другитѣ стопански области, които носятъ блага, и пласираме срѣдства въ други производителни мѣроприятия, безспорно, ние ще се радваме на свършено друго положение отъ това, което имаме сега.

Пѣтниятъ данъкъ. Две нови положения се създаватъ: задължава се цѣлата трудова повинностъ да работи въ областта само на пѣтищата и се освобождаватъ гражданитѣ отъ работа въ натура. Азъ съмъ голѣмъ противникъ на облагането на калпакъ. Това е единъ несправедливъ данъкъ. Но когато ще трѣбва да правимъ известни облаги, ще трѣбва, преди всичко, да излизаме отъ условията, при които живѣемъ. Днесъ съ това ще лишимъ маса български граждани да взематъ участие въ строежа на пѣтищата. Смѣтамъ, че това е несправедливо. Напълно съмъ съгласенъ, ако предварително на всички тия хора, които участвуватъ съ своя трудъ въ строежа на пѣтищата, бихме намѣрили пласментъ на тѣхния трудъ, да го използваме по другъ начинъ. Но дотогава, докогато българската държава, българскиятъ Парламентъ, българскитѣ народни представители не сѣ посочили начина и срѣдствата за намиране работа на българския селянинъ, за да използва рационално и ползотворно труда си и тогава, когато той не работи на нивата; когато той прахосва този трудъ по крѣчимѣ и подъ сѣнкитѣ не по негова вина, а по-скоро по наша вина — ние ще трѣбва да му отдѣлимъ мѣсто и въ ангарията. Само по тия съображения азъ се решително противопоставямъ на изоставянето на този данъкъ, ако щете, наречете го съ епитета „ангария“. Но ако настѣпи едно друго положение; ако ние изпѣлимъ дълга си като държавници и народни представители, като Парламентъ, за да намѣримъ пласментъ за труда на нашия селянинъ, който да струва пари и да върти блага, азъ ще бжда първиятъ, който ще кажа: спрете тая ангария, защото трудътъ е използванъ другаде по-ценно, а тукъ ще намѣримъ съответнитѣ 20-30-50 милиона лева, които могатъ да свършатъ по-добра работа.

Другъ елементъ, който се слага тукъ е въмъкването на временната трудова повинностъ. Тази малка забележка, г-да народни представители, не трѣбва да бжде отмината незабелязана. Временната трудова повинностъ е много

добро дѣло, останало отъ тѣжни времена. Съзидателътъ на тази трудова повинностъ не е ималъ за целъ да я прави фискална трудова повинностъ, както ние я изродихме днесъ. Тя имаше чисто възпитателно значение. Трудовата повинностъ трѣбваше да свърже последния работникъ съ най-големия аристократъ — съ лопата въ ръка да се видятъ единъ до другъ на работа на нѣкое обществено мѣсто. Целта бѣше да се притѣжатъ страстите, които съществуваша между работодателя и работника, между аристократа и пролетария, както навремето бѣше епитетътъ имъ. Тя имаше за целъ да привикне всѣки български гражданинъ, отъ който и да било срѣда, съ неволята на работника, който работи черна работа. Тя имаше за целъ да възпита българския гражданинъ, да го подготви за творческа работа въ случай на нужда. Тя имаше за целъ най-главно да повдигне общественото чувство на българина. Защото всички ние до единъ сте констатирали, че у насъ една отъ най-големитѣ злини е липсата на обществено чувство. Ние мразимъ общественото въобще. Трѣбваше да намѣримъ начинъ и срѣдства да свикнемъ съ него. И тогава, когато си дадете труда само за десетъ дни въ ладена постройка, въ зариване на единъ трапъ, въ засаждането на една градина, въ окаструването на една гора, вамъ е свидно за това дѣло, ние се свързвате съ това обществено дѣло и то цените. Това бѣше презъ първия наборъ, тъй да се каже, на трудовата повинностъ.

Какво излѣзе впоследствие? Всѣко добро начинание ние въ практиката го изопачаваме, оскардаляваме го. И действително, още презъ втория наборъ започна следната история. Нѣкой жболюкаръ, простѣргалъ жбба на нѣкого — удостоверение, че е отбилъ трудовата си повинностъ; другъ нѣкой лѣкаръ прочукалъ нѣкого по гърдитѣ — удостоверение, че е отбилъ трудовата си повинностъ; инженеръ нѣкой теглилъ две черти — удостоверение, че е отбилъ трудовата си повинностъ.

Стамо Колчевъ: Такива работи нѣма.

Минчо Ковачевъ: Нѣкой си знаелъ да пише, ще пише наборни списъци, по единъ-два часа ще работи въ общината — и на него удостоверение, че е отбилъ трудовата си повинностъ! А нѣкои получиха удостоверения, че сѣ отбили трудовата си повинностъ, безъ да работятъ. А това създаде гнетъ въ душата на ония, които работѣха обществена работа съ лопата въ ръка; тѣ си казаха: „Само ние ли сме призовани да работимъ?“ И тая работа даде обратенъ резултатъ, даде лошо възпитание. И почна да се върши фактически спекула съ трудовата повинностъ. Започнаха да се откупуватъ, и тя стана най-неблагородниятъ, най-нередовниятъ, най-лошиятъ данѣкъ въ страната ни. Да накарашъ най-обикновения работникъ да плати наравно съ най-големия аристократъ за обществена работа — азъ това не мога да го разбера. Трудовата повинностъ трѣбваше да се поддържа за целитѣ, за които тя бѣше създадена. Смѣташе се, че тя носи голѣми блага, че чрезъ нея се морализира българското общество. А вмѣсто туй ние създадохме най-лошия, най-несъстоятелния облогъ, който тежи на всички, който кара много българи да се нервиратъ и да роптаятъ не противъ създателя на трудовата повинностъ, колкото противъ оня, който я прилага.

Трудовата повинностъ трѣбва да бѣде използвана задължително въ районитѣ, въ които се свикватъ трудовициѣ. Всички, отъ която и да бѣдатъ срѣда, като войници трѣбва да се наредятъ, трѣбва да бѣдатъ построени, за да може да се извърши обществената работа. А обществени работи за извършване има въ всѣки районъ. Ние ще имате, наприкладъ, засаждане на овошни дървета, окаструване на гори, укрепяване на порошца, както и други благородни начинания и строежи. Трудовата повинностъ трѣбва да се отбива тамъ, където се вижда резултатътъ отъ нея, за да гали душата на онзи, който е далъ своя трудъ въ нея, за да се радва той на творението си. Тамъ е нейното мѣсто. Иначе трѣбва да се махне, защото, ако се продължава по тоя пѣтъ, както досега, тя дава много лошо възпитание.

Азъ моля, при разглеждането на законопроекта въ комисията, това измѣнение досежно натуралната пѣтна тежба, решително да го отхвърлимъ. Нѣма да говоря, че тя ще увреди интереситѣ на общинитѣ. Преди всичко, азъ не съмъ съгласенъ да се използва тя като фискална мѣрка отъ общинитѣ.

Второ опростотворяване става съ еднодневния данѣкъ.

Азъ имамъ случай и въ миналата сесия да атакувамъ тази основа, върху която се събираше този данѣкъ, защото той стана не еднодневенъ, а многодневенъ, понеже се гласува и законътъ за обезпечаване на държавната сигурностъ.

Еднодневниятъ данѣкъ, както това се признава и въ самитѣ мотиви, се вече отрича въ тази му постановка. Изправя се една сторена голѣма грѣшка. Смѣтамъ, че направихме тогава много голѣма грѣшка, извършихме една не-правда, като взехме за основа на единъ законъ едно окръжно на Министерството на вътрешнитѣ работи. Грѣшката днесъ се изправя. Нѣма нищо по-радостно отъ това, да се осъзнае една сторена грѣшка и да се изправи. Вървимъ ли по този пѣтъ, азъ съмъ сигуренъ, че ще стигнемъ на добъръ край. Но тежко ни, ако чувствуваме грѣшката и продължаваме да я вършимъ. Защо? Защото нѣкой си щѣлъ да се поразсърди. Това е едно радостно явление у насъ, което трѣбва да тачимъ много повече, отколкото нѣкои много крупни постижения.

Но, г-да народни представители, азъ нѣма да отрека ползата отъ сливането на тѣзи три данѣка. Тази полза е много ясно изразена въ самитѣ мотиви. Наброени сѣ 19 точки поредъ, които ползватъ преди всичко държавното съкровище. Чрезъ туй сливане държавното съкровище спестява маса трудъ, маса канцеларски разходи, избѣгва недоборитѣ и пр. Това сливане е въ интереса на самата държава, а успоредно съ туй то облекчава до голѣма степенъ и данѣкоплатцитѣ. Постигатъ се два добри резултата.

Но когато се цели да се постигнатъ тѣзи резултати, ние трѣбва да си зададемъ въпроса: става ли чрезъ това сливане увеличение на данѣцитѣ или има само едно опростотворяване, както е заглавието на законопроекта?

Г-да народни представители! Азъ ще отговоря решително, че има голѣмо увеличение на данѣчното облагане, г..

Стамо Колчевъ: Мотивирайте се!

Минчо Ковачевъ: Ще се мотивирамъ и то нагледно. — ... което е въ разрѣзъ съ изявленията на г-на министъра на финанситѣ. Тѣзи изявления азъ не съмъ ги чулъ, но въ обществото се разправя за тѣхъ, че ги чули и чели, че нѣмало вече увеличение на данѣчното облагане.

Министъръ Добри Божиловъ: Г-нѣ Ковачевъ! Ако позволите една дума само. Азъ ще Ви моля да конкретизирате мисълта си: къде има увеличение, къде има намаляване и изобщо има ли увеличение.

Минчо Ковачевъ: Да, тъкмо това ще кажа.

Д-ръ Иванъ Вазовъ: Общо увеличение нѣма. Има увеличение на облога на голѣмитѣ, а не на малкитѣ.

Минчо Ковачевъ: Г-да народни представители! Всички тѣзи данѣци се събиратъ върху прѣжитѣ данѣци: върху оборота, върху поземления данѣкъ, върху общия доходъ. Азъ ще си послужа съ общи цифри, преди да дойда до въпроса, кого засѣга това и кого не.

Презъ миналата 1939 г. ние имаме постѣпления отъ всичкитѣ тѣзи данѣци, по тѣзи три закона, въ рамѣтъ на 1.300.000.000 крѣгло. Тази година, вследствие на увеличението на данѣцитѣ презъ миналата сесия на индустриалцитѣ, на търговцитѣ, па и на нѣкои други, тия постѣпления ще възлѣзатъ на 1.600.000.000 л., но азъ ще приема, че ще бѣдатъ 1.500.000.000 л.

Министъръ Добри Божиловъ: Прѣки данѣци ли?

Минчо Ковачевъ: То е отъ данѣка-занятие, отъ данѣка върху общия доходъ, допълнителния данѣкъ върху общия доходъ, оборотния данѣкъ, данѣкъ върху наемитѣ и безобложния данѣкъ.

Министъръ Добри Божиловъ: Отъ всички тѣзи данѣци до 31 октомврий сѣ постѣпчили 1.050.000.000 л.

Минчо Ковачевъ: Ще имате най-малко 1.500.000.000 л.

Министъръ Добри Божиловъ: До края на октомврий.

Минчо Ковачевъ: Азъ ще говоря върху 1.500.000.000 л. Ако се намали тази цифра, приемамъ да се извиня предъ чѣлия Парламентъ.

Стамо Колчевъ: Нищо де — за 200.000.000 л. нѣма да споримъ! (Смѣхъ)

Минчо Ковачевъ: Ако приемемъ, че ще изключимъ една голѣма частъ отъ този данѣкъ-занятие — защото дребнитѣ доходи до 18.000 л. не се облагатъ; ако приемемъ, че ще изключимъ нѣкои постѣпления и отъ поземления данѣкъ — нека приемемъ, че по останалитѣ облож

ще постъпят 1.200.000.000 л. По 15% — това сѣ 180.000.000 л. пѣтенъ данѣкъ. А преди малко се говорѣше за търсене на 44.000.000 л., а постъпили само 18.000.000 л. Върху желѣзнопѣтния данѣкъ 5% — около 60.000.000 л. и толкова върху еднодневния данѣкъ. Еднодневниятъ данѣкъ нѣма да бѣде увеличенъ, ще бѣде поне относително по-справедливъ, отколѣто по-рано. Споредъ мене, ще имаме една нова данѣчна тежестъ по тия три закона — не искамъ да споменавамъ она за обезпечаване сигурността на страната, който е за въоръжение — отъ около 300.000.000 л. на българскитѣ данѣкоплатци.

За мене изпѣква най-напредъ въпросътъ: поносимъ ли е този новъ данѣкъ, следъ ония увеличения на данѣчното бреме, които направихме въ миналата сесия, или е непоносимъ? Отъ наблюденията, които правя, ние сме стигнали до крайния предѣлъ на облагането и ми се струва, че всѣко по-нататъшно облагане, безъ да потърсимъ начини за увеличение дохода на българскитѣ граждани, отъ който доходъ да вземемъ, е немислимо и не трѣбва да се мисли за ново облагане.

Вториятъ въпросъ, който изпѣква предъ насъ, е: въ чия тежестъ е този новъ данѣкъ? Дали е той безразборно въ тежестъ на цѣлия български народъ, или освобождава известни срѣди, а облага по-имотнитѣ? За да си отговоримъ на този въпросъ, ще трѣбва накратко да спомена какви данѣци сѣществуватъ у насъ и върху кого тежатъ тѣ. Ние имаме най-напредъ единъ данѣкъ-занятие, който се опредѣля така на приумица върху дохода на стопанскитѣ съсловия. Азъ ще приема, че този данѣкъ горе-долу отговаря на действителнитѣ приходи и че е напълно справедливъ.

Следъ това иде единъ облогъ, така наречениятъ данѣкъ върху оборота. И въ първата сесия имаме случай да говоримъ, че единъ отъ най-несправедливитѣ данѣци е данѣкътъ върху оборота, но ние го приемаме и го поддържаме, затуй защото системата за облагане доходитѣ се оказа неподходяща за насъ. Данѣчната властъ съ своя бюрократизъмъ и формализъмъ тормозѣше данѣкоплатцитѣ. Отказахме се отъ облагане на приходитѣ и приехме да се плаща върху оборота, за да бѣдемъ спокойни. Приехме данѣка върху оборота, макаръ че е свършено несправедливъ. Несправедливъ е, защото ние, преди всичко, при облагане на занаятчийнѣ търсимъ да ги обложимъ съ 10% отъ тѣхната печалба, поставяме върхнини и данѣкътъ се увеличава. А съ данѣка върху оборота ние стигнахме до едно облагане, което на много мѣста надвишава печалбата. И мене ми прави впечатление, че въ мотивитѣ на законопроекта се прави едно сравнение и се казва: приемаме, че тѣзи, които плащатъ данѣкъ върху оборота, печелятъ чисто, нето 10%.

Г-да народни представители! За да се спечелятъ 10% чисто, нето, следъ като се прибавятъ къмъ тия 10% режийнитѣ разности на едно предприятие, лихвитѣ и т. н., ще трѣбва да се печели най-малко 25% бруто. И азъ се чужда какъ българската властъ ще остави българския търговецъ и индустриалецъ да печелятъ 25% и дали нѣма да намѣрятъ родопискитѣ мѣста да правятъ пѣтица и да чукатъ камъни! Нали Министерството на търговията обяви вчера, че се допуска само 5% печалба на гъона? Какъ може да се смѣта тогава, че при опредѣляне на данѣка трѣбва да се смѣта за всѣка продажба най-малко 10% печалба?

Азъ мисля, че г-нѣ министърътъ на финанситѣ ме разбра. Ако не ме е разбралъ, мога да повтори.

Министъръ Добри Божиловъ: Понеже ми задавате въпросъ, да Ви отговоря. Не мога да разбера, щомъ като данѣкътъ върху оборота е 10%, какъ намирате, че трѣбва да се печели 25%! Ако вземемъ 25% бруто — отговарямъ Ви, понеже ме предизвиквате — . . .

Минчо Ковачевъ: Има го въ Вашитѣ мотиви.

Министъръ Добри Божиловъ: . . . 10% на 100 л. оборотъ прави 10 л. печалба, 25% — да вземемъ срѣдно най-големото облагане — е 2 1/2%. Значи, 2 1/2% данѣкъ е четвъртъ отъ печалбата 10%. Съ върхнинитѣ ще стане всичко 5%. Обаче това е за единъ оборотъ единъ пѣтъ въ годината. Вземете и такива индустрии и търговии, които правятъ 2-3 пѣти оборотъ и намѣрите данѣка върху годишния рентабилитетъ. Тая смѣтка е важната.

Тодоръ Поляковъ: Важното е, че оборотътъ се крие най-често.

Министъръ Добри Божиловъ: Да кажемъ, че не се крие.

Минчо Ковачевъ: Ако дойде, г-нѣ Поляковъ, да се крие оборотътъ, азъ се чужда какво ще се облага. Съгласни ли сте да махнемъ това облагане?

Министъръ Добри Божиловъ: Г-нѣ Ковачевъ! Азъ Ви моля да остане да Ви отговоря после, защото не е хубаво така да се прекъсва. Като свършите, азъ ще Ви отговоря.

Минчо Ковачевъ: Трѣбва да се изяснятъ тия въпроси. Има ги въ мотивитѣ.

Министъръ Добри Божиловъ: Има ги въ мотивитѣ, обаче тѣ не сѣ добре разбрани. Мисълта въ мотивитѣ е тая: ако 1.000 л. оборотъ даватъ 100 л. печалба, . . .

Минчо Ковачевъ: Азъ оспорвамъ това.

Министъръ Добри Божиловъ: . . . вземете 5%, направете смѣтка и кажете, колко пѣти оборотъ се прави въ годината, за да намѣрите годишния рентабилитетъ. Значи, каса е се за 2 1/2% данѣкъ, който съ върхнинитѣ ще стане 5%.

Минчо Ковачевъ: Данѣкътъ не се събира върху печалбата, а върху оборота.

Министъръ Добри Божиловъ: Г-нѣ Ковачевъ! Понеже искате да се обяснимъ, азъ Ви моля да кажете: колко търговски и индустриални предприятия правятъ единъ пѣтъ оборотъ и каква е годишната имъ печалба?

Минчо Ковачевъ: Азъ ще посоча конкретни примѣри. Ако се смѣта, че една търговска или индустриална фирма може да спечели чисто 10% върху своя оборотъ, като прибавите къмъ него най-малко още 12% режийни разности, като прибавите и лихвитѣ, то значи, че ще трѣбва да търсимъ печалби върху коштуемата цена най-малко 25%. За 25% печалба, ако Министерството на търговията узнае, мѣсто нѣма за индустриалеца въ индустрията.

Въ едно предприятие, въ една фирма, при каквито и благоприятни условия да работи, не може да остане чиста печалба повече отъ 3-4%, максимумъ 5%, още повече сега, когато всичко се дирижира. Къмъ обикновената режия, която тежеше на индустриалнитѣ и на търговскитѣ предприятия, ще трѣбва да прибавите още заплатитѣ на милитаризирани чиновници, които дойдоха да засилятъ режията, вносцитѣ за пенсийнѣ на умственитѣ работници, за които пенсия сега ще гласуваме законъ; увеличението на заплатитѣ на работницитѣ съ 15%, което се даде сега на последѣкъ, и т. н. Режията се увеличава и отъ намаляване на оборота. Печалбитѣ се съкратяватъ още повече отъ нескончаемитѣ глоби — не говоря за глобитѣ по закона за спекулата, но за глобитѣ за пропускане на срокове и т. н.

Когато ще правимъ единъ сериозенъ разборъ, не може въ никой случай да предвиждаме чиста печалба отъ оборота повече отъ 4-5%. И върху тази база ние ще трѣбва да конструираме по-нататѣкъ облагането. Тамъ горе-долу ние ще трѣбва да търсимъ печалбата отъ оборота.

За да ви бѣде ясно какви сѣ увеличенията на обложитѣ, направени въ миналата сесия, и ония увеличения, които сега се правятъ, безъ ония, по двата законопроекта, съ които утре ще се занимаваме, азъ ще си позволя да ви представя една кратка неопорима таблица.

Данѣкътъ на една фирма, която е плащала въ миналото 200.000 л. оборотенъ данѣкъ, наедно съ желѣзнопѣтния и съ пѣтния данѣци, стига къмъ 270.000 л. за 1939 г. За 1940 г., съ новия желѣзнопѣтенъ данѣкъ и съ новото увеличение на данѣцитѣ стига къмъ 387.000 л. — едно увеличение, което отива надъ 40%. Данѣкътъ на друго едно предприятие съ 300.000 л. оборотенъ данѣкъ, наедно съ всички облагания презъ 1939 г., стига 361.000 л.; днесъ при сѣщия оборотъ данѣкътъ стига къмъ 625.000 л. безъ да сѣ прибавени 70-тѣ% върхнина по другия законопроектъ. Като прибавимъ и тѣхъ, данѣкътъ отива къмъ 1.000.000 л. срещу 360.000 л. за 1939 г. Ще трѣбва да прибавимъ още и данѣка върху общия доходъ. Ако фирмата е еднолична, събирателно дружество, или дружество съ ограничена отговорностъ, може да се отиде даже до удвояване на данѣка.

Нѣкой отъ народнитѣ представители: Тѣзи фирми, които сочите, една и сѣща работа ли сѣ работили по-рано и сега? Ако тази година сѣ правили доставки, може бѣ двойно и тройно повече печалба да сѣ изкарвали.

Минчо Ковачевъ: Когато се прави законъ, не се прави за ония, които случайно сѣ спечелили. Той се прави за българскитѣ граждани.

Същият народен представител: Азъ питамъ за тѣзи случаи, които Вие сочите.

Минчо Ковачевъ: Една фирма отъ по-голямъ масщабъ, която е плащала преди 1939 г. 515.000 л. оборотенъ данѣкъ, съ всички врѣхнини, възлизашъ на 651.000 л., днесъ тя трѣбва да плати 1.070.000 л., безъ 70-тѣ% по другия законопроектъ, безъ данѣка върху общия доходъ, ако фирмата е еднолична или събирателно дружество.

Г-да народни представители! На васъ е ясно, че разглежданиятъ законопроектъ не предвижда само едно опростотворяване на прѣжитѣ данѣци, а същевременно едно чувствително увеличение на тѣзи данѣци. Не съмъ азъ, който ще плача за данѣкоплатеца, стига той да може да плати. Азъ виждамъ казано въ мотивитѣ, че облагането нѣкъде отива и до 90%. Азъ бихъ билъ съгласенъ да вземемъ отъ българския гражданинъ и 99%, но този единъ процентъ, който ще му оставимъ, да му стига да може да живѣе съ него; да не отидемъ до тамъ, че като му вземемъ 30—40%, нищо да не остане за него. Щомъ се базираме върху данѣка върху оборота, въ повечето случаи ще вземемъ не само всичката печалба, но ще вземемъ и капитала.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Г-нъ Ковачевъ! Ще свършите ли скоро?

Минчо Ковачевъ: Още 10-15 минути.

Министъръ Добри Божиловъ: Нека завърши.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Г-да народни представители! Моля ви да се съгласите да продължимъ заседанието, докато свърши речта си г-нъ Минчо Ковачевъ. Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка Мнозинство, Събранието приема.

Завършете, г-нъ Ковачевъ.

Минчо Ковачевъ: За да видите каква е разликата при облагането, въ зависимостъ отъ това каква е фирмата, азъ ще ви посоча следния примѣръ. Ако една фирма, която плаща оборотенъ данѣкъ 500.000 л., е еднолична, въ 1939 г. ще плати 515.000 л., а сега ще плати 772.000 л.; плюсъ това ще плати 5% — 38.000 л.; 15% — 115.050 л. и еднодневенъ данѣкъ — 38.000 л., данѣкъ върху общия доходъ — 1.034.000 л. — защото данѣкъ върху общия доходъ се намира, като се вземе оборотниятъ данѣкъ и се помножи на 5, безъ да се държи смѣтка, дали е печалба или не — и като се прибавятъ на тая фирма и 70-тѣ%, които се искатъ съ другия законопроектъ, ще станатъ 3.260.000 л. Ако пъкъ случайно собственикътъ е ергенъ, като се прибавятъ 12% ергенски данѣкъ, фирмата ще трѣбва да плати 3.650.000 л., докато миналата година е плащала само 515.000 л. — следователно, 7 пѣти повече. Искамъ сега да направя едно сравнение, за да видите, какъ хората ще прелитатъ отъ една врата на друга. Ако същата фирма е акционерно дружество, тя ще плати 1.749.000 л. Ако фирмата е събирателно дружество, съ двама съдружници, ще плати всичко 2.900.000 л. Касае се за фирма, която е плащала оборотенъ данѣкъ 500.000 л., отговарящъ на кръгло 25.000.000 л. оборотъ. Това е фирма, която пресилва своята работа, отива по пѣтя на силната конкуренция, за да намѣри плащантъ на своитѣ стоки. Ако има нѣкой да върва, че отъ 25.000.000 л. оборотъ могатъ да се спечелятъ 5 1/2 милиона лева, защото 25 милиона оборотъ иматъ 1 1/2—2 милиона лева режийни разноски, нека да ми го каже.

Това е положението, това е картината.

Г-да народни представители! Поради това, че е късно, нѣма да ви отнема повече време. Споредъ мене, настоящиятъ законопроектъ, пѣкъ и другитѣ, по които ще си позволя да взема думата, представляватъ перпендикуляренъ ударъ, шука върху дружествата (смѣхъ), върху търговскитѣ и индустриалнитѣ фирми въ България. Азъ смѣтамъ, че този законопроектъ е първата торпила, която удря точно въ центъра и раздвоява парахода, а втората ще дойде съ законопроектитѣ, които утре ще разискваме. Ако действително е така, азъ вѣрвамъ, че съ г-на министъра на финанситѣ, който е пръвъ финансистъ, много добъръ финансистъ, ще се разберемъ и той самъ ще се убеди бързо въ всичко туй, което му говоря. Азъ виждамъ, той има добри желанія да създаде едно прогресивно облагане, но граво да ви кажа, малко е попрекалилъ въ това, като е смѣталъ, че сегашната конюнктура е такава, че хората печелятъ Богъ знае какви голѣми богатства.

Ще повдигна сега въпроса: трѣбватъ ли ни на насъ търговски и индустриални фирми или сме решили да ги унищожимъ? Трѣбва ли да проведемъ една политика на

унищожение на търговскитѣ и индустриалнитѣ фирми — защото чрезъ такава страшно облагане ние провеждаме една тъкмо такава политика — или трѣбва да кажемъ: не, тия фирми намъ ни трѣбватъ, и ако ни трѣбватъ, да се коригираме. Ако решимъ, че не ни трѣбватъ, азъ, г-да, искрено ви казвамъ, че ще гласувамъ всички постановления на законопроекта.

Г-да! Нашиятъ търговски животъ, условията въ нашата страна ни повеляватъ преди всичко създаване на капитали. Нѣма да защита частния капиталъ, а ще защита колективния капиталъ — капиталътъ на кооперацията, капиталътъ на акционернитѣ дружества, капиталътъ на събирателнитѣ дружества, капиталътъ на командитнитѣ дружества. Нѣма въ страната ни условия за еднолични голѣми капиталисти. А условия за рекрутиране, за създаване на обществени капитали има огромни. Кресятъ, тѣй да се каже, нуждатъ отъ такива капитали и ние трѣбва да ги търсимъ. Но за да ги намѣримъ, трѣбва да създадемъ условия за тѣхното рекрутиране, за тѣхното събиране. Направихме ли нѣщо? Не. Ние и до днесъ още продължаваме да ги гонимъ, продължаваме да ги разсипваме, продължаваме да ги унищожаваме. Азъ още си спомнямъ какъ въ 1929 г. се издаде една специална наредба, ония акционерни дружества, които раздаватъ дивиденди, да бждатъ унищожени — да не имъ се дава кредитъ. Това бѣше една страшно лоша политика, защото акционернитѣ дружества преди всичко трѣбва да даватъ дивиденди, за да бждатъ свърталище, кждето да се рекрутиратъ обществени капитали, за да бждатъ привлечени въ тѣхъ и ония деятели, които заслужава да работятъ. Унижожихме раздването на дивиденди и по таквъ начинъ компрометирахме и безъ това вече до известна степенъ компроментираното акционерно дѣло у насъ. Ако ние обложимъ по този начинъ и кооперацията, както акционернитѣ дружества, рискуваме да я ославимъ въ невъзможностъ да дава дивиденди а недаването на дивиденди значи, че има нѣщо, значи шушукане, значи, че не върви — дай да си теглимъ влоговетѣ, дай да си теглимъ дѣловетѣ и т. н.

Г-да народни представители! Трѣбва да бждемъ особено внимателни. Ние живѣемъ въ едно време, въ което капиталътъ е крайно чувствителенъ. Ние ще трѣбва да го пазимъ, да не го накръняваме, защото разбутаме ли малко сигурността, за него нѣма граници, той бѣга презъ комина.

Ако ще трѣбва да мислимъ да рекрутираме, да създадемъ въ страната си обществени капитали въ различнитѣ форми, които законитѣ у насъ позволяватъ, капиталъ, който може да влѣзатъ въ творчески животъ, да създадатъ нови блага, да разработятъ страната ни, да разработятъ ония богатства, които стоятъ скрити и по които ние тъпчемъ, като не виждаме, че тъпчемъ върху ценности, ние ще трѣбва преди всичко да създадемъ почва за вирѣнето на дружествата.

Мене ми прави впечатление често пѣти, че ние, така да се каже, отъ срѣднитѣ вѣкове имаме органическа омиа къмъ българската търговия и индустрия, защото, ако сме нѣмали тази омиа, нѣмаше защо навремето Асенъ II да вика дубровнишкитѣ търговци да търгуватъ въ България. Тази органическа омиа като че ли още съществува у насъ. Азъ често пѣти слушамъ тукъ громки фрази за етатизирване, докато пъкъ въ отговора на тронното слово виждамъ свършено друго: частната инициатива, частната инициатива и т. н. Изглежда, че тукъ има смѣшение, има нѣщо, което клони да предизвика вавилонско стѣлпотворение. Трѣбва единъ пѣтъ завинаги да очертаемъ трасето, по което да вървимъ, защото менъ ми се струва, че има едно здраво трасе, а ние все вървимъ въ хендека. Ако ще трѣбва да създадемъ условия, почва за вирѣнето на обществения капиталъ, ако ще трѣбва да се радваме, тѣй да се каже, на разработването на нашитѣ богатства и да не викаме дубровнишкитѣ търговци на нова смѣтка въ България — защото май ще дойдатъ — ще трѣбва да бждемъ внимателни къмъ сдруженията. Въ никой случай не трѣбва съ данѣчната система да ги поставяме въ невъзможностъ да работятъ. Тия стопански форми, въ които не преобладава частниятъ капиталъ, а преобладаватъ общественитѣ срѣдства, ще трѣбва да бждатъ насърдавани и даже да се отиде по-нататѣкъ — всѣко подобрене, всѣки новъ строежъ да бжде освобождаванъ отъ данѣци, а не да бжде изземвана цѣлата печалба и даже да бждатъ засѣгани капиталитѣ.

По отношение на акционернитѣ дружества ще трѣбва да поправимъ търговския законъ. Но азъ смѣтамъ, че върху този проблемъ, който е тѣй интересенъ, тѣй жизненъ, ще трѣбва да говоря на друго мѣсто.

Тукъ, обаче, искамъ да избързамъ да обърна вниманието на г-на министра на финанситъ, че акциитъ на акционернитъ дружества се изнасятъ презъ българската митница като вехти книги.

Министъръ Добри Божиловъ: Вzeti сж мърки.

Минчо Ковачевъ: Азъ зная, че се изнасятъ като вехти книги. Такъвъ е законътъ за митнишката тарифа; ще заплатесете акциитъ въ митницата, ще ги тарифиратъ като вехти книги и ще ви ги пратятъ.

Министъръ Добри Божиловъ: Не ги пушаме.

Минчо Ковачевъ: Много хубаво, че сте се сътили, но допреди една седмица така ставаше.

Г-да народни представители! Безъ да отнемамъ много вашето време, ще се спра и на друго нѣщо. Когато едно данъчно бреме ще легне върху българския народъ, не трѣбва само да се види какви сж отраженията между насъ самитъ, а да се потърси какви сж тѣ и навънъ. И доколкото имахъ случай да чуя, мога да ви увѣря въ едно: българското общество е смутено отъ новитъ облагания, които се правятъ; смутени сж пенсионеритъ, колкото и малко да сж засегнати, смутени сж чиновницитъ, смутени сж всички обществени слоеве и на много мѣста се казва: отъ 1 януарий ще има малко повишение, а отъ 1 декемврий почнаха да ни го взематъ.

Азъ моля г-на министра на финанситъ, който е сжщо добъръ общественикъ, който има доста добъръ нюхъ, да се справи съ това обществено настроение и преди да го проучи добре и да се увѣри до каква степенъ е то раззъл-

нувано, да не предприема едно увеличение на данъцитъ, а да ограничи законопроекта само въ рамкитъ на неговото заглавие — законопроектъ за опростотворяване на прѣжитъ данъци.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Г-да народни представители! Следното заседание ще бѣде утре, 15 ч.

Съ съгласие на правителството, предлагамъ следния дневенъ редъ:

1. Одобрение на предложението за възвръщане на депозирани въ митницитъ суми срещу амбалажнитъ тенекии, съ които е изнесено сирене отъ страната преди 19 априлъ 1940 г., и за разрешаване износа на 6.500 кгг. стара медъ.

Първо четене на законопроектитъ:

2. За опростотворение на прѣжитъ данъци. (Продължение разискванията).

3. За измѣнение на нѣкои закони по прѣжитъ данъци.

4. За измѣнение и допълнение на наредбата-законъ за данъка върху приходитъ.

5. За временно увеличение на пенсиитъ.

6. За освобождаване на работницитъ, занаятчиитъ, земедѣлцитъ, търговцитъ и индустриалнитъ въ Южна Добруджа отъ задължителна годишна вноска за 1940 г. къмъ професионалнитъ имъ организации.

Който приематъ така предложения дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Затварямъ заседанието.

(Затворено въ 20 ч. 10 м.)

Подпредседателъ: **ДИМИТЪРЪ ПЕШЕВЪ**

Секретари: { **ДИМИТЪРЪ САРАДЖОВЪ**
 { **СВѢТОСЛАВЪ СЛАВОВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **ДОНЧО ДУКОВЪ**